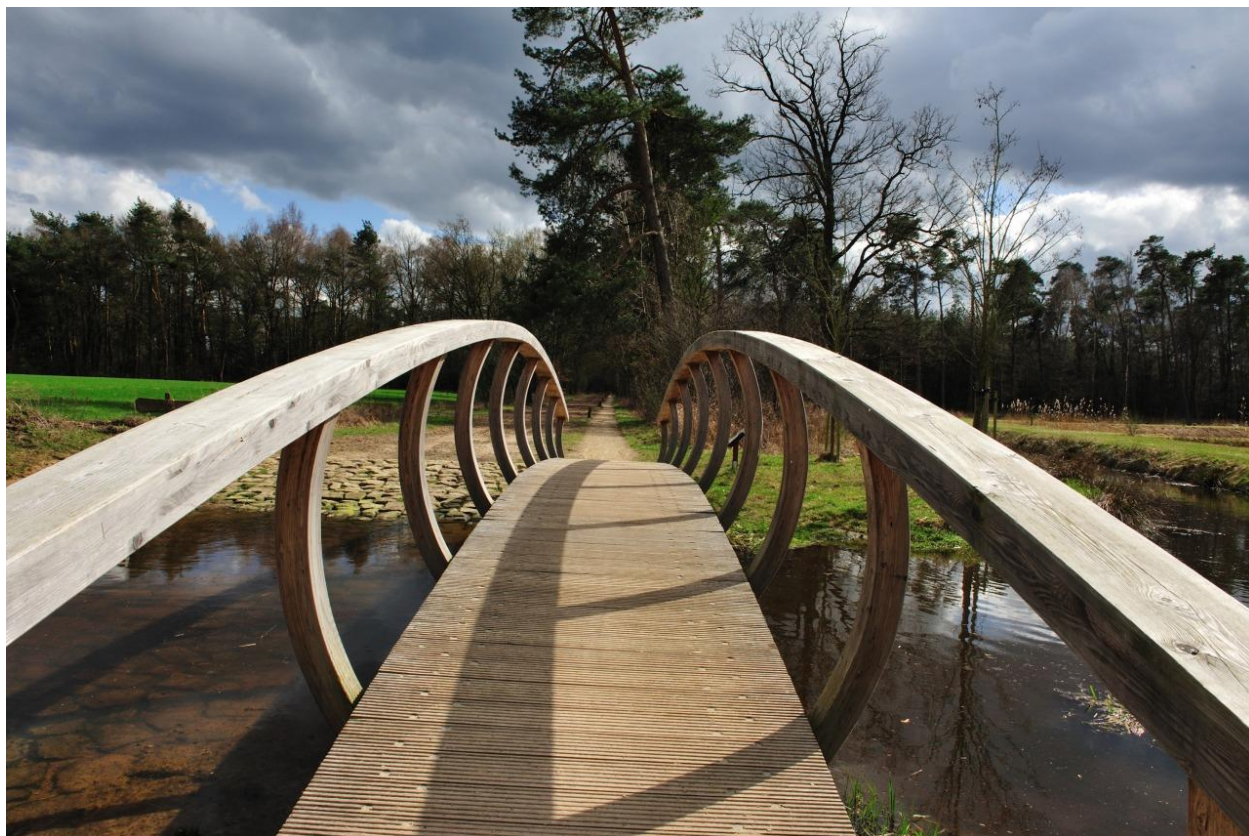

JAARSTUKKEN 2019

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	4
Financieel kader	6
Leeswijzer	8
Jaarverslag	9
Programma 0. Bestuur en ondersteuning.....	10
Programma 1. Veiligheid	15
Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat	17
Programma 3. Economie	20
Programma 4. Onderwijs.....	24
Programma 5. Sport, cultuur en recreatie.....	27
Programma 6. Sociaal domein.....	32
Programma 7. Volksgezondheid en milieu.....	40
Programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	43
Paragraaf Lokale heffingen	46
Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing	51
Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen	57
Paragraaf Financiering	61
Paragraaf Bedrijfsvoering	64
Paragraaf Verbonden partijen	68
Paragraaf Grondbeleid	75
Paragraaf Taakstellingen	78
Paragraaf Duurzaamheid	79
Jaarrekening.....	81
Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	82
Toelichting overzicht van baten en lasten	83
Verklaring verschillen begroot en werkelijk	83
Balans	90
Toelichting op de balans.....	92
Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen	104
Bijlage 1. Kredietenlijst	106
Bijlage 2. Financiële overzichten.....	107
Bijlage 3. Algemene uitkering gemeentefonds	111
Bijlage 4. SiSa 2019	113
Bijlage 5. Portefeuillehouders verdeling	114
Bijlage 6. Afschrijvingstermijnen	115
Bijlage 7. Afkortingenlijst	116

Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de raad van Haaksbergen,

Hierbij bieden wij u de jaarrekening 2019 aan. In de eerste bestuursrapportage werden we geconfronteerd met een nadeel van €2.206.000. In de begroting 2019 werd uitgegaan van een voordeel van €66.000, per saldo is er sprake van een nadelig resultaat van €2.140.000. Dit werd onder andere veroorzaakt door extra uitgaven op personeel en binnen het sociaal domein. We hebben diverse maatregelen getroffen om meer grip te krijgen op onze financiële situatie. Zo zijn we gestart met het project Grip op sociaal domein om beter inzicht te krijgen in de ontwikkelingen en de uitgaven. Later in het jaar hebben we een vacaturestop ingesteld. Daarnaast hebben we een start gemaakt met de businesscase voor de uitplaatsing van bedrijfsvoeringstaken. De eindejaarsrapportage gaf wederom een negatief beeld. Hieruit bleek een nadeel van €985.000. Het resultaat in de jaarrekening is per saldo met €280.000 verslechterd ten opzichte van de eindejaarsrapportage 2019. We sluiten 2019 af met een nadeel van €3.406.000.

Organisatieontwikkeling

Een toekomstbestendig en zelfstandig Haaksbergen. Om dat te bereiken is een netwerkgemeente voor Haaksbergen een passende constructie. In september 2019 heeft de raad de aanbevelingen van het rapport Rijnconsult onderschreven en het college opdracht gegeven een uitvoeringsprogramma op te stellen. Na besluitvorming van de raad in december 2019, is er door het college een start gemaakt met het onderzoek of de interne bedrijfsvoeringstaken kunnen worden overgenomen door de buurgemeenten Enschede of Hengelo. Dit onderzoek loopt door in 2020.

Zoals u weet loopt de organisatie tegen knelpunten aan vanwege een tekort aan capaciteit door ziekte en vertrek. We hebben een voorstel voor extra capaciteit voorgelegd, inmiddels is dit door u als raad vastgesteld. Dit komt uitvoerig terug in het financieel herstelplan.

Sociaal domein

Om beter inzicht- en betere sturingsinformatie over de geldstromen in het sociaal domein te krijgen is een projectgroep opgestart: Grip op sociaal domein. Ook wordt onderzocht hoe we meer grip op de uitgaven kunnen krijgen. De begroting wordt nu op basis van het aantal indicaties en de kosten opgesteld, dit geeft naar verwachting een reëler resultaat. Ook is gekeken welke sturings- en besparingsmogelijkheden er zijn zonder de kwaliteitsdoeleinden uit het oog te verliezen.

Een grote verandering is dat per 1 januari 2019 een landelijk vast tarief geldt voor de eigen bijdrage Wmo. Iedere cliënt betaalt €17,50 per 4 weken voor Wmo-ondersteuning, voorheen werd deze bijdrage bepaald door middel van een inkomenstoets. Daarnaast was 2019 een overgangsjaar voor het Twents inkoopmodel. Alle cliënten zijn geïndiceerd op grond van het (nieuwe) Twents inkoopmodel met ondersteuningsbehoeften, modules en beschikbaarheidsvoorzieningen.

Gunstig is dat, voor het vierde jaar op rij, het aantal inwoners uit Haaksbergen dat een beroep doet op de bijstand is gedaald. Echter, klanten met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt zijn veelal uitgestroomd, het zittende bestand is moeilijker bemiddelbaar.

Onderwijshuisvesting

Het locatie-onderzoek en de businesscase is in samenwerking met Het Assink lyceum afgerond. Hieruit bleek dat voor vervangende nieuwbouw een krediet nodig is van €19.600.000. De daarbij komende locatiegebonden kosten zijn geraamd op €710.000. Vanwege onze financiële situatie is er nog geen besluit genomen over deze nieuwbouw.

Medio 2019 is de fusie van de basisscholen De Weert, Troubadour en Theo Scholte een belangrijke ontwikkeling geweest, die geleid heeft tot de IKC Kameleon. Daarnaast heeft er een onderzoek plaatsgevonden naar de tweede clusterschool en de daarbij behorende vervangende nieuwbouw voor de basisscholen Holthuizen/Dr. Ariëns.

Kulturhus

Om tot een toekomstbestendig plan voor het Kulturhus te komen heeft er een onderzoek plaatsgevonden. Er zijn gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen en is ook gekeken naar vergelijkbare voorzieningen in andere gemeenten. De financiële gevolgen van het Kulturhus waren nog niet meegenomen in de eindejaarsrapportage 2019. Dit gaat om een dotatie aan de verliesvoorziening. Enerzijds betreft het de afwaardering van het pand en de inventaris dat een nadeel oplevert van €509.000. Anderzijds hebben wij de voorziening dubieuze debiteuren moeten aanpassen in verband met het uitblijven van het betalen van de huur, rente en aflossing van leningen door de stichting Kulturhus. Het betreft hier een aanpassing van €285.000. Dit zorgt in de jaarrekening voor een dotatie aan deze voorzieningen van in totaal €794.000.

Financiën

Er zitten een aantal voordelen in de programma's die in de financiële analyse worden toegelicht. Ten opzichte van de eindejaarsrapportage 2019 is het resultaat meegevallen door verschillende voordelen die zijn behaald binnen de programma's. Hier tegenover staat een dotatie aan de verliesvoorziening en de voorziening dubieuze debiteuren van totaal €794.000. Verder is er een voordeel uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds van €464.000. Dit is bekend gemaakt in de decembercirculaire 2019 en betreft voornamelijk klimaatmiddelen en suppletie-uitkering integratie sociaal domein. Tot slot is de toegepaste landelijke rente, waarop de Appa-uitkering wordt berekend, aanzienlijk gedaald. Dit levert een nadeel op in de jaarrekening en resulteert in een aanvulling op de voorziening van €595.000. De jaarrekening 2019 sluit met een nadelig resultaat van €3.406.000.

Het college van burgemeester en wethouders.

Financieel kader

Resultaat

Het resultaat over 2019 bedraagt €3.406.000 negatief. De primitieve begroting 2019 sloot met een klein voordeel van €66.000. Bij de eerste bestuursrapportage 2019 hebben wij het resultaat al bijgesteld naar €2.206.000 negatief. Bij de eindejaarsrapportage 2019 werd uitgegaan van een verwacht negatief resultaat van €3.126.000. Per saldo is het resultaat in de jaarrekening met €280.000 verslechterd ten opzichte van de eindejaarsrapportage 2019.

In de stijging van het negatieve resultaat bij de jaarrekening zitten verschillende dotaties aan voorzieningen. Allereerst een dotatie aan de verliesvoorziening van €509.000 betreffende de mogelijke afwaardering van het pand van het Kulturhus. Daarnaast is er een dotatie gedaan aan de voorziening dubieuze debiteuren van €285.000 in verband met het uitblijven van het betalen van de huur, aflossing en rente op een tweetal leningen door de stichting Kulturhus. Verder is er een voordeel uit de algemene uitkering uit het gemeentefonds van €464.000. Dit is bekend gemaakt in de decembercirculaire 2019 en betreft voornamelijk klimaatmiddelen en suppletie-uitkering integratie sociaal domein. Vervolgens is de landelijke rente, waarop de Appa-uitkering wordt berekend, fors gedaald. Dit resulteerde in een nadeel van €595.000. Ondanks deze grote nadelen is het resultaat met €280.000 verslechterd ten opzichte van de eindejaarsrapportage 2019. Dit komt door de voordelen die zijn behaald binnen de programma's. De ontwikkelingen en verschillen worden in de programma's en in het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' nader toegelicht.

De bedragen in de onderstaande tabel zijn afgerond op duizendtallen. Als gevolg van deze afronding is er een afrondingsverschil te zien op het saldo.

Rekeningresultaat begroot en werkelijk (bedragen x €1.000)

Inkomsten/Uitgaven	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk	Saldo
Lasten	58.461	60.349	-1.888
Baten	55.335	56.943	1.608
Totaal	-3.126	-3.406	-280

In onderstaand overzicht worden per programma het saldo lasten en baten gepresenteerd.

Overzicht verschillen per programma (bedragen x €1.000)

Omschrijving programma	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
Bestuur en ondersteuning	-492	647	155
Veiligheid	0	12	12
Verkeer, vervoer en waterstaat	-65	84	19
Economie	44	-13	31
Onderwijs	-166	127	-39
Sport, cultuur en recreatie	-660	46	-614
Sociaal domein	51	-145	-94
Volksgesondheid en milieu	127	-26	101
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	-727	876	149
Totaal	-1.888	1.608	-280

Voor een toelichting op de verschillen verwijzen wij naar de programma's en specifiek het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk'.

Structureel en incidenteel saldo

In onderstaand overzicht wordt het rekeningresultaat verdeeld in een incidenteel en een structureel deel.

Overzicht structureel en incidenteel saldo (bedragen x €1.000)

Structureel en incidenteel saldo	Primitieve begroting 2019	Definitieve begroting 2019	Mutatie jaarrekening	Jaarrekening 2019
Totaal begrotingssaldo (a)	66	-3.126	-280	-3.406
Incidenteel saldo (b)	-420	-2.322	178	-2.144
Structureel saldo (a-/-b)	486	-804	-458	-1.262

Ontwikkeling algemene reserves

De algemene reserve ontwikkelt zich de komende jaren als volgt:

Verwachte ontwikkeling algemene reserve, inclusief resultaat boekjaar (bedragen x €1.000)

Stand per 31-12-2018	2.663
Onttrekking voor budgetoverheveling van 2018 naar 2019	-232
Toevoeging voor budgetoverheveling van 2019 naar 2020	351
Bestemming rekeningresultaat 2018	397
Toevoeging vanuit exploitatie	-3.406
Stand per 31-12-2019	-227
Onttrekking voor budgetoverheveling van 2019 naar 2020	-351
Begrotingssaldo 2020 (na amendement)	-2.116
Verwachte stand AR per 31-12-2020	-2.694
Begrotingssaldo 2021 (na amendement)	-419
Verwachte stand AR per 31-12-2021	-3.113
Begrotingssaldo 2022	1124
Verwachte winst uit grondexploitaties	72
Verwachte stand AR per 31-12-2022	-1.917
verwachte winst uit grondexploitaties	650
Begrotingssaldo 2023 (na amendement)	1381
Verwachte stand AR per 31-12-2023	114

De raad stelt bij aanvang van iedere raadsperiode een programma-indeling vast. De auditcommissie heeft de taak de raad hierover te adviseren. Met de wijziging van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn gemeenten verplicht hun jaarstukken financieel in te richten in zogenaamde taakvelden. De auditcommissie heeft er unaniem voor gekozen de programma-indeling te hanteren zoals die door de Rijksoverheid wordt geadviseerd.

Met deze nieuwe indeling komen we tegemoet aan de wens van de raad om de jaarstukken korter en bondiger op te stellen, waarbij de informatiewaarde moet worden behouden.

De negen programma's zijn als volgt opgesteld:

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen
2. Wat hebben we bereikt?
3. Wat hebben we hiervoor gedaan?
4. Verbonden partijen
5. Beleidsindicatoren
6. Wat heeft het gekost?

Het is verplicht in de jaarrekening om beleidsindicatoren op te nemen volgens de BBV. De raad kan met behulp van deze indicatoren beter sturen. Daarnaast kunnen gemeenten beter met elkaar worden vergeleken. De raad heeft besloten voorlopig alleen de verplichte indicatoren op te nemen. Alleen als er normen in de beleidsstukken staan vermeld, zijn deze vastgesteld. De meest recente gegevens zijn opgenomen binnen de kolom 'Stand Haaksbergen', het kan hierdoor voorkomen dat deze informatie dateert van voor 2019. De referentiegemeenten zijn de niet-stedelijke gemeenten tot 25.000 inwoners. Aan het einde van elk programma staan de begrote- en de werkelijke baten en lasten weergegeven per taakveld. De totalen in deze tabellen zijn afgerond op duizendtallen. Afwijkingen op het saldo per product (> €15.000) worden toegelicht in de jaarrekening binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk'.

Naast de programma's moeten gemeenten minimaal zeven programma-overstijgende paragrafen in de jaarstukken opnemen. In deze paragrafen staat belangrijke informatie voor raadsleden, waarmee zij inzicht krijgen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's. De raad kan ervoor kiezen extra paragrafen toe te voegen wanneer een onderwerp extra aandacht vraagt. In deze jaarstukken wordt naast de verplichte paragrafen aandacht besteed aan de taakstellingen en aan de paragraaf duurzaamheid.

De balans en de jaarrekening zijn afgerond op duizendtallen. Als gevolg van deze afrondingen kan het voorkomen dat er afrondingsverschillen voorkomen in de tellingen op de balans en binnen het hoofdstuk 'Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening'.

Programma 0. Bestuur en ondersteuning

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

Een belangrijk doel was ons ontwikkelen tot een vitale, toekomstbestendige, zelfstandige regiegemeente. In 2019 is, naar aanleiding van onderzoek door Rijnconsult, besloten dat een netwerkgemeente een organisatiemodel is dat beter bij Haaksbergen past. We gaan ons verder ontwikkelen tot een vitale, toekomstbestendige en zelfstandige netwerkgemeente, die naast de wettelijke opgaven de 'Visie Haaksbergen 2030' realiseert en financieel gezond en weerbaar is. Dat doen we in samenwerking met inwoners, organisaties, bedrijven en andere samenwerkingspartners. Luisteren naar inwoners, meer inspraak en digitale zelfredzaamheid blijven we belangrijk vinden. We streven nog steeds naar verdere samenwerking met Twentse nabuurgemeenten en private partijen.

We hebben besloten de bedrijfsvoeringstaken uit te plaatsen naar de gemeente Hengelo of Enschede, daarvoor startten we een businesscase op in 2020. In deze businesscase bedrijfsvoering wordt onderzocht wat het uitplaatsen van bedrijfsvoering kost en wat het zou kosten als we het zelf blijven doen.

We hebben ons in 2019 gericht op een structureel positief begrotingssaldo voor de lange termijn. Door het voorleggen van keuzes in voorzieningen en belastingen, wilden we onze reservepositie zodanig versterken tot deze van voldoende omvang zou zijn om onvoorziene financiële tegenvallers te kunnen opvangen.

In 2019 is een meerjarig ontwikkelingsprogramma uitgewerkt. Hierbij is gebruik gemaakt van de eerder opgestelde uitvoeringsagenda 'Een stap verder naar een regievoerende gemeente' en het onderzoek 'Toekomstbestendige regiegemeente Haaksbergen'.

2. Wat hebben we bereikt?

Bestuur

- De keuze is gemaakt om een netwerkgemeente te worden.
- Inzicht in de bezuinigde formatie en de huidige formatie.
- Overdracht taken naar Omgevingsdienst Twente.
- Continueren en borgen van verbeteringen binnen het bestuurlijk besluitvormingsproces.
- Aan de hand van een voorstel, opgesteld door een werkgroep, heeft de raad een besluit genomen over de werkwijze van de raad en de raadscommissies.
- Borging taken BOR, de eerste stappen voor verbetering samenwerking Twente Milieu zijn gezet.

Burgerzaken

In de begroting 2019 hebben we het handhaven en waar mogelijk verbeteren van het huidige niveau van dienstverlening genoemd als doelstelling. De uitkomsten van het in 2019 gehouden onderzoek 'Waar staat je gemeente' laten zien dat het vertrouwen van de samenleving in ons als lokale overheid (politie bestuur en ambtelijke organisatie) onvoldoende is. Dit gegeven vormt een belangrijk vertrekpunt voor het gemeentelijk ontwikkelprogramma en zal de komende jaren een belangrijke doelstelling vormen om te verbeteren. Er zijn ook lichtpuntjes. Hetzelfde onderzoek 'Waar staat je gemeente' laat ook zien dat inwoners de gemeentelijke dienstverlening waarderen met een 6,4. Ten opzichte van het vorige onderzoek in 2017, waar we een 6,3 scoorden, betekent dit een geringe stijging. Over de uitkomsten van het onderzoek gaan wij nader met u in gesprek. Daarna gaan wij uitwerken op welke manier we de onderzoeksresultaten kunnen gebruiken bij het gemeentelijk ontwikkelprogramma.

Beheer overige gebouwen en gronden

Er wordt gewerkt aan een heroriëntatie van de binnensportaccommodaties.

Overhead

- Herinrichten van de ambtelijke organisatie is met kleine veranderingen in gang gezet aan de hand van het rapport Rijnconsult en de daarin geadviseerde vijf lijnen en de 'Visie Haaksbergen 2030'.
- Scan taken/formatie is uitgevoerd en gekoppeld aan onderzoek Rijnconsult.
- Beleid voor informatieveiligheid is een start meegemaakt, de eerste stappen naar meer informatieveiligheid zijn gezet.
- Al werkende zijn we verder gekomen met het proces-/zaakgericht werken.
- Financiën en risicobeheersing: verbeteringen voortzetten en borgen. Hiervoor zijn voorzichtige stappen gezet.
- Op het gebied van P&O zijn stappen gemaakt om de basis verder op orde te brengen.
- Er is gewerkt aan een positief werkklimaat met aandacht voor mobiliteit en vormings- en opleidingsbeleid.
- Eerste stappen zijn gezet om het integriteitbeleid in de ambtelijke organisatie te evalueren en te actualiseren.

Treasury

Voor meer informatie over financieringen en nieuwe investeringen wordt verwezen naar de paragraaf financiering.

OZB & overige belastingen

Er is gekeken of de belastingdruk in verhouding staat tot de voorzieningen in Haaksbergen.

Algemene uitkering

Een realistisch, actueel en accuraat beeld geven van de ontwikkelingen in het gemeentefonds en de (financiële) gevolgen.

Overige baten en lasten

Informatie over de taakstellingen staat opgenomen in de paragraaf taakstellingen.

Vennootschapsbelasting

Voor al onze activiteiten een beoordeling maken of met de uitoefening hiervan een fiscaalrechtelijke onderneming wordt gedreven. Deze dient als basis voor de verplichte aangifte vennootschapsbelasting. Dit gebeurt volgens de (landelijke) afspraken met de belastingdienst.

Mutaties reserves & resultaat baten en lasten

Ambities en ontwikkelingen in onze begroting geven de eerste jaren geen ruimte actief te werken aan verbetering van onze solvabiliteit. Inmiddels is de situatie erg veranderd met de ondertoezichtstelling van de provincie. Onze solvabiliteitsratio en de algemene reserve bereiken in deze jaarrekening niet het gewenste niveau.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Bestuur

- Onderzoek uitgevoerd naar een toekomstbestendige netwerkgemeente. Aan de hand van dit rapport zijn keuzes gemaakt voor vervolgstappen. Op 25 september 2019 heeft de raad besloten op welke wijze de raad opvolging geeft aan het onderzoeksrapport van Rijnconsult 'Een toekomstbestendig en zelfstandig Haaksbergen'. De raad heeft gekozen voor een netwerkgemeente als bestuurs-/organisatiemodel en het opstellen van een meerjarig verbeterprogramma, waar het onderbrengen van bedrijfsvoeringstaken bij Hengelo of Enschede onderdeel is.
- Inzichtelijk maken van de taken die we hebben geschraapt en de taken waarvoor we minder capaciteit beschikbaar hebben gesteld, zodat keuzes maken mogelijk wordt.

- Samenwerking gerealiseerd met de Omgevingsdienst Twente. Er zijn voorbereidingen getroffen voor het overdragen van de salaris- en personeelsadministratie.
- Stappen gezet voor het beter organiseren en borgen van sturing en control op het totale ontwikkelingsproces van bestuur en organisatie.
- Monitoren overdracht van taken aan Twente Milieu in gang gezet en ervaringen betrekken bij verdere samenwerking en invullen regievoering.
- Het RIEC en de politie zijn met de raadsleden in gesprek gegaan over het onderwerp ondermijning.
- Er zijn voor de raad informatieve bijeenkomsten belegd over onder meer het rapport Rijnconsult, afval, kadernota en begroting, huisvesting Het Assink lyceum, Kulturhus, politie en brandweer.

Burgerzaken

Werken op afspraak

Het werken op afspraak verloopt goed. Wij zijn in staat inwoners nagenoeg zonder wachttijden te helpen. Uit het onderzoek 'Waar staat je gemeente' 2019 bleek de behoefte te bestaan aan het behouden van een mogelijkheid om zonder afspraak de publieksbalie te bezoeken. Wij hebben hier gehoor aan gegeven. Op woensdagochtend is deze dienstverlening mogelijk op basis van vrije inloop. Voor spoedgevallen is het natuurlijk niet nodig vooraf een afspraak te maken.

Digitale dienstverlening

We zijn in 2019 gestart met de voorbereidingen op de komst van burgerzaken, het nieuwe systeem voor het team Publiekszaken. Met dit systeem kunnen we grote stappen zetten op het gebied van digitale dienstverlening. Dit betekent concreet meer producten aanbieden via onze website. Door de komst van dit systeem zijn we in staat digitale aanvragen ook geautomatiseerd af te handelen.

Sociale media

In het afgelopen jaar is ingezet op het verbeteren van de kwaliteit van beantwoording van vragen die via sociale media zijn ontvangen. Dit blijft een continu proces.

Digitale toegankelijkheid

We hebben onderzoek laten doen naar de digitale toegankelijkheid van de gemeentelijke website. De daaruit voortvloeiende verbeterpunten worden in verband met onze huidige financiële situatie doorgeschoven naar een geschikter moment.

Beheer overige gebouwen en gronden

- Oplevering rapportage over de toekomstige behoefte binnensportaccommodaties.
- Ontwikkelen van plannen voor leegkomende schoollocaties hebben we uitgesteld in afwachting van besluitvorming over Het Assink (leegkomende schoollocaties wel/niet gebruiken als tijdelijke huisvesting).

Overhead

- Rapport door Rijnconsult laten opstellen over toekomstbestendige organisatie, adviezen hieruit vast laten stellen door raad.
- Medewerker informatie en informatieveiligheid aangesteld en beleid vastgesteld
- Stappen gezet voor het digitaliseren van het werkproces E-HRM, binnen P&O.
- Aan houding, gedrag, intern samenspel, competentieontwikkeling, cultuurverandering hebben we gewerkt door middel van het actieteam, een positief werkklimaat en let's-lunchbijeenkomsten.
- Stappen gemaakt met het inventariseren van het huidige integriteitsbeleid en kijken waar verbetering en aanscherping mogelijk is.

OZB & overige belastingen

- De OZB-tarieven zijn in 2019 met 1,5% verhoogd. Daarnaast werden deze gecorrigeerd in verband met de waardeontwikkelingen. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven gaan we in principe uit van een inflatiecorrectie van 1,5%.
- De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend.
- Voor meer informatie op het gebied van belastingen wordt verwezen naar de paragraaf lokale heffingen.

Algemene uitkering

De raad wordt geïnformeerd via een raadsinformatiebrief. Dit is gebeurd bij de mei- en de septembercirculaire 2019. Over de gevolgen en consequenties van decembercirculaire 2019 wordt de raad geïnformeerd in de jaarstukken 2019. Verder zijn er geen tussentijdse ontwikkelingen met betrekking tot de algemene uitkering geweest.

4. Verbonden partijen

Regio Twente

Naar aanleiding van de evaluatie van de Regeling Regio Twente is door de Twentse gemeentesecretarissen het advies 'Toekomst regionale samenwerking - versterking door focus en eenvoud' uitgebracht. Het advies, dat in grote lijnen is overgenomen, stelt dat de focus van de samenwerking moet liggen bij het doel sociaaleconomische structuurversterking. De verplichte onderdelen van de bestaande samenwerking: GGD, OZJT en VTT worden losgekoppeld en ondergebracht in een aparte gemeenschappelijke regeling. De overige vrijwillige samenwerkingen, de 'coalitions of the willing' worden nader onderzocht. Momenteel wordt, op basis van een bestuursopdracht gewerkt aan een transitieplan, dat duidelijk moet maken hoe en wat de verandering inhoudt.

De Agenda voor Twente is het Regionaal investeringsprogramma 2018-2022, waar alle Twentse gemeenten al dan niet op projectbasis aan deelnemen. In 2019 is in gezamenlijkheid voor de regio met het Rijk de Regiodeal gesloten, met een totaal volume van circa 160 miljoen euro. Het gaat hierbij steeds om de sociaal-economische structuurversterking. Eind 2019 is voor de uitvoering van beiden besloten tot een nieuw bestuursmodel, de Twente Board. Dit kenmerkt zich door een gelijkwaardige samenwerking van overheid, ondernemers en onderwijs.

Euregio

De Euregio zet zich blijvend in voor grensoverschrijdende samenwerking en het wegnemen van grens-gerelateerde barrières voor burgers, bedrijven en organisaties. Speerpunten zijn en blijven werkgelegenheid en economische ontwikkeling.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente)

Bepaalt voor gemeenten de WOZ-waarde en verzorgt het proces van heffen, innen en eventueel bezwaar en beroep van en over gemeentelijke belastingen. Doelstelling van deze succesvolle samenwerking is kennis delen, kosten besparen en kwetsbaarheid verminderen

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie	Gestelde norm
Formatie	Fte per 1.000 inwoners	5,1	Geen data	*
Bezetting	Fte per 1.000 inwoners	4,5	Geen data	*
Apparaatkosten	Kosten per inwoner	333	Geen data	*
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	14,7%	20%	*
Overhead	% van totale lasten	13,1%	32%	*

* Niet door de raad vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
0.1	Bestuur	1.622	2.303	-681	0	6	6	-675
0.2	Burgerzaken	562	590	-28	253	298	45	17
0.3	Beheer gebouwen en gronden	121	133	-12	69	51	-18	-30
0.4	Overhead	8.138	7.993	145	295	349	54	199
0.5	Treasury	365	295	70	800	638	-162	-92
0.61	OZB woningen	0	0	0	3.119	3.138	19	19
0.62	OZB niet-woningen	0	0	0	1.979	2.028	49	49
0.63	Parkeerbelasting	0	0	0	0	1	1	1
0.64	Belastingen overig	330	341	-11	187	143	-44	-55
0.7	Algemene uitkering	0	0	0	34.161	34.625	464	464
0.8	Overige baten en lasten	177	20	157	0	1	1	158
0.9	Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	616	748	-132	5	237	232	100
0.11	Resultaat baten en lasten	-3.126	-3.406	-280	0	0	0	-280
	Totaal programma 0	8.805	9.017	-772	40.868	41.515	647	-125

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 1. Veiligheid

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In de loop van 2019 is gebleken dat er behoefte is aan beleid op het thema ondermijning. In 2020 wordt een plan geschreven, waarin staat hoe wij als gemeente omgaan met dit relatief nieuwe fenomeen.

2. Wat hebben we bereikt?

Crisisbeheersing en brandweer

Om de vakbekwaamheid (van de crisisorganisatie) te borgen vindt bij alle Twentse gemeenten jaarlijks één systeem oefening plaats. Daarbij zijn de oefeningen zo realistisch mogelijk opgesteld. Onder andere alarmering en opkomsttijden zijn hierin meegenomen. In 2019 heeft de brandweer volop ingezet op preventie en het beperken van schade bij brand. Er is daarnaast veel gedaan aan voorlichting en bewustwording.

Openbare orde en veiligheid

In samenwerking met onze partners, zoals de politie en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), werken we aan een aanpak voor ondermijning. Binnen het platform Integrale Veiligheidszorg (IVZ), waaraan alle Twentse gemeenten deelnemen, wordt op regionaal niveau structureel en integraal samengewerkt op diverse thema's ten behoeve van het vergroten van de veiligheid voor de inwoners van Twente en dus ook Haaksbergen. Een belangrijk thema in dit verband is ondermijning. Hier hebben wij in 2019 helaas onvoldoende aandacht aan kunnen besteden, zoals meerdere keren aan u als raad gemeld. Ook hier dienen het komend jaar voorstellen ontwikkeld te worden, zo mogelijk binnen de bestaande begroting en de ambtelijke capaciteit. Mocht dit niet mogelijk zijn dan zal de raad daarbij worden betrokken.

De eerste resultaten van de pilot dorstlesser uit 2018, het inzetten van alcoholtesters bij grote evenementen, laten zien dat er een preventieve werking vanuit gaat. De algemene tendens is dat er minder jeugdigen met drank op naar evenementen gaan, waarmee deze aanpak past binnen de aanpak van middelengebruik onder jeugd.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Crisisbeheersing en brandweer

In 2019 is Brandweer Twente 4.093 keer in actie gekomen om brand te bestrijden en hulp te verlenen. In Haaksbergen is de Brandweer in totaal 150 keer in actie geweest om hulp te verlenen bij onder andere brand, ongevallen, storm- en wateroverlast. Om de kennis te vergroten hebben er in 2019 brandonderzoeken plaatsgevonden. In totaal zijn er 59 branden onderzocht. Daarnaast zijn er verschillende activiteiten geweest in het kader van voorlichting en bewustwording. Een greep uit de activiteiten:

- Tijdens de Nationale Voorleesweken is er voorgelezen op basisscholen door medewerkers van Brandweer Twente. In Haaksbergen is dit op 7 basisscholen gebeurd.
- Veel groepen 8 hebben in 2019 een bezoek gebracht aan de Risk Factory.
- In de zomerperiode zijn een aantal campings bezocht in het kader van brandveiligheid. In Haaksbergen zijn de campings De Nieuwe Bosplaats en De Beek bezocht. Caravans en tenten zijn gecontroleerd en daarnaast is er aandacht besteed aan natuurbranden.
- Er zijn meerdere bijeenkomsten geweest om de monteurs van Geas Energiewacht voor te lichten over koolmonoxide. Bij klantbezoeken dragen monteurs de veiligheidsboodschap met betrekking tot koolmonoxide uit.
- Diverse activiteiten zijn georganiseerd vanuit de brandweerkazerne, waaronder demonstraties en voorlichting bij evenementen en het verzorgen van rondleidingen op de kazerne voor basisscholen en kinderdagverblijven.

Openbare orde en veiligheid

In 2019 hebben we diverse activiteiten uitgevoerd op het gebied van inbraakpreventie. Het aantal woninginbraken is licht gedaald van 31 (in 2018) naar 27 (in 2019). Het aantal inbraken/diefstallen in een box/garage/schuur/tuinhuis is gelijk gebleven ten opzichte van 2018 met 9. Beide waarden vallen onder de gestelde normen in het IVP 2018-2021.

Het faciliteren van alcoholtesters is na de pilot in 2018 doorgegaan. Twaalf organisatoren van evenementen hebben in 2019 de alcoholtesters vrijwillig ingezet.

4. Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente (VRT)

De VRT werkt samen met partners en inwoners aan een veilig Twente. Doel is het bereiken van een adequaat veiligheidsniveau voor de bevolking. De uitgevoerde systeem oefeningen sluiten aan bij de realiteit, steeds meer inwoners en bedrijven worden betrokken bij de oefeningen. De kolom bevolkingszorg, waarbinnen ongeveer 100 medewerkers van Twentse gemeenten actief zijn, is het afgelopen jaar ruim 20 keer ingezet bij incidenten.

Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT voert op milieugebied bijna alle werkzaamheden uit die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, het behandelen van meldingen en het toezicht en de handhaving hierop. Wij blijven het bevoegde gezag.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Verwijzingen Halt	Aantal per 10.000 jongeren	104	100	*
Harde kern jongeren	Aantal per 10.000 jongeren	**	**	**
Winkeldiefstallen	Aantal per 1.000 inwoners	0,6	0,6	*
Gewelds- en seksuele misdrijven	Aantal per 1.000 inwoners	2,3	2,8	*
Diefstallen uit woning	Aantal per 1.000 inwoners	1,2	2,1	1,6
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)	Aantal per 1.000 inwoners	3,1	3,6	*

* Niet door de raad vastgesteld

** De beleidsindicator Harde kern jongeren is komen te vervallen

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000								
Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	1.561	1.559	2	0	0	0	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	978	980	-2	0	12	12	10
	Totaal programma 1	2.539	2.539	0	0	12	12	12

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 2. Verkeer, vervoer en waterstaat

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

- In 2019 is de 'oude' N18 naar de huidige wegbeheerders overgedragen. In 2020 wordt een voorstel gedaan voor de inhoudelijke aanpassing van de N18.
- Het beleids- en beheerplan voor het wegbeheer zal in 2020 geactualiseerd worden. Hierin is opgenomen op welke manier en tegen welke kosten we de wegen in stand kunnen houden op het afgesproken kwaliteitsniveau, waarbij we de minimeisen van de CROW in acht nemen.
- Uit een update van het GVVP zijn prioriteiten gesteld voor het oplossen van knelpunten. Voor één van deze knelpunten, het oversteken van de Hengelsestraat, wordt in 2020 een verkeersveilige oplossing voorbereid.
- De voorzieningen van de stad combineren met de gemoedelijkheid, gezelligheid, bereikbaarheid en groene sfeer van een dorp te midden van een prachtig landschap. We willen de dorps groene sfeer en gezelligheid versterken, waarbij we de bereikbaarheid op peil houden.
- Er is voldoende parkeergelegenheid in en rond het centrum passend bij de ambitie van Haaksbergen.
- Voor gebruikers van het openbaar vervoer dragen we zorg voor voldoende en veilige voorzieningen.

2. Wat hebben we bereikt?

Verkeer en vervoer

Verkeer

Een bereikbaar en verkeersveilig Haaksbergen voor zover dat binnen de mogelijkheden ligt. Het voorontwerp voor de aanpassing van het winkelcentrum en dorpsplein van de Veldmaat is gereed. De fietsverbinding Overbeekweg-Kattendamsweg is niet aangepast, door het toepassen van eenvoudige onderhoudsmaatregelen is deze route met betrekking tot verkeersveiligheid voldoende verbeterd.

Verlichting

Een systeem van duurzame, energiebesparende en openbare verlichting.

Wegen

Het aanpassen van de 'oude' N18 is nog niet gestart. De overdracht van de 'oude' N18 heeft in november 2019 plaatsgevonden. Zodra er zekerheid is over het beschikken van de subsidie van de provincie, komt er meer duidelijkheid ten aanzien van de realisatie. Door het uitvoeren van het onderhoudsprogramma is de kwaliteit van het wegennet op het afgesproken niveau gehouden, met uitzondering van elementen verhardingen, daarvan is het benodigde onderhoud toegenomen vanwege de bezuinigingsmaatregel uit 2015. Het proces rondom de aanpassing van de wegenlegger is nog niet afgerond. Vanwege de complexiteit vraagt dit meer tijd dan vooraf is ingeschat.

Parkeren

Het behouden van een bereikbaar Haaksbergen, waarbij het voor alle bewoners en bezoekers mogelijk is een parkeergelegenheid te vinden binnen acceptabele afstand van de bestemming.

Openbaar vervoer

De openbaar vervoerder fysiek voldoende faciliteren, zodat zij het vervoer binnen en van en naar Haaksbergen kan uitvoeren. Behouden van rechtstreekse buslijnen op Neede-Borculo en het doortrekken van lijn 59 naar Eibergen om de vervallen Gelderse lijnen 73 en 74 op te vangen.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Verkeer en vervoer

Verkeer

Het uitvoeren van educatie en communicatie op verkeersgebied. Aan de hand van een update van het GVVP is er een prioritering gemaakt van de knelpunten. De voorbereiding voor de oversteek Hengelosestraat (nabij de Raaweg) is opgepakt. Het eerste ontwerp is met de omgeving gedeeld. Opmerkingen worden verwerkt in het definitieve ontwerp. Ten gevolge van de nieuwe N18 en de overname van de 'oude' N18 zijn de strooiroutes gewijzigd en afgestemd met de provincie en buurgemeenten. De laatste werkzaamheden aan de herinrichting van de Eibergsestraat zijn uitgevoerd en het provinciale subsidietraject is afgerond en uitgekeerd. De schoolomgeving rond de Kameleon is ingericht en rond het Los Hoes en de Honeschschool zijn attentie-verhogende maatregelen genomen.

Verlichting

We zijn verdergegaan met het vervangen van niet energiezuinige verlichting door LED. In de Albert Cuyplaan, de Alsteedseweg, de Haaksbergerweg en de Westsingel zijn de bestaande armaturen vervangen door LED-armaturen. Het areaal van de openbare verlichting is opgenomen in ons geautomatiseerd beheerssysteem.

Wegen

In afstemming met de raad is besloten de aanpassing van de 'oude' N18 te minimaliseren. De aanpassing van de kruising met de Westsingel en de Scholtenhagenweg wordt op een later moment uitgevoerd. Het asfaltonderhoud aan de Hengelosestraat en de Haaksbergerweg is afgerond.

Parkeren

De realisatie van een parkeerverwijssysteem naar de parkeerterreinen is afgerond. Om de parkeervoorzieningen te optimaliseren endarmee het centrumbezoek aantrekkelijker te maken is het onverharde parkeerterrein achter Ter Avest aan de Hibbertstraat voorzien van verharding.

Openbaar vervoer

Overleg en afstemming met de vervoersmaatschappijen en de provincies Overijssel en Gelderland heeft geresulteerd in het behoud van twee buslijnen door de kern van Haaksbergen. In relatie tot de aanpassing van de 'oude' N18 heeft er afstemming plaatsgevonden met Keolis. De nog te nemen civieltechnische maatregelen worden voorgelegd aan Keolis.

4. Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	Aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen	14%	7%	*
Overige verkeersongevallen met een gewonde fietser	Aandeel van het totaal aantal ongevallen die leiden tot ziekenhuisopnamen	11%	9%	*

* Niet door de raad vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
2.1	Verkeer en vervoer	3.739	3.804	-65	43	124	81	16
2.2	Parkeren	8	8	0	1	2	1	1
2.3	Recreatieve havens	0	0	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens/waterw.	0	0	0	0	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	67	67	0	36	38	2	2
	Totaal programma 2	3.814	3.879	-65	80	164	84	19

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 3. Economie

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In samenwerking met het (georganiseerde) bedrijfsleven (bedrijvenvereniging Stepelo en Parkmanagement Haaksbergen) hebben wij ingezet op het verder ontwikkelen van bedrijventerrein Stepelveld als duurzaam bedrijventerrein. Er hebben diverse gesprekken plaatsgevonden met geïnteresseerden voor een bedrijfskavel.

Vanuit het Actieplan Centrum zijn de werkgroepen voortvarend aan de slag gegaan met de plannen voor de korte, middellange en lange termijn. Met de HOV zijn plannen voor het oprichten van een ondernemersfonds uitgewerkt. Ten aanzien van het zogenoemde 'gat in de markt' zijn op constructieve wijze de gesprekken voortgezet. In samenwerking met het bedrijfsleven en de provincie zijn energiebesparende en -opwekkende methodieken uitgewerkt.

De reorganisatie bij de Regio Twente brengt onzekerheid met zich mee voor beleid en uitvoering op het gebied van vrijetijdseconomie. In 2019 is gekeken naar mogelijke consequenties en oplossingen, een definitief besluit heeft nog niet plaatsgevonden. Met de Twentse gemeenten en de provincie hebben wij uitvoering gegeven aan het nieuwe regionale investeringsprogramma Agenda voor Twente.

2. Wat hebben we bereikt?

Economische ontwikkeling

- Met Strukton Civiel Noord & Oost is een bouwteamovereenkomst getekend voor het bouwrijp maken van de openbare ruimte.
- De ambitie om te komen tot het duurzaamste bedrijventerrein van Twente, wordt door Greenbase in goede banen geleid. Deze integrale aanpak van duurzame gebieds- en gebouwontwikkeling moet resulteren in een BREEAM-NL-certificeringsniveau Excellent. Dit is een wereldwijd erkend keurmerk dat de duurzaamheid van gebieden aantoonst.
- Vanuit het 'Actieplan Centrum' is met diverse partijen overleg gevoerd om leegstand in te vullen door bedrijfsverplaatsingen van buiten de kern naar het kernwinkelgebied.
- Een ontwerp bureau heeft een masterplan opgesteld met betrekking tot de openbare ruimte in het kernwinkelgebied.
- Gesprekken om te komen tot het oprichten van een ondernemersfonds hebben ertoe geleid dat de gemeente gevraagd is reclamebelasting in te voeren voor het kernwinkelgebied. Met de inkomsten wordt het ondernemersfonds gevuld ter uitvoering van hun activiteiten en evenementen.
- Samen met ondernemers, parkmanagement, provincie en organisaties zoals Natuur en Milieu Overijssel hebben we aan de hand van het energieplan een online platform 'Ster in samen duurzaam' opgericht. Bedrijven worden aangespoord energiebesparende en opwek maatregelen te treffen. Ondersteund met sprekende voorbeelden, rekenmodellen en partijen die ondernemers behulpzaam kunnen zijn.
- De samenwerking met partnergemeente Ahaus is in 2019 gecontinueerd.
- Wij hebben in de regio actief deelgenomen aan de 'Agenda voor Twente'. De activiteiten op de Agenda voor Twente kunnen voor Haaksbergen een groot effect hebben op de (toekomstige) werkgelegenheid.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Een aantal ondernemers van buiten het kernwinkelgebied zijn verplaatst naar het kernwinkelgebied.
- Er is een masterplan opgesteld voor de openbare ruimte in het kernwinkelgebied.
- De gesprekken over invulling van de "gaten" in het centrumgebied zijn constructief opgepakt en bieden perspectief.

- De zogenoemde 'vijfhoek' is in aanbouw.
- Er is met de werkgroep vastgoed volop ingezet op invullig winkelleegstand.
- In lijn met het beleid is Stepelerveld verder ontwikkeld als duurzaam bedrijventerrein.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Aan de bestaande niet-agrarische bedrijven in het landelijk gebied is ruimte geboden zich verder te ontwikkelen.
- Met de kerkdorpen is overleg gevoerd om te komen tot een dorpsagenda. Buurse bevindt zich in de afrondende fase en Sint Isidorushoeve heeft in navolging van Buurse een enquête uitgezet onder de inwoners.
- Vanuit LEADER is 1 project (bootcampparcours) gehonoreerd.
- Zowel ambtelijk als bestuurlijk is er voor ondernemers een duidelijk aanspreekpunt.
- Met ondernemers(organisaties) is overleg gevoerd en zijn afspraken gemaakt hoe te reageren als regeldruk wordt ervaren.

Plattelandsontwikkeling

- Gezonde agrarische bedrijven die economisch en milieutechnisch volwaardig kunnen meedraaien.
- De stoppende agrarische bedrijven is zoveel mogelijk de kans geboden alternatieve activiteiten te ontplooiën en zich op een andere manier te ontwikkelen.
- Daar waar mogelijk is ruimte voor ondernemers in het buitengebied geboden in bestemmingsplannen.
- Wij hebben ons aangesloten bij projecten binnen het uitvoeringsprogramma Groene Metropool Twente, die voor ons meerwaarde hebben.

Economische promotie

- Met diverse partijen zijn gesprekken gevoerd over nieuwe bedrijfskavels op Stepelerveld.
- Er is een breed onderzoek uitgevoerd naar de verblijfsrecreatieve sector in Twente.
- De toeristische sector in Twente is wederom gegroeid. Haaksbergen heeft zich in publicaties van Twente Marketing goed kunnen profileren, ook op social media heeft Haaksbergen aandacht gekregen op de pagina van Twente Marketing.
- De Stichting Haaksbergen Promotie is verder versterkt en geprofessionaliseerd en heeft een centrale rol in de gehele promotie van Haaksbergen.
- De mountainbikeroute Haaksbergen wordt uitgebreid en daarmee versterkt in met name het gebied van Landgoed Het Lankheet.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Economische ontwikkeling

- Uitvoering gegeven aan het energieplan (energiebesparing en energieopwekking).
- De werkgelegenheidsaanpak die in Twents verband is opgestart verder vormgegeven op partnerschapsniveau. Het grensoverschrijdend arbeidsmarktpact van de Euregio is daarbij leidend geweest.
- Met Twentse gemeenten en de provincie uitvoering geven aan het nieuwe regionale investeringsprogramma, Agenda voor Twente. Met dit investeringsprogramma wordt de komende vijf jaar ingezet op het versterken van het technologisch cluster, de arbeidsmarkt, de bereikbaarheid en het vestigingsklimaat van Twente.
- Samen met ondernemers, parkmanagement, provincie en organisaties zoals NMO uitvoering geven aan het energieplan waarbij ook de bedrijventerreinen meegenomen worden.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

- Integrale aanpak van de centrumontwikkelingen in samenwerking met de werkgroepen 'Actieplan Centrum'. Hierbij ondersteund door adviesbureau Broekhuis Rijs en de provincie.
- Uitvoering gegeven aan het uitvoeringsprogramma 'Actieplan Centrum'

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

- Agrarische-, en niet agrarische bedrijfsontwikkelingen zijn gefaciliteerd. Ook zijn andersoortige initiatiefnemers gefaciliteerd in hun plannen waaronder het vergroten van woningen of de realisatie van extra vierkante meters aan bijgebouwen.
- Participatie heeft plaatsgevonden in LEADER.

Plattelandsontwikkeling

- In samenwerking met de Groene Metropool is gewerkt aan het opstellen van gezamenlijk beleid voor het buitengebied.
- Particuliere projecten zijn daar waar mogelijke gefaciliteerd: KGO, rood-voor-rood en VAB.
- Met de kerkdorpen Buurse en Sint Isidorushoeve is een start gemaakt met het uitvoeringsprogramma duurzaamheid.
- Met de belangengemeenschappen in de kerkdorpen zijn overleggen gevoerd over een dorpsagenda.

Economische promotie

- Met potentiële afnemers van een bedrijfskavel hebben gesprekken plaatsgevonden, waarbij kavels in optie zijn uitgegeven.
- Vanuit de gemeente hebben we op verschillende onderwerpen zoals onder andere hierboven benoemd gesprekken geïnitieerd en processen gefaciliteerd.
- Als uitkomst van de eventcafé's is een sportevenement uitgewerkt. We hebben dat gefaciliteerd en een werkgroep is bezig met de verdere uitwerking.
- Ter versterking van het gebied Scholtenhagen Langeloo hebben we subsidie verstrekt aan Sportnatuur om te onderzoeken in welke vorm dit initiatief passend en haalbaar is in dit gebied.
- Vanuit het onderhoud recreatieve rijwielpaden is ook financieel bijgedragen aan de versterking van de mountainbikeroute.

4. Verbonden partijen

Regio Twente

De Regio Twente is als verbonden partij betrokken geweest bij regionale ontwikkelingen op het gebied van vrijetijdseconomie en was opdrachtgever voor het onderzoek in de verblijfsrecreatieve sector. Ook de afspraken met Twente Marketing zijn binnen de Regio Twente gemaakt. Voor Sportnatuur is de Stichting Groot Scholtenhagen als partij betrokken bij de ontwikkelingen en het onderzoek. In de Agenda voor Twente, het Regionaal investeringsprogramma 2018 – 2022, hebben alle Twentse gemeenten, al dan niet op projectbasis, deelgenomen. De projecten van de Regiodeal zijn geclusterd binnen vier actielijnen, gebaseerd op de 'Agenda voor Twente':

1. Techniek als motor, 2. Arbeidsmarkt en talent, 3. Bereikbaarheid en vestigingsklimaat, 4. Circulaire economie en duurzaamheid.

Euregio

De Euregio heeft zich ingezet voor grensoverschrijdende samenwerking en het wegnemen van grens-gerelateerde barrières voor burgers, bedrijven en organisaties. Speerpunten daarbij waren werkgelegenheid en economische ontwikkeling.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Functiemenging	%	51%	48,7%	49%
Bruto Gemeentelijk Product	Verhouding tussen verwacht en gemeten product	**	**	**
Vestigingen (van bedrijven)	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	126,7	132,3	*

* Niet door de raad vastgesteld

** De beleidsindicator Bruto Gemeentelijk Product is komen te vervallen

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
3.1	Economische ontwikkeling	399	378	21	10	12	2	23
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	10	10	0	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en regelingen	259	236	23	237	238	1	24
3.4	Economische promotie	0	0	0	178	162	-16	-16
	Totaal programma 3	668	624	44	425	412	-13	31

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 4. Onderwijs

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

IKC De Kameleon

Op het gebied van onderwijshuisvesting is de realisering en ingebruikname van het gebouw van IKC De Kameleon, ontstaan uit een fusie van de basisscholen De Weert, Troubadour en Theo Scholte, medio 2019 een belangrijke ontwikkeling geweest.

Onderwijshuisvesting: het Assink lyceum

In samenwerking met Het Assink lyceum is het locatie-onderzoek en de businesscase afgerond. De gemeenteraad heeft tijdens de vergadering van 27 maart 2019 kennisgenomen van beide documenten. Uit de businesscase blijkt dat er een krediet nodig is van €19.600.000 voor vervangende nieuwbouw. Daarnaast zijn er locatiegebonden kosten, deze zijn geraamd op €710.000.

Op 28 augustus 2019 is een motie over de vervangende nieuwbouw voor Het Assink lyceum unaniem aangenomen. Binnen de standaard financiële regels en uitgangspunten, zoals die zijn vastgelegd in de financiële verordening, is het niet mogelijk de motie uit te voeren. We onderzoeken met Het Assink lyceum of doordecentralisatie van middelen een passende oplossing is. De verwachting is dat de resultaten van dit onderzoek in 2020 worden aangeboden. Gedeputeerde Staten van Overijssel zijn op de hoogte van het onderzoek en voornemen om de financiële ondersteuning van de vervangende nieuwbouw op afstand te zetten. In de brief van 17 december 2019 geeft Gedeputeerde Staten aan dat zij van mening is dat hiermee extra risico's worden gelopen.

Onderwijshuisvesting: Cluster 1

De voorbereidingen voor vervangende nieuwbouw voor de basisscholen Holthuizen/Dr. Ariëns zijn in 2019 van start gegaan. Er is onderzoek gedaan naar de meest geschikte locatie, besluitvorming zal mogelijk plaatsvinden in 2020. Gedeputeerde Staten van Overijssel zijn op de hoogte van de plannen tot vervangende nieuwbouw van cluster 1 (fusie tussen de basisscholen Holthuizen en Dr. Ariëns).

Verder vormgeven beleid voorschoolse voorzieningen

Vanuit de LSA is in 2019 verder ingezet op toenemende deelname en toegankelijkheid van de jongste kinderen aan voorschoolse voorzieningen, daarbij rekening houdend en inspeliend op de gewijzigde wet- en regelgeving:

- aanpassing van de wettelijke kwaliteitseisen voor voorschoolse voorzieningen.
- nieuwe afspraken tussen gemeenten en het Rijk over het vergroten van het bereik van voorschoolse voorzieningen.
- nieuwe afspraken over de verdeling van de Rijksbijdrage GOAB.

Een belangrijke ontwikkeling binnen de kaders van het voorschoolse voorzieningenbeleid is de inzet die door alle (externe) partijen is geleverd. Er is gestreefd naar een hoge kwaliteit op de peuteropvang, het uitgangspunt daarbij is dat alle peuters in de gemeente Haaksbergen naar een kwalitatief goede peuteropvang gaan. In 2020 resulteren dit in een Kwaliteitskader peuteropvang.

Nieuwe beleidsregels handhaving kinderopvang

In samenspraak met de Twentse gemeenten zijn de nieuwe beleidsregels ten behoeve van het handhavingsbeleid kinderopvanglocaties vastgesteld. Dit was nodig zodat er een uniform handhavingsbeleid op het gebied van de Wet kinderopvang kan worden toegepast.

2. Wat hebben we bereikt?

Implementatie leerlingenvervoer

De implementatie van het leerlingenvervoer binnen de regionale visie op vervoer is in 2019 samen met de vervoerder en de overige deelnemende gemeenten vormgegeven. Daar waar gecombineerd vervoer met het overige geïndiceerde vervoer mogelijk was, is invulling gegeven. Uitgangspunt was de kinderen veilig van huis naar school te vervoeren. In 2019 hebben 127 leerlingen gebruik gemaakt van het leerlingenvervoer waarvan 85 door een geselecteerd vervoersbedrijf.

Lokale Samenwerkingsagenda (LSA)

In 2019 is de LSA besproken met de besturen van de betrokken maatschappelijke partners. In de uitvoering is voornamelijk alleen programmalijn 'Doorgaande lijn/VVE' door de ingestelde werkgroep in voortvarendheid opgepakt. Het doel is samen met de partners van de voorschoolse voorzieningen in te zetten op een hoge kwaliteit van de peuteropvang. Daartoe wordt er naast de wettelijke eisen, ook een zogeheten kwaliteitskader ontwikkeld. Verder is er een nieuwe impuls gegeven door het aanbieden en faciliteren van scholingstrajecten voor pedagogisch medewerkers in de voorschoolse voorzieningen en het ondersteunen en faciliteren door en van externe deskundigen.

Nieuwe beleidsregels handhaving kinderopvang

Met toepassing van de nieuwe beleidsregels zijn de inspecties geïntensiveerd. De nieuwe beleidsregels hebben ons houvast gegeven, bijvoorbeeld de handhavingsmaatregelen (herstellend of bestraffend) die we hebben kunnen inzetten met de daarbij behorende termijnen. Tot een last of bestuurlijke boete heeft dat in 2019 niet geleid.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Alternatieve financieringsmogelijkheden

Onderzoek naar alternatieve financieringsmogelijkheden is in samenwerking met Het Assink Lyceum en Stichting Keender opgestart.

Cluster 1

Samen met de Stichting Keender is een verdiepingsonderzoek naar de meest geschikte locatie voor de fusieschool Holthuizen/Dr. Ariëns in concept opgesteld.

4. Verbonden partijen

Dit programma kent geen verbonden partijen.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Absoluut verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	0,1	1,8	0
Relatief verzuim	Aantal per 1.000 leerlingen	6	23	5
Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs	0,8%	1,8%	1,0%
Achterstandsleerlingen	%	*	*	*

* Niet door de raad vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
4.1	Openbaar basisonderwijs	10	10	0	0	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1.110	1.109	1	145	134	-11	-10
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingz.	783	950	-167	74	212	138	-29
	Totaal programma 4	1.903	2.069	-166	219	346	127	-39

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 5. Sport, cultuur en recreatie

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

Lokaal sportakkoord

Door middel van een lokaal sportakkoord willen we de inwoners stimuleren te sporten en bewegen. Wij ontvangen daarvoor van het ministerie van Volksgezondheid, welzijn en sport (VWS) een subsidie om een sportformateur aan te stellen. De sportformateur brengt lokale partijen, zoals sportverenigingen, onderwijs en maatschappelijke organisaties bij elkaar aan tafel om tot een lokaal sportakkoord te komen.

Cultuurprofiel Twente

Wij hebben een intentieverklaring ondertekend waarbij wij instemmen met de inhoud van het regionale cultuurprofiel. Het cultuurprofiel is een gemeenschappelijke visie op kunst, erfgoed en media. De Twentse gemeenten hebben drie thema's beschreven in het cultuurprofiel: tijd en ruimte, traditie en innovatie en grenzeloos Twente. Aan de hand van het profiel moet een regionaal cultuurbeleid worden opgesteld voor de jaren 2021-2024. De volgende stap is het opstellen van een concrete uitvoeringsagenda.

Kulturhus Haaksbergen

Er heeft een onderzoek plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor een toekomstbestendige bibliotheek en theater. We hebben gesprekken gevoerd met alle betrokken partijen (stichting Kulturhus, burgerinitiatief) om te komen tot een toekomstbestendig plan.

Dierenoverlast

In 2019 is door gewijzigde wetgeving en klimaatveranderingen de noodzaak geweest het huidige beleid omtrent plaagdieren te screenen. De grootste veranderingen spelen bij de bestrijding van roeken (niets meer doen) en de eikenprocessierups (preventief alleen binnen de bebouwde kom).

Plantsoenen

In 2019 was extra geld beschikbaar voor het groenonderhoud. Dit was nodig voor de onderdelen bomenonderhoud en bestrijding invasieve exoten. Het actief benaderen van burgers heeft geleid tot meer verzoeken met betrekking tot achterstallig onderhouden groen. Deze tendens heeft zich ook in 2019 voortgezet. Er blijven verzoeken om plantsoenen op te knappen of groen te adopteren. Burgers zijn content met projecten revitalisering (opknappen van verouderde plantsoen) en groenadoptie. De aanhoudende droogte van de afgelopen zomer heeft wederom geleid tot behoorlijk wat schade aan onze plantsoenen.

2. Wat hebben we bereikt?

Sportbeleid en activering

- Wij hebben meer kwetsbare inwoners aan het bewegen gekregen via de activiteiten van de buurtsportcoaches. Er is meer aandacht voor het belang van gezondheid en bewegen bij inwoners, mede door de goed bezochte vitaliteitsbeurs. De vitaliteitsbeurs werd voor de vijfde keer georganiseerd, deze beurs trok 1400 bezoekers.
- De regelmatig terugkerende groepsactiviteiten zoals wandelen en fietsen zijn succesvol, de deelnemers bouwen een sociaal netwerk op. De buurtsportcoach op Het Assink brengt leerlingen in contact met verschillende vormen van sport.
- In 2019 hebben 57 kinderen via het Jeugdfonds Sport en Cultuur Overijssel deelgenomen aan sportactiviteiten bij sportverenigingen (2018: 44 kinderen).
- De Haaksbergse Uitdaging heeft in 2019 meer naamsbekendheid gekregen. Steeds meer sportverenigingen nemen hieraan deel. De beursvloer telde 41 matches met een maatschappelijke waarde van € 36.850.

- In 2019 is de stichting Ontmoetingspark de Greune op kleine schaal gestart met activiteiten in het kader van de Wmo (dagbesteding). Voornemen is dit verder uit te breiden.
- Er is namens de Regio Twente een bidbook ingediend bij de landelijke organisatie van de Special Olympics voor de organisatie van de Nationale Spelen in 2022.
- Er is € 91.000 subsidie ontvangen voor investeringen in sport (voorheen btw-teruggave)

Sportaccommodaties

- Bij diverse sportverenigingen zijn nieuwe sportaccommodaties gerealiseerd en/of zijn bestaande sportaccommodaties gerenoveerd en/of extra voorzieningen gerealiseerd. Zo is bij handbalvereniging Stormvogels een multibeachcourt gerealiseerd en bij tennisvereniging Veldmaat een nieuwe padelbaan geopend.
- Met volleybalvereniging Havoc zijn nieuwe afspraken gemaakt over het beheer van de sporthal en het sportveld.
- Door het vestigen van recht van opstal zijn meerdere sportaccommodaties geprivatiseerd.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

- In juni heeft voor de vijfde keer de WAK plaatsgevonden. Dit wordt geheel door en voor vrijwilligers georganiseerd en is uniek in Overijssel.
- Via het Jeugdfonds Sport en Cultuur hebben 19 kinderen deel kunnen nemen aan culturele activiteiten (2018: 6 kinderen).
- Alle aanwezige binnen en buitenkunst is door de Stichting Beeldende Kunst Haaksbergen geïnventariseerd. Tevens is het onderhoudsplan geactualiseerd.
- Er heeft een nieuw muziekfestival Naobermuziek Haaksbergen plaatsgevonden. In ruim 30 huiskamers zijn concerten gegeven.
- Wij hebben samen met Haaksbergse vrijwilligers en de cultuurmakelaar een speciaal comité 75 jaar vrijheid opgericht. Het comité heeft in nauwe samenspraak met de bevolking een uitgebreid programma opgesteld. In dit kader zijn twee cultuurcafé's georganiseerd. Wij hebben voor de uitvoering van de plannen subsidie ontvangen van de provincie en het V-fonds (beiden € 5.000).
- Er is door de commissie Culturele Vorming primair onderwijs uitvoering gegeven aan het cultuureducatieplan 'cultuur aan de basis 2017-2021'. Wij hebben een tussenrapportage ingediend en op basis daarvan een nieuw voorschot van de provincie ontvangen.

Musea

Er heeft herfinanciering plaatsgevonden van de leningen aan de Museum Buurtspoorweg door de BNG, wat leidt tot lagere lasten voor het Museum.

Cultureel erfgoed

De instandhouding van gemeentelijke monumenten worden gestimuleerd en verbeterd.

Media

De lokale zender uit Haaksbergen neemt deel aan een pilot voor de vorming van een streekomroep in de periode 2019-2021. Deze wordt uitgevoerd door de lokale zender 1 Twente Enschede.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

- Onderhoud bij speelvoorzieningen in de openbare ruimte is op orde.
- Burgers zijn content met projecten revitalisering (opknappen van verouderde plantsoen) en groenadoptie.
- In 2019 zijn diverse nieuwe groenadoptie-contracten getekend. In de meeste gevallen werd hiervoor eerst het oude plantsoen vervangen. Dit gebeurde in de volgende straten: Raapad deel 2, Dauwnetel, Boterbloem-Distel, Vingerhoedskruid en Sleutelbloem.
- In de volgende straten is het achterstallig onderhouden groen aangepast/gerevitaliseerd: Chopinstraat, dorp Buurse, Holthuiserstraat, Albert Cuyplaan/De Boorne, Dr. vd Sluisstraat en enkele plantsoenen in het centrum, waaronder het tweede deel van de Vincentstraat.

- Het openbaar groen is door het gebruik van bloeiende vaste planten en bloembollen insectenvriendelijker gemaakt, waardoor bijen meer kans hebben. In 2019 gebeurde dit qua vaste planten in de volgende plantsoenen: Centrum, Raapad, Chopinstraat, Boterbloem, Vingerhoedskruid en Sleutelbloem. Bloembollen zijn geplant in de volgende plantsoenen: Mozartstraat, Beethovenstraat, Den Esker en ovonde Kolenbranderweg-Noordsingel.
- In het kader van het bomenbeheer hebben wij 1/3 deel van onze bomen op veiligheid en onderhoudsbehoefte gecontroleerd. Het betrof meer dan 6000 bomen.
- Diverse stukken snippergroen zijn verkocht of verhuurd. Totaal gaat het in 2019 om 11 koopovereenkomsten en 10 huurovereenkomsten (2018: 53 koopakten en 26 huurovereenkomsten).
- Wij hebben nieuw beheerpaspoorten opgesteld in het kader van de nieuwe 'Wet natuurbescherming' en wensen natuurorganisaties.
- Het aantal klachten overlast hondenpoep is ten opzichte van 2019 afgenomen.
- Er is een nieuw hondenspeelveld gerealiseerd in de wijk Wolferink.
- Er is voldoende opvang voor zwerfdieren. Deze opvang is ten opzichte van 2018 gelijk gebleven.
- Het aantal klachten omtrent overige dierenoverlast is ten opzichte van 2018 gelijk gebleven.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Sportbeleid en activering

- Wij hebben het Jeugdfonds Sport en Cultuur gesubsidieerd met €15.000 voor stimulering sportdeelname kinderen.
- Wij hebben een financiële bijdrage verstrekt aan de Haaksbergse uitdaging.
- Wij subsidiëren diverse organisaties waar buurtsportcoaches actief zijn en hebben regelmatig overleg over de activiteiten. De buurtsportcoaches zijn actief via Wijkkracht, Mediant en Assink Lyceum.
- Namens de Regio Twente hebben wij bij de provincie Overijssel subsidie aangevraagd en toegewezen gekregen voor het opstellen van een haalbaarheidsonderzoek Special Olympics Nationale Spelen 2022 in Twente. Naar aanleiding van het haalbaarheidsonderzoek is vervolgens een bidboek opgesteld door de Regio Twente, dit is eind 2019 ingediend bij de landelijke organisatie.
- Voor de ontwikkeling en instandhouding van sportaccommodaties en de aanschaf van sportmaterialen is subsidie aangevraagd en toegekend via de SPUK.

Sportaccommodaties

- Wij hebben een subsidie toegekend van €50.000 aan de Stichting Multibeachcourt de Veldmaat voor de realisatie van een multibeachcourt.
- Bij Fietscrossvereniging DVO is een parkeervoorziening binnen het hekwerk gerealiseerd. Hierdoor neemt de parkeerdruk aan de Geukerdijk op trainingsavonden af. Dit was een wens van de wijkraad de Veldmaat.
- Er is een garantstelling afgegeven voor een lening ten behoeve van de aanleg van een waterveld bij hockeyvereniging Haackey.
- Met voetbalvereniging Buurse is een nieuwe onderhoudsovereenkomst voor veld 2 afgesloten voor 2019 en 2020.
- Met volleybalvereniging Havoc is een nieuwe eenjarige overeenkomst beheer afgesloten.
- Met tennisvereniging Veldmaat hebben wij een recht van opstal gevestigd ten behoeve van de padelbaan.
- Wij hebben Stichting Groot Scholtenhagen een budgetsubsidie toegekend voor het beheer van het Sport en Recreatiepark Groot Scholtenhagen.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

- In 2019 hebben wij samen met gemeente Hof van Twente gebruik gemaakt van de cultuurmakelaarsregeling (160 uur per jaar) waarbij de provincie 50% co-financiert.
- Wij hebben een subsidie toegekend van €5.000 aan Jeugdfonds Sport en Cultuur voor cultuurdeelname kinderen.
- Wij zijn een overeenkomst aangegaan met de Stichting Beeldende kunst Haaksbergen die namens de gemeente het onderhoud en beheer van alle kunst regelt. De stichting ontvangt van ons hiervoor jaarlijks een bijdrage van €10.000.
- Wij subsidiëren de WAK voor €3.000.
- Wij hebben subsidie toegekend aan de stichting Naobermuziek Haaksbergen
- Wij hebben een voortgangsrapportage Cultuur aan de basis 2017-2021 ingediend bij de provincie. Op basis daarvan is een nieuw voorschot toegekend. Uitvoering gebeurt door de commissie Culturele Vorming primair onderwijs.
- In het kader van de viering 75 jaar vrijheid hebben wij een speciaal comité opgericht, bestaande uit vrijwilligers uit diverse Haaksbergse gremia. Wij hebben via de cultuurmakelaar subsidie aangevraagd bij de provincie en V-fonds voor de uitvoering van de activiteiten.

Musea

Wij hebben gesprekken gevoerd met Museum Buurtspoorweg en de gemeente Enschede over herfinanciering van de leningen van het museum bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Wij hebben samen met de gemeente Enschede een gezamenlijke garantstelling verleend. Naast Haaksbergen verstrekt de gemeente Enschede nu eenzelfde subsidie aan Museum Buurtspoorweg.

Cultureel erfgoed

- Wij hebben subsidie verstrekt aan 4 gemeentelijke monumenten ten behoeve van de instandhouding.
- Wij hebben groot onderhoud uitgevoerd aan de windmolen 'De Korenbloem'.

Media

- Wij bekostigen de lokale zender RTV Sternet.

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

- Alle speelvoorzieningen hebben wij laten inspecteren en op diverse plaatsen is noodzakelijk onderhoud uitgevoerd aan speelvoorzieningen. Er zijn geen nieuwe speelplekken ingericht.
- Voor de plantsoenen is extra geld beschikbaar gesteld voor het groenonderhoud. Dit was nodig voor de onderdelen bomenonderhoud en bestrijding invasieve exoten.
- Er zijn meer verzoeken om achterstallig onderhouden groen op te knappen of groen te adopteren. De aanhoudende droogte van de zomer 2019 heeft wederom geleid tot behoorlijk wat schade aan onze plantsoenen.
- Wij maken in het openbaar groen steeds meer gebruik van bloeiende vaste planten en bloembollen, zodat bijen meer kansen hebben en het insectenvriendelijker wordt.
- Wij werken nauw samen met het Parkmanagement van onze bedrijventerreinen. Het groen wordt onderhouden in opdracht van en in samenwerking met het Parkmanagement. Beide terreinen kennen hetzelfde aanspreekpunt en dat werkt efficiënt.
- Bij het bomenbeheer wordt via de principes van Strategisch Bomenbeheer gewerkt. De gemeente heeft een zorgplicht, de wegen en openbare paden moeten veilig zijn. Er is nog steeds veel achterstallig onderhoud. In 2019 zijn ruim 150 meldingen en klachten binnengekomen over overhangende takken en overlast door bomen. Iedere boom wordt nu eens per 3 jaar gecontroleerd. Afgelopen voorjaar zijn er meer dan 6000 bomen gecontroleerd. Bij 80% van de bomen was er een snoei-behoefte.
- In verband met de nieuwe 'Wet natuurbescherming' en wensen van onze natuurorganisaties zijn voor het beheer en onderhoud beheerpaspoorten opgesteld. De één beschrijft de richtlijnen beheer- en onderhoud binnen de bebouwde kom, de ander buiten

de bebouwde kom. Onderhoudsbestekken/productbladen moeten voldoen aan de richtlijnen die de paspoorten beschrijven.

- Er zijn voldoende voorzieningen voor de bestrijding van de overlast van hondenpoep. Het aantal klachten is in vergelijking tot 2018 afgenomen. Deze zijn door onze BOA's afgehandeld. Er zijn enkele voorzieningen bijgeplaatst. In de wijk 't Wolferink is een hondenspeelveld gerealiseerd.
- Er heeft voldoende bestrijding eikenprocessierups plaatsgevonden. Het afgelopen jaar was er landelijk wederom een grote rupsenplaag. Dit kwam onder andere door de vroege zomer. Ondanks de preventieve bestrijding werd er veel overlast ervaren en kregen we in Haaksbergen ruim 600 meldingen. De overlast kon niet binnen het beschikbare budget worden bestreden. Vanwege de financiële situatie zijn we halverwege de maand juli gestopt met de curatieve bestrijding.

4. Verbonden partijen

Stichting Groot Scholtenhagen

De stichting beheert en onderhoud het park en draagt daarmee bij aan het aanbieden van voldoende mogelijkheden voor sport- en bewegingsactiviteiten, recreatie en ontspanning.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie gemeenten	Gestelde norm
Niet sporters	%	40,5%	48,9%	*

* Niet door de raad vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
5.1	Sportbeleid en activering	578	503	75	91	15	-76	-1
5.2	Sportaccommodaties	548	594	-46	198	295	97	51
5.3	Cultuur	840	1.552	-712	176	196	20	-692
5.4	Musea	0	0	0	0	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	65	57	8	5	12	7	15
5.6	Media	12	13	-1	0	0	0	-1
5.7	Openbaar groen en recreatie	2.565	2.549	16	60	58	-2	14
	Totaal programma 5	4.608	5.268	-660	530	576	46	-614

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 6. Sociaal domein

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

Grip op sociaal domein

In mei zijn we gestart met het project 'Grip op sociaal domein'. Dit project had enerzijds tot doel om een beter inzicht en betere sturingsinformatie te verkrijgen over het sociaal domein. Anderzijds om te komen tot voorstellen die met behoud van kwaliteit een besparing kunnen opleveren in het sociaal domein.

Eén van de resultaten is dat we de begroting 2020 op een andere wijze hebben opgesteld, namelijk aan de hand van de ontwikkeling van cliëntenaantallen, indicaties en verzilveringspercentages per product. Daarnaast hebben we een systeem aangeschaft en ingericht waarmee managementinformatie met betrekking tot de Jeugdwet, Wmo en de Participatiewet beter toegankelijk is. Met een aantal besparingsvoorstellen is verder direct gestart. Zo is de overgang van cliënten van de Wmo en de Jeugdwet naar de 'Wet langdurige zorg' nadrukkelijk onder de aandacht gebracht bij de medewerkers van Noaberpoort. Dit is een wettelijk voorliggende voorziening op de Wmo en de Jeugdwet. Wij verwijzen en begeleiden cliënten, die daarvoor in aanmerking komen, actief naar de Wlz. We hebben daarnaast werkprocessen, beschikkingen en instructies voor intern gebruiken voor samenwerkingspartners in de wijkverpleging uitgewerkt. Ook zijn we gestart met interne kwaliteitscontroles, door data te analyseren hebben we een eerste start gemaakt met een coördinatieslag op externe verwijzingen voor jeugdhulp. Daarnaast zijn een aantal besparingsvoorstellen verder verkend. Als eerste is er een businesscase gemaakt voor een algemene voorziening, namelijk een was- en strijkservice in Haaksbergen. Ook zijn er verkennende gesprekken gevoerd voor dagbesteding op ontmoetingspark de Greune.

Herindicaties Wmo en Jeugdhulp

Voor het Twents inkoopmodel was 2019 een overgangsjaar. Alle cliënten zijn geïndiceerd op grond van de nieuwe ondersteuningsbehoeften, modules en beschikbaarheidsvoorzieningen.

Transformatie: regionale ontwikkelafels

Naast onze (lokale) inspanningen om de jeugdhulp te transformeren werken wij samen met andere gemeenten in Twente aan de transformatie. In drie regionale ontwikkelafels wordt in gezamenlijkheid door aanbieders en gemeenten gewerkt aan een inhoudelijke transformatie van de jeugdhulp. De middelen die het Rijk via het transformatiefonds jeugd voor een periode van 3 jaar aan de regio beschikbaar stellen worden ingezet voor de projecten die vanuit de ontwikkelafels worden opgezet. In 2019 is een startanalyse/nulmeting uitgevoerd, zijn doelstellingen geformuleerd en is begonnen met het uitwerken van deelprojecten.

Stichting Leergeld

Met ingang van 1 januari 2019 is de Stichting Leergeld Haaksbergen operationeel. De stichting heeft als doel het voorkomen van sociale uitsluiting van kinderen uit gezinnen met weinig financiële middelen. De stichting zorgt ervoor dat kinderen van 4 tot 18 jaar mee kunnen doen aan activiteiten op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en welzijn. De gemeente leverde een bijdrage van €5.000.

Nieuwe Wet Inburgering

In 2019 is regionaal, op niveau van de uitvoeringsorganisatie, begonnen met het voorbereiden van de nieuwe Wet inburgering die ingaat op 1 juli 2021. Concreet is gestart met de regionale inkoop van leerroutes inburgering, brede intake en gebruik van een persoonsplan integratie en participatie. De globale opgave is uitgewerkt. Op onderdelen zal het ministerie handreikingen maken alvorens gestart kan worden met de uitwerking.

Bestrijden van laaggeletterdheid

Om werkzoekenden een sterkere positie te geven op de arbeidsmarkt, zetten we onder meer in op het bestrijden van laaggeletterdheid. In 2019 zijn we begonnen om bij iedereen die een uitkering aanvraagt, de taalmeter af te nemen. Een docent van het ROC voert vervolgens, indien nodig, een gesprek en biedt de klant een passend aanbod.

2. Wat hebben we bereikt?

Samenkracht en burgerparticipatie

De twee belangengemeenschappen en 7 wijkraden zijn ieders op hun eigen wijze actief om de leefbaarheid in hun dorp/wijk te versterken.

Wijkteams

Gezamenlijke visie Noaberpoort

Met onze huidige partners, Wijkkracht, de uitvoeringsorganisatie Borne, Haaksbergen, Hengelo, de GGD, Domijn en de Stadsbank hebben we in 2019 opnieuw onze visie bepaald.

In 2019 hebben we voorbereidingen getroffen voor de verhuizing van de kantoorlocatie van woningcorporatie Domijn naar de Noaberpoort. Zij vormen een mooie aanvulling op de dienstverlening van de Noaberpoort. De planning is dat Domijn in het tweede kwartaal 2020 verhuist naar het gemeentehuis

Cliënt-ervaringsonderzoeken

De Noaberpoort kreeg als rapportcijfer in de cliëntervaringsonderzoeken een 7,5 (2017: 7,3). Inwoners met een Wmo-voorziening wisten beter dan vorig jaar de weg te vinden met een hulpvraag, gemiddeld werden ze ook sneller geholpen. Jeugdigen en/of hun ouders die aan dit onderzoek deelnamen geven de dienstverlening van de Noaberpoort een 8 (in 2017: 7,4).

Laagdrempelige en/of voorliggende voorzieningen

De laagdrempelige voorzieningen als formulierenbrigade, ouderen-ontmoetingsmogelijkheden, vervoersdienst Automaatje en spreekuur inburgering zijn succesvol. Hier wordt goed gebruik van gemaakt, wij maken dankbaar gebruik van de inzet van de vele vrijwilligers. Binnen de vervoersdienst zijn 37 vrijwillige chauffeurs actief. In totaal hebben zij 2780 ritten verzorgd in 2019. De inloopvoorziening Ziens is door 99 personen één of meerdere keren bezocht, gemiddeld zijn er 13 personen per dagdeel aanwezig.

Toename aantallen Wmo

We zien een toename in het aantal aanvragen Wmo, met name huishoudelijke ondersteuning en begeleiding. Dit heeft consequenties voor de wachtlijsten die aan het eind van het jaar verder zijn opgelopen. Urgente zaken proberen wij met voorrang te behandelen.

Inkomensregelingen en armoedebestrijding

Omdat Stichting Leergeld nu operationeel is, worden meer gezinnen met kinderen die opgroeien in armoede bereikt. In 2019 zijn door Stichting Leergeld 116 verstrekkingen gedaan aan 83 unieke kinderen. Deze verstrekkingen zijn allen aanvullend op het zogenaamde Kindpakket.

De gunstige conjunctuur draagt er mede aan bij dat bijstandsccliënten makkelijker aan de slag komen op de arbeidsmarkt. Voor het vierde jaar op rij zijn het aantal bijstandsuitkeringen gedaald. In totaal zijn 136 uitkeringen beëindigd, waarvan 37 omdat werk is aanvaard. Er zijn in totaal 121 uitkeringen toegekend.

Overzicht bijstandsuitkeringen

	2019													2018
	Jan	Feb	Mrt	Apr	Mei	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totaal	Totaal
Beginstand	332	334	340	343	344	339	333	327	321	322	320	323		
Instroom	17	16	12	9	5	9	7	9	11	13	11	2	121	118
Uitstroom	15	10	9	8	10	15	13	15	10	15	8	8	136	134
Saldo	2	6	3	1	-5	-6	-6	-6	1	-2	3	-6	-15	-16
Eindstand	334	340	343	344	339	333	327	321	322	320	323	317		

Op grond van de Verordening Minimabeleid Haaksbergen zijn er 207 verstrekkingen gedaan vanuit het Kindpakket, met specifieke maatregelen voor kinderen die in armoede opgroeien, waarbij 104 gezinnen met kinderen zijn bereikt. Dit zijn minder gezinnen dan in het voorgaande jaar. Dit wordt verklaard door de gunstige conjunctuur, waardoor minder mensen een beroep hoeven te doen op het minimabeleid.

Daarnaast wordt er een deel van de extra middelen verstrekt aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur Overijssel. Voor een bijdrage in de kosten van een sportieve- of culturele activiteit kan een beroep worden gedaan op Jeugdsportfonds. In 2019 hebben 57 kinderen een bijdrage voor sport ontvangen, 19 kinderen hebben een bijdrage voor een culturele activiteit ontvangen.

Begeleide participatie

De uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) is in de gemeente Haaksbergen opgedragen aan het SWB. Nieuwe instroom in de Wsw is sinds 1 januari 2015 niet meer mogelijk, hierdoor neemt de gebruikers steeds verder af. Het aantal personen met een Wsw-dienstverband is in 2019 afgenomen van 95 (in 2018) naar 89 personen. Beleidsmatig hebben zich ten aanzien van de Wsw geen belangrijke ontwikkelingen voorgedaan.

Arbeidsparticipatie

Ten opzichte van het voorgaande jaar is het aantal klanten dat is uitgestroomd naar werk gedaald. Dit is het gevolg van de gunstige conjunctuur van de afgelopen jaren. Het merendeel van de uitkeringsgerechtigden met een korte afstand tot de arbeidsmarkt is al uitgestroomd.

Naast de uitstroom hebben over het gehele jaar verdeeld 87 klanten in één of meerdere maanden inkomen uit arbeid verworven. Hierdoor daalt de hoogte van het gemiddelde bedrag aan uitkering per cliënt.

Er zijn 9,2 Fte nieuw beschut plaatsen ingevuld, de taakstelling voor 2019 was 6 Fte. Daarnaast hebben 36 klanten arbeid verricht op een arbeidsplaats met loonkostensubsidie. Door de SWB zijn in totaal 78 trajecten ingezet om de kansen van klanten op de arbeidsmarkt te vergroten. In totaal hebben de werkcoaches 29 klanten bemiddeld waarvan er 14 volledig zijn uitgestroomd en 9 partieel aan het werk zijn.

Opgemerkt dient te worden dat, klanten met een relatief korte afstand tot de arbeidsmarkt veelal zijn uitgestroomd, het zittende bestand is moeilijker bemiddelbaar.

Maatwerkvoorzieningen

Regisseurs en consultants binnen Noaberpoort hebben 863 Wmo-aanvragen afgehandeld in 2019.

Afgehandelde Wmo-aanvragen

Voorziening	Aantal
Vervoer	85
Rolstoel	38
Wonen	32
Huishoudelijke ondersteuning	239
Begeleiding (ondersteuningsbehoeften)	387
GPK	82
Totaal	863

Maatwerkdienstverlening 18+

Op het gebied van schuldhulpverlening is in 2019 gestart met het project vroegsignalering van schulden.

Maatwerkdienstverlening 18- & Geëscaleerde zorg 18-

Uit de Twentse Monitor Sociaal Domein (TMSD) blijkt dat wij in 2019 aan 554 jeugdigen zorg hebben verleend. Dit zijn 23 jeugdigen met zorg per 1.000 jeugdigen. Ter vergelijking, er waren in Twente gemiddeld 24 jeugdigen met zorg per 1.000 jeugdigen.

Geëscaleerde zorg 18+

- In 2019 is de sluitende aanpak voor personen met verward gedrag vastgesteld in Haaksbergen.
- In 2019 is de visie die gevolgd wordt bij de decentralisatie van beschermd wonen vastgesteld.
- Het project Huis-te-leen is in 2019 uitgevoerd.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Samenkracht en burgerparticipatie

De gemeente ondersteunt de wijkraden in hun functioneren, uiteindelijk zijn het de wijkraden en belangengemeenschappen zelf die resultaten bereiken. De wijkraden zijn in 2019 op verschillende wijze actief geweest. De belangengemeenschap van Buurse heeft een enquête onder de plaatselijke bevolking uitgezet. Zo is belangrijke informatie over thema's als woningbouw, voorzieningen, verduurzaming en verkeersmaatregelen verkregen. Deze informatie, samen met de informatie van een gehouden wijkschouw, leidt tot een lijstje met prioriteiten, die in samenspraak met de gemeente worden opgepakt. Dit proces is nog niet afgerond.

Met vier wijkraden is overleg geweest over de afwaardering van de oude N18.

Samen met de belangengemeenschap van Sint Isidorushoeve is een gesprek gevoerd met vertegenwoordigers van de provincie over het geplande groot onderhoud aan de provinciale weg N347 en de wensen die de bevolking van Sint Isidorushoeve heeft. Verder is het burgerinitiatief om levensloopbestendige woningen in de pastorietuin van Sint Isidorushoeve te bouwen, ondersteund. De provincie heeft inmiddels een subsidie aan de initiatiefgroep verleend.

In 2019 hebben we de vrijwilligersorganisaties in Haaksbergen ondersteund door middel van cursussen en bijeenkomsten. De aangeboden ondersteuning is afgestemd op de vraag van de vrijwilligersorganisaties.

De vitaliteitsbeurs is opnieuw georganiseerd. Inwoners kunnen hier terecht voor informatie over gezondheid en participatie.

Vanuit Noaberpoort ondersteunen we de mantelzorgers in Haaksbergen. In totaal staan er 261 mantelzorgers geregistreerd. Ondersteuning vindt vraaggericht plaats. Daarnaast hebben we extra aandacht voor de mantelzorgers van dementerende inwoners. In 2019 is de jaarlijkse waardering aan mantelzorgers verstrekt, hiervan hebben 177 mantelzorgers gebruik gemaakt.

Wijkteams

Gezamenlijke visie Noaberpoort

Voor de visie van de Noaberpoort hebben wij de inhoudelijke kaders en de succesfactoren benoemd samen met onze partners. Vervolgens hebben we beschreven wat dit betekent voor onze inwoners, vrijwilligers, partners en medewerkers. Het is een document dat gericht is op professionals en vrijwilligers, zodat wij vanuit 1 visie opereren.

Cliënt-ervaringsonderzoeken

In de eerste helft van 2019 hebben wij de jaarlijkse verplichte cliënt-ervaringsonderzoeken laten uitvoeren onder inwoners die in 2018 ondersteuning hebben ontvangen in het kader van de Wmo de Jeugdwet.

Inkomensregelingen en armoedebestrijding

Naast de samenwerking met stichting Leergeld Haaksbergen, hebben we voor het Kindpakket en minimabeleid het aanvraagformulier verder doorontwikkeld en aangepast. De vergoeding voor schoolkosten wordt aan gezinnen met een lopende bijstandsuitkering automatisch uitbetaald.

Om de diverse noodhulpvoorzieningen in Haaksbergen in kaart te brengen en de onderlinge samenwerking te verbeteren, hebben er een tweetal bijeenkomsten in Noaberpoort plaatsgevonden. Voor intermediairs en professionals is er een handzaam overzicht (placemat) van deze voorzieningen opgesteld.

Begeleide participatie

De uitvoering van de Wsw door SWB verloopt naar tevredenheid. De uitvoering is gemonitord door middel van bestuursvergaderingen met de SWB. In 2019 heeft SWB een medewerkers-tevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de Wsw-medewerkers. Opvallend was dat de gemiddelde tevredenheid onder de Haaksbergse medewerkers hoger scoorde dan onder de overige Wsw-medewerkers.

Arbeidsparticipatie

De beroepsgroepketen aanpak binnen het Werkplein Twente is verder doorontwikkeld. Dit betekent dat er binnen beroepsgroepen, zoals de logistiek, wordt gekeken hoe mensen opgeleid kunnen worden en kunnen doorstromen naar nieuwe functie binnen de keten.

We blijven onverminderd inzetten op het begeleiden van bijstandsgerechtigden naar werk. Bij de SWB zijn mensen werkfit gemaakt. Daarnaast zetten we in op het plaatsen van kandidaten op vacatures, waardoor het aantal bijstandsgerechtigden daalt. Ondanks de vergroting van de doelgroep als gevolg van de Participatiewet heeft dit in 2019 geleid tot een daling van het uitkeringsbestand en lagere kosten.

Jongeren zijn een belangrijke doelgroep. In het kader van de Twentse Belofte is extra ingezet op het vinden van jongeren tot 27 jaar die geen opleiding volgen/hebben afgerond of niet aan het werk zijn. We stimuleren hen om een startkwalificatie te halen om zo hun positie op de arbeidsmarkt te verbeteren.

Maatwerkvoorzieningen

In 2019 is de inkomensonafhankelijke eigen bijdrage ingevoerd, vanwege gewijzigde regelgeving door het Rijk. Er geldt een vaste 4-wekelijkse eigen bijdrage van €17,50. Deze omzetting heeft geleid tot een vermindering aan inkomsten, daarnaast zien we dat het een aanzuigende werking heeft op de Wmo, de uitgaven nemen toe.

Maatwerkdienstverlening 18+

Bij signalen over betalingsproblemen van inwoners is in het kader van schuldhulpverlening een aanpak ontwikkeld om met inwoners in contact te komen. Op deze manier kunnen we hen tijdig adequate hulpverlening aanbieden.

Maatwerkdienstverlening 18-

- In 2019 heeft de Noaberpoort snelle, eenvoudige en goede toegang tot voorliggende en geïndiceerde ondersteuning geboden. Indien nodig is voor cliënten nazorg georganiseerd.
- Wij hebben in 2019 het project 'Goed uit elkaar' uitgevoerd. In de projectperiode van anderhalf jaar zijn er 9 gezinnen geholpen, 6 trajecten zijn succesvol afgerond, 2 trajecten lopen nog en bij 1 traject is één van de ouders verhuisd waardoor het traject niet van de grond is gekomen.
- In 2019 hebben we deelgenomen aan de regionale ontwikkeltafels en daarmee een bijdrage geleverd aan de (lokale en regionale) transformatie.

Geëscaleerde zorg 18+

Voor de sluitende aanpak van personen met verward gedrag zijn de lokale zorgstructuur en de regionale afspraken en projecten in beeld gebracht. In de regio zijn afspraken gemaakt met samenwerkingspartners zoals de GGZ en de politie om inwoners in Twente die verward gedrag vertonen goed en adequaat te helpen. Ook zijn er lokale afspraken gemaakt over de samenwerking en de inzet van de wijk-GGD als onderdeel van de sluitende aanpak.

Ter voorbereiding op de invoering van de 'Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg' en de 'Wet zorg en dwang' per 2020 zijn er voorbereidingen getroffen. Nieuwe werkprocessen zijn uitgewerkt en de digitale systemen zijn aangepast voor deze nieuwe wetten.

In de visie op de decentralisatie beschermd wonen hebben de regiogemeenten (Enschede, Borne, Dinkelland, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal en Haaksbergen) uitgesproken om ook na de decentralisatie samen te blijven werken op dit onderdeel. In de komende periode worden de samenwerkingsafspraken verder uitgewerkt.

Bij Huis-te-leen is in samenwerking met centrumgemeente Enschede en Domijn een woning beschikbaar gesteld voor personen die anders aangewezen zijn op de maatschappelijke opvang. Op die manier wordt voorkomen dat er gebruik gemaakt moet worden van een duurdere plek binnen de maatschappelijke opvang. In 2020 onderzoeken we of Huis-te-leen een structureel karakter kan krijgen.

Geëscaleerde zorg 18-

In 2019 hebben we via OZJT de zogenaamde maatregelhulp voor het eerst bekostigd door middel van een subsidie en bevoorschotting. In 2020 wordt de maatregelhulp over het jaar 2019 met de aanbieders op basis van daadwerkelijk gebruik afgerekend.

Het onderdeel 'Veilig Thuis Twente' hebben wij als onderdeel van de Regio Twente, samen met de andere Twentse gemeenten bekostigd. Toen in het najaar van 2019 bleek dat er wachtlijsten bij VTT waren ontstaan, heeft men zich beraad over een oplossing. Deze oplossing wordt in 2020 uitgewerkt.

In 2019 heeft de Noaberpoort snelle, eenvoudige en goede toegang tot voorliggende en geïndiceerde ondersteuning geboden.

Door het jaar zijn vanuit contractmanagement gesprekken met de aanbieders gevoerd over de onderlinge samenwerking en overige praktische problemen. Het totaal gecontracteerde en gesubsidieerde hulpaanbod is voor de lokale toegangen en de aanbieders inzichtelijk gemaakt via het Zorgportaal.

4. Verbonden partijen

Regio Twente, onderdeel Veilig Thuis Twente (VTT)

Vanaf 1 januari 2019 is de nieuwe meldcode 'Huiselijk geweld en Kindermishandeling' van kracht. In 2019 is het aantal meldingen bij VTT als gevolg hiervan fors opgelopen. Hierdoor is een wachtlijst ontstaan die eind december 2019 ongeveer 550 meldingen bedroeg. Deze wachtlijst is onwenselijk. In december 2019 hebben de Twentse gemeenten besloten deze wachtlijst zo snel mogelijk weg te werken.

Regio Twente, onderdeel Arbeidsmarktregio

In Twente is Regio Twente de regionale organisatie die de samenwerking van de Twentse gemeenten ondersteunt bij het oplossen van knelpunten. Samen met andere partijen werkt Regio Twente aan een structurele versterking van de Twentse arbeidsmarkt door het stimuleren van regionale projecten. Daarnaast faciliteert Regio Twente het overleg van gemeenten over werk en inkomen. Via Leren en werken Twente (voorheen de regiegroep Jeugdwerkloosheid) wordt de bestrijding van de jeugdwerkloosheid in Twents verband opgepakt. Dit wordt onder meer vormgegeven door het organiseren van banenmarkten en het adviseren inzake opleidingen met een hoge kans op werk.

Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo

De uitvoeringsorganisatie is belast met de uitvoering van de Participatiewet. Uitgangspunt is dat klanten naar vermogen meedoen aan de maatschappij waarbij geldt dat werk boven inkomen gaat. Klanten met een afstand tot de arbeidsmarkt krijgen ondersteuning om de afstand te verkleinen met als doel uitstroom uit de uitkering. Voor klanten waarvoor geldt dat werk (voorlopig) geen optie is, wordt maatschappelijke activering ingezet. Daarnaast wordt bijzondere bijstand ingezet om armoede tegen te gaan en het minimabeleid om het voor klanten mogelijk te maken deel te nemen aan maatschappelijke activiteiten waardoor sociale uitsluiting wordt tegengegaan.

Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf (SWB)

Klanten worden bij de SWB op traject geplaatst om zich op de werkvloer te ontwikkelen. Daar kunnen zij praktijkervaring opdoen en ook de theorie leren. Bovendien doen zij werkritme op en leren zij om opdrachten uit te voeren en samen te werken. Het doel is klanten dichterbij de arbeidsmarkt te brengen en indien mogelijk uit te laten stromen naar reguliere arbeid.

Stadsbank Oost Nederland (SON)

Schuldhelpverlening is een wettelijke taak van gemeenten, maar is voor Haaksbergen niet overgedragen aan de uitvoeringsorganisatie. De Stadsbank Oost Nederland is een belangrijke partner bij het uitvoeren van de schuldhelpverlening. De Stadsbank is een GR van 22 deelnemende gemeenten.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2018	Gemiddelde van de referentie	Gestelde norm
Cliënten met een maatwerk arrangement Wmo	Aantal per 10.000 inwoners	5,4	4,9	*
Banen	Aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar	575,6	539,8	*
Netto arbeidsparticipatie	% van de werkzame beroepsbevolking t.o.v. de beroepsbevolking	68,2%	68,7%	*
Werkloze jongeren	% 16 t/m 22 jarigen	2%	1%	*
Personen met een bijstandsuitkering	Aantal per 10.000 inwoners	235	194	*
Kinderen in uitkeringsgezin	% kinderen tot 18 jaar	4%	4%	*
Lopende re-integratie voorzieningen	Aantal per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	1,2	1,0	*
Jongeren met een delict voor de rechter	% 12 t/m 21 jarigen	0%	1%	*
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	7,6%	10,4%	*
Jongeren met jeugdbescherming	% van alle jongeren tot 18 jaar	0,9%	1,0%	*
Jongeren met jeugdreclassering	% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar	0,3%	0,5%	*

* Niet door de raad vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
6.1	Samenkracht en burgerp.	1.970	1.922	48	0	2	2	50
6.2	Wijkteams	399	374	25	0	0	0	25
6.3	Inkomensregelingen	8.234	7.600	634	5.609	4.853	-756	-122
6.4	Begeleide participatie	3.337	3.273	64	457	466	9	73
6.5	Arbeidsparticipatie	417	391	26	0	1	1	27
6.6	Maatwerkvoorzieningen	1.341	1.396	-55	0	7	7	-48
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	3.997	3.956	41	0	0	0	41
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	4.929	5.237	-308	100	32	-68	-376
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-350	0	-350	167	827	660	310
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	558	632	-74	0	0	0	-74
Totaal programma 6		24.832	24.781	51	6.333	6.188	-145	-94

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 7. Volksgezondheid en milieu

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

Afval

Per 1 januari 2019 is de samenwerking op het gebied van de huis-aan-huis afvalinzameling met Twente Milieu gestart.

Asbestbodemsanering

In het kader van de samenwerkingsovereenkomst asbestbodemsaneringsopgave 2016-2022 tussen de provincie en 7 deelnemende gemeenten, heeft de Rijksoverheid 38 miljoen euro toegezegd aan de Provincie Overijssel. Dit bedrag is bedoeld voor de aanpak van historische bodemverontreinigingen, gerelateerd aan de afvalstromen vanuit de asbestfabriek in Goor.

Begraafplaatsen

Er is sprake van veranderende behoeften en technologische- en maatschappelijke ontwikkelingen binnen de uitvaartbranche. Mede hierdoor is het noodzakelijk te kijken naar een meer kostendekkende exploitatie. Al jarenlang wint cremeren aan populariteit ten opzichte van begraven.

2. Wat hebben we bereikt?

Volksgezondheid

- In 2019 is met de GGD uitvoering gegeven aan de decentralisatie van het Rijksvaccinatieprogramma. De middelen die de gemeente van het Rijk ontvangt worden beschikbaar gesteld aan de GGD voor de bekostiging van het vaccinatieprogramma.
- GGD Twente werkt samen met GGD Utrecht en GGD Hollands Noorden aan de ontwikkeling van een nieuw digitaal patiëntendossier. Het is een wettelijke plicht om over een dergelijk systeem te beschikken.

Riolering

- Het risicogestuurd beheer is operationeel. De bijbehorende software vraagt nog wel de nodige aandacht, de implementatie blijkt lastiger dan vooraf gedacht.
- Een aantal van de voorgenomen projecten en verbeteringen in het GRP zijn uitgewerkt, enkele daarvan kunnen worden uitgevoerd.

Afval

In 2019 is de hoeveelheid restafval per huishouden gedaald van 139 kilogram naar 134 kilogram.

Milieubeheer

Het is in het belang van de inwoners van de gemeente Haaksbergen dat bronnen met asbest in de bodem ontdekt en gesaneerd worden. De saneringsopgave wordt in beeld gebracht door inventarisaties van verdachte locaties en bodemonderzoeken.

Begraafplaatsen en crematoria

Dienstbaar zijn ten aanzien van overledenen en nabestaanden. In 2019 is (in concept) beleid ontwikkeld voor de toekomst van onze begraafplaatsen om tot een meer kostendekkende exploitatie te komen. In mei 2019 is in de raad een presentatie gegeven over de conceptvoorstellen.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Volksgezondheid

De opdracht voor een nieuw digitaal patiëntendossier is na het doorlopen van een aanbestedingsprocedure gegund aan een externe partij. In 2019 is gebleken dat de kosten van dit traject hoger uitvallen dan eerder zijn ingeschat. De meerkosten worden de komende jaren opgevangen binnen de begroting van de GGD. Voor de gemeente is er op dit moment geen sprake van meerkosten.

Riolering

- De eerste planvoorbereiding voor de Werfheegde is gepresenteerd aan de aanwonenden. In de Bachstraat, Mulderstraat en Hazenmolenweg zijn regenwaterriolen aangelegd.
- Bij het planmatig onderhoud aan de watergangen voldoen we nog niet aan de afspraken met de verschillende belanghebbenden. We blijven onze opdrachtnemers wijzen op de afspraken en de noodzaak.
- Bij gebrek aan voldoende gekwalificeerd personeel is de afhandeling van storingen bij gemalen bij een andere opdrachtnemer ondergebracht.

Afval

Het verlagen van de inzamelfrequentie van restafval heeft ertoe geleid dat er meer GFT-afval aan de bron gescheiden wordt. Dat geldt ook voor het scheiden van verpakkingen (PMD). In 2019 is een verpakkingencampagne gestart met als doel bewustwording bij de inwoners creëren over het scheiden van plastic, metaal en drankenkartons.

Milieubeheer

In overeenstemming met de samenwerkingsovereenkomst met Projectbureau Bodemasbestsanering is uitvoering gegeven aan de uitvoeringsovereenkomst 2019.

Begraafplaatsen en crematoria

Conform de doelstelling worden de begraafplaatsen geëxploiteerd op een efficiënte en toekomstbestendige wijze. De gemeente exploiteert twee begraafplaatsen: Enschedesestraat en Het Waarveld.

4. Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT)

Het doel van de OLCT is het in stand houden en exploiteren van crematoria. In overeenstemming met de meerjarenstrategie wordt in 2020 verder gewerkt aan de renovatie van het crematorium Enschede in Usselo. Door een negatief exploitatieresultaat is besloten geen basisdividend uit te keren.

Twente Milieu N.V.

Op grond van wetgeving is er voor de gemeente de wettelijk zorgplicht voor inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Deze taak wordt per 2019 uitgevoerd door Twente Milieu. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal is Haaksbergen 100% aandeelhouder. Kerntaken zijn het beheer van de openbare ruimte en de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen.

Twence Holding B.V.

Twence blijft inzetten op de ingeslagen transitie tot een grondstoffen- en energiebedrijf. Daarvoor worden de bestaande installaties optimaal gebruikt en verbeterd. Er worden meer grondstoffen uit afval, reststromen en biomassa gewonnen en meer duurzame energie uit hernieuwbare energiebronnen opgewekt.

Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT voert op het milieugebied bijna alle werkzaamheden uit die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, het behandelen van meldingen en het toezicht en de handhaving hierop. Wij blijven het bevoegde gezag.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie	Gestelde norm
Omvang huishoudelijk restafval	Kg per inwoner	134	Geen data	Maximaal 50 kg restafval in 2030
Hernieuwbare elektriciteit	%	3,2%	Geen data	*

* Niet door de raad vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
7.1	Volksgesondheid	856	894	-38	0	0	0	-38
7.2	Riolering	2.829	2.842	-13	3.843	3.911	68	55
7.3	Afval	1.748	1.602	146	2.195	2.085	-110	36
7.4	Milieubeheer	288	243	45	7	10	3	48
7.5	Begraafplaatsen en cremat.	164	177	-13	33	46	13	0
	Totaal programma 7	5.885	5.758	127	6.078	6.052	-26	101

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Programma 8. Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

1. Belangrijkste beleidsontwikkelingen

In 2050 moet Haaksbergen een energieneutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente zijn. In het kader van het Klimaatakkoord is er in 2030 een doelstelling vastgesteld. De koolstofdioxide uitstoot moet in dat jaar zijn gereduceerd met 49%.

2. Wat hebben we bereikt?

Ruimtelijke ordening

- Initiatieven in het buitengebied hebben we landschappelijk ingepast.
- Wij hebben het gehele grondgebied voorzien van actuele en digitale bestemmingsplannen.
- Wij hebben de consequenties van de huisvesting van Het Assink Lyceum verder uitgewerkt vanuit een integrale aanpak in samenwerking met onderwijs en sport.
- Wij hebben de Wissinkbrink verder ontwikkeld.

Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

- De procedure van het bestemmingsplan Wissinkbrink is enigszins vertraagd. De provincie wil een gedetailleerdere onderbouwing van de balans Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving.

Wonen en bouwen

- De invoering van de Omgevingswet hebben wij nauwlettend gevolgd en wij anticiperen op gemeentelijke consequenties.
- Het doel vanuit de Omgevingswet is het realiseren van een andere houding van ambtenaren en bestuurders: van nee, tenzij naar ja, mits (coalitieprogramma).
- Een actuele woonvisie.
- Het aanbod aan woonmilieus is uitgebreid en verbreed.
- Samen met het Domijn hebben we gewerkt aan betaalbare huisvesting in leefbare wijken en buurten. Hierbij hebben we aandacht voor degenen die extra ondersteuning nodig hebben.
- We blijven stimuleren dat asbestdaken verwijderd worden.
- Stimuleren van energiebesparende maatregelen in de totale woningvoorraad en projecten.
- Een bijdrage geleverd om in 2050 een energieneutrale, klimaatbestendige en vitale gemeente te zijn.
- Goede externe en interne dienstverlening en advisering op het gebied van vergunningverlening.

3. Wat hebben we hiervoor gedaan?

Ruimtelijke ordening

- We hebben het voorontwerp bestemmingsplan 'Industrie West' en het voorontwerp parapluplan "Bedrijventerrein Industrie-West, partiële herziening Geluidzonering" in procedure gebracht.
- Wij hebben diverse initiatieven in de kern Haaksbergen (Brink 1, Veldmaterstraat 182, Groenrijck, de Eik) in procedure gebracht. De status van deze initiatieven varieert van startnota tot en met een vastgesteld bestemmingsplan.
- Het bestemmingsplan 'Industrie West' vaststellen en de planologische procedure afronden.
- Sturing gegeven aan de ruimtelijke ontwikkeling van Haaksbergen op basis van de 9 ambities uit de structuurvisie 2030.

Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)

- Voor Buurse hebben wij een mogelijke herverkaveling van de bouwkvelds onderzocht. Ook zijn wij ons aan het oriënteren op een nieuwe woningbouwlocatie in Buurse.

- De uitgifte van de bouw kavels Vregelinkshoek hebben wij afgerond. De aangrenzende landbouwgronden zijn nog niet verkocht.
- Het woonrijp maken van de locatie Poetengraadshof in De Veldmaat hebben we afgerond

Wonen en bouwen

- Wij hebben een plan van aanpak en nota van uitgangspunten voor de nieuwe Woonvisie voorbereid. Begin 2020 leggen wij deze documenten voor aan de raad.
- Samen met partners hebben we gezorgd voor een aantrekkelijke woonomgeving en een aantrekkelijk woningaanbod, dat flexibel is en past bij de verschillende doelgroepen. Bij de woningbouwlocaties is in de programmering rekening gehouden met de verschillende doelgroepen.
- We hebben ons gericht op de uitgangspunten van een inclusieve samenleving. Hierin kan ieder individu passend bij zijn situatie een woonruimte vinden. Hierbij is nadrukkelijk aandacht voor samenwerking met onze maatschappelijke partners en de integratie van nieuwkomers in de diverse buurten. We faciliteren onder andere het project levensloopbestendig wonen in de pastorietaanbouw St. Isidorushoeve.
- Er vindt regelmatig overleg plaats met woningcorporatie Domijn. We hebben uitvoering gegeven aan de samenwerkings- en prestatieafspraken met woningcorporatie Domijn en de huurdersvereniging. Er zijn onder andere afspraken gemaakt over de invulling van 't Kempke. We hebben nieuwe prestatieafspraken voor 2020 opgesteld.
- Gezamenlijk met de provincie Overijssel en de Overijsselse gemeenten hebben we verder uitvoering gegeven aan het plan van aanpak verwijdering asbestdaken. We hebben vooral ingezet op goede voorlichting over asbestverwijdering. We hebben een digitaal asbestloket met alle relevante informatie.
- We hebben regelmatig artikelen over de verduurzaming van de bestaande (particuliere) woningvoorraad geplaatst met als doel de bestaande woningvoorraad te verduurzamen en energie opwekken door zonnepanelen te bevorderen. We hebben de website sterinsamenduurzaam.nl gelanceerd, een platform voor inwoners, bedrijven en de energiecoöperatie.
- We hebben de inzet van de wooncoaches voor onafhankelijke duurzaamheidsadviezen aan particuliere woning eigenaren gestimuleerd door in GemeenteNieuws hieraan regelmatig aandacht te besteden. De wooncoaches hebben ongeveer 50 gesprekken met particuliere woningeigenaren gevoerd.
- Samen met inwoners, ondernemers en strategische partners hebben we gewerkt aan het opstellen van een concept Routekaart Energieneutraal 2050. Hierin is niet alleen de verdeling van besparings- en opwek mogelijkheden opgenomen en welke partijen hieraan een bijdrage gaan leveren, maar ook een concreet uitvoeringsprogramma hoe we deze doelstellingen willen bereiken.
- Het Klimaatakkoord is eind november 2019 door verschillende partijen ondertekend. Samen met de Twentse gemeenten, provincie Overijssel, netbeheerders en waterschappen hebben wij gewerkt aan de Startnota Regionale Energiestrategie Twente. De gemeenteraad heeft deze Startnota Regionale Energiestrategie Twente unaniem vastgesteld. In verschillende werkgroepen zijn wij bezig geweest met het opstellen van bouwstenen voor opwek en warmte. De Regionale Energiestrategie moet inzicht bieden in de mogelijkheden voor regionale opwek en besparing, verdeling van bronnen (voor warmte) en de consequenties voor de infrastructuur. De Regionale Energie Strategie is bouwsteen voor de ruimtelijke besluitvorming in het omgevingsbeleid over duurzame warmtebronnen en de energie-infrastructuur.
- Wij hebben inwoners ondersteund en geholpen bij het opzetten van de Energiecoöperatie Haaksbergen. Op 17 oktober 2019 is de Energiecoöperatie Haaksbergen officieel opgericht. De Energiecoöperatie gaat een belangrijke bijdrage leveren aan de energiebesparing en de energieopwek in Haaksbergen.
- Betrokken partijen zijn in voldoende mate geïnformeerd en geadviseerd over het vergunningenproces en aanvragen zijn naar tevredenheid afgehandeld.

- Wij hebben de informatie voor het aanvragen van vergunningen die via de site beschikbaar wordt gesteld verbeterd. Er wordt hoofdzakelijk verwezen naar deze digitaal beschikbare informatie, in enkele gevallen is persoonlijk advies gegeven.
- In 2019 zijn vier bezwaarschriftprocedures opgestart in het kader van besluiten op grond van de Wabo. Daarvan zijn er inmiddels twee afgerond. In 2019 zijn er geen vergunningen van rechtswege verleend.
- De Omgevingsdienst Twente is per 1 januari 2019 van start gegaan. Medewerkers milieu zijn overgegaan en het grootste deel van de milieutaken is overgedragen.

4. Verbonden partijen

Omgevingsdienst Twente (ODT)

Sinds 1 januari 2019 actief. Op milieugebied worden werkzaamheden die betrekking hebben op het voorbereiden van vergunningen, behandeling van meldingen en het toezicht hierop (extern) uitgevoerd door die dienst. Wij blijven als gemeente het bevoegde gezag.

5. Beleidsindicatoren

Naam indicator	Eenheid	Stand Haaksbergen 2019	Gemiddelde van de referentie	Gestelde norm
Nieuw gebouwde woningen	Aantal per 1.000 woningen	3,2	6,8	5,0
Demografische druk	%	83,8	79	81,0
Hernieuwbare elektrischiteit	%	3,3	Geen data	*
Gemiddelde WOZ waarde	Duizend Euro	233	268	**
Gemeentelijke woonlasten eenpersoons huishouden	In Euro's	778	708	Maximaal 10% boven landelijk gemiddelde
Gemeentelijke woonlasten meerpersoons-huishouden	In Euro's	829	784	Maximaal 10% boven landelijk gemiddelde

* Niet door de raad vastgesteld

** Hiervoor wordt geen norm vastgesteld

6. Wat heeft het gekost?

bedragen x €1.000

Nr.	Omschrijving taakveld	Lasten			Baten			Totaal saldo
		Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
8.1	Ruimtelijke ordening	544	496	48	230	208	-22	26
8.2	Grondexploitatie	241	1.079	-838	193	1.089	896	58
8.3	Wonen en bouwen	1.499	1.436	63	378	380	2	65
	Totaal programma 8	2.284	3.011	-727	801	1.677	876	149

De afwijkingen op het saldo per taakveld (> €15.000) worden toegelicht binnen het hoofdstuk 'Verklaring verschillen begroot en werkelijk' in de jaarrekening.

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Haaksbergen. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen, dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de raad, via de vast te stellen verordening, gedaan.

De belastingverordeningen 2019 zijn in de raadsvergadering van 19 december 2018 vastgesteld.

Tariefsaanpassingen

De OZB-tarieven werden in 2019 met 1,5% verhoogd en daarnaast zoals gebruikelijk nog gecorrigeerd in verband met de waardeontwikkelingen. Bij de forensenbelasting zijn de grenzen van de waardeklassen met 4% verhoogd als gevolg van de gemiddelde waardestijging van recreatiewoningen. Voor de overige gemeentelijke belastingtarieven 2018 gingen we in principe uit van een inflatiecorrectie van 1,5%.

De tarieven voor de afvalstoffen- en rioolheffing en de overige heffingen zijn kostendekkend. Voor de afvalstoffenheffing betekende dit dat het tarief in 2019 gemiddeld met 2% werd verhoogd en het tarief voor de rioolheffing onveranderd bleef.

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Overzicht opbrengsten gemeentelijke heffingen (*€ 1.000)	Werkelijk 2018	Begroot 2019 na wijziging	Werkelijk 2019	Vershil werkelijk t.o.v. begroot*
Leges reisdocumenten, rijbewijzen en burgerlijke stand	260	174	192	18
Leges omgevingsvergunning en kapvergunningen	602	331	318	-13
Begraafrechten	41	32	44	12
Afvalstoffenheffing	1.652	1.694	1.692	-2
Rioolheffing woningen/niet woningen	3.779	3.843	3.772	-71
Hondenbelasting	140	137	142	5
OZB eigenaren woningen	3.066	3.119	3.138	19
OZB eigenaren niet-woningen	1.220	1.212	1.255	43
OZB gebruikers niet-woningen	762	767	773	6
Forensenbelasting	90	85	87	2
Toeristenbelasting	88	94	75	-19
BIZ-heffing	100	90	97	7
Marktgeden	14	10	12	2
Vergunningverlening APV	9	7	10	3
Totaal	11.823	11.595	11.607	12

* De verschillen worden de bij afzonderlijke producten verklaart

b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Macronorm OZB

Hiermee wordt de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale OZB-opbrengst voor alle gemeenten bij elkaar. Ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk is een macronorm ingesteld. Op basis van de macronorm moet een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk worden voorkomen en zo nodig gecorrigeerd.

De macronorm is een landelijke norm en niet een norm voor individuele gemeenten. Met de areaalontwikkeling wordt dan ook niet op individuele basis rekening gehouden. Deze wordt landelijk benaderd en wel doordat de economische groei wordt meegenomen in de macronorm. De macronorm voor het jaar 2019 was 4%. In de meicirculaire gemeentefonds 2019 is aangekondigd dat het Rijk met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft afgesproken dat vanaf 2020 een benchmark woonlasten wordt ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Met de invoering van de benchmark wordt afgestapt van de afspraak dat de ontwikkeling van de lokale lasten jaarlijks wordt gemonitord met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb, de macronorm).

Uitbreiding lokaal belastinggebied

Het kabinet heeft 24 juni 2016 de Tweede Kamer geïnformeerd over de mogelijke herziening van het lokaal belastinggebied. Het kabinet schetst de knelpunten en mogelijke oplossingen, maar de te maken keuzes worden overgelaten aan het nieuwe kabinet. In het regeerakkoord van Rutte III komt de mogelijke herziening en/of uitbreiding van het lokaal belastinggebied niet aan de orde. De staatssecretaris van Financiën heeft op 9 mei 2018, kenmerk 2018-000069163, in antwoord op vragen naar aanleiding van de Fiscale beleidsagenda, aangegeven dat dit niet tot zijn vijf gestelde prioriteiten behoort.

Zonnepanelen

De WOZ-waarde wordt bepaald op basis van de Wet WOZ. Op de uitvoering van deze wet door gemeenten wordt toegezien door de Waarderingskamer. Jaarlijks controleert de Waarderingskamer of het GBT de wet uitvoert conform de wettelijke bepalingen. Bij de waardebepaling moet de onroerende zaak worden gewaardeerd. De waarde in het economisch verkeer wordt bepaald op basis van marktgegevens. Tot de onroerende zaak behoren ook eventuele zonnepanelen. Het GBT heeft dus geen beleidsvrijheid om zonnepanelen niet in de waarde te betrekken. Uit de permanente marktanalyse tot nu toe is niet gebleken dat de aanwezigheid van zonnepanelen van invloed is op de verkoopwaarde. Mocht het in de toekomst zo zijn dat uit onze permanente marktanalyse blijkt dat de aanwezigheid van zonnepanelen wel van invloed is op de verkoopwaarde, dan heeft een gemeente bij een positieve invloed de mogelijkheid een facultatieve vrijstellingsbepaling op te nemen. Het GBT zal dan per object met zonnepanelen moeten bepalen wat de waarde is van de zonnepanelen op basis van levensduur, kwaliteit, aantal, ligging, etc.

Amendement Omtzigt

De Gemeentewet maakt voor de OZB onderscheid tussen woningen en niet-woningen. Eigenaren van woningen worden in de OZB-eigenarenheffing betrokken, de gebruikers van woningen betalen geen OZB en de eigenaren en gebruikers van niet-woningen betalen respectievelijk de OZB-eigenaren niet-woning en gebruikersheffing niet-woning. Beide tarieven voor niet-woningen zijn hoger dan het eigenarentarief voor woningen. Sportvelden, dorpshuizen, sportkantines, dorps- en buurthuizen worden voor de OZB aangemerkt als niet-woning en worden dienovereenkomstig in de belastingheffing betrokken. In het Belastingplan 2019 is het zogenaamde amendement Omtzigt opgenomen waardoor artikel 220f van de Gemeentewet per 1 januari 2019 is gewijzigd in die zin dat nader door de gemeente te bepalen dat voor sociaal behartigende instellingen niet de hoge niet-woning tarieven kunnen gelden, maar het woningtarief. In de OZB-verordening van een gemeente kan (het amendement biedt de mogelijkheid om dit te doen, het is niet verplicht) een bepaling opgenomen worden strekkende tot het toepassen van het woningtarief voor nader te bepalen onroerende zaken. De toelichting op het amendement en de wettekst zijn op onderdelen tegenstrijdig. Het is bij een wijziging niet duidelijk welke objecten er wel en welke er niet onder vallen. Het GBT adviseert om deze reden voorlopig geen gebruik te maken van de wetswijziging.

Nieuwe rechtsbescherming uitstel en kwijtschelding niet per 1 januari 2019

Tegen beschikkingen over uitstel van betaling en kwijtschelding van belastingen is op dit moment alleen administratief beroep mogelijk (ook bij gemeenten). Per 1 januari 2019 zou daarvoor bezwaar (bij invorderingsambtenaar) en beroep (bij rechter) in de plaats komen. De Invorderingswet was daarvoor al eerder aangepast; voor inwerkingtreding is alleen nog een

Koninklijk Besluit nodig. Echter, het voorstel is onderdeel van de stroomlijning van de invorderingsregelgeving voor belastingschulden en toeslagschulden door de Belastingdienst en die heeft aangegeven de datum van 1 januari 2019 niet te halen vanwege automatiseringsperikelen. De verwachting is dat de stroomlijning pas na 2021 te realiseren is.

c. Kostendekking

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. De rioolheffing mag op grond van artikel 228a maximaal 100% kostendekkend zijn, terwijl dit voor de afvalstoffenheffing is geregeld in artikel 15.33 van de Wet Milieubeheer. Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet mag de legesverordening als geheel gezien maximaal kostendekkend zijn. Niet elke post zal dus afzonderlijk op zijn kostendekkendheid worden beoordeeld.

De leges zijn ingedeeld in drie titels:

- titel 1, algemene dienstverlening;
- titel 2, dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/omgevingsvergunning;
- titel 3, dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn.

Titel 1: De leges algemene dienstverlening bestaan voornamelijk uit burgerzaken en de burgerlijke stand. Veruit het grootste deel van de inkomsten bestaat uit leges voor paspoorten en rijbewijzen. Voor een aantal tarieven binnen titel 1 geldt dat deze door het Rijk zijn gemaximeerd: paspoorten, rijbewijzen, kansspelen en wet bescherming persoonsgegevens.

Titel 2: Hieronder vallen de leges voor de omgevingsvergunningen.

Titel 3: Dit betreft de leges voor Evenementenvergunningen, Prostitutievergunningen en de Drank en Horecavergunningen.

Mate van kostendekking (bedragen x € 1.000)

Activiteitsgroep	lasten taakvelden	Overhead	BTW	Toevoeging voorziening	Totale lasten	Heffingen (Baten)	Overige Baten	Totaal Baten	Kosten- dekkendheid
Afvalstoffenheffing begroting na wijziging	1.540	38	352	0	1.930	1.694	294	1.988	103%
Afvalstoffenheffing werkelijk*	1.766	38	352	0	2.156	1.692	248	1.940	90%
Rioolheffing begroting na wijziging	2.455	151	659	581	3.846	3.843	0	3.843	100%
Rioolheffing werkelijk*	2.532	151	659	581	3.923	3.772	0	3.772	96%
Begraafrechten begroting na wijziging	163	0	0	0	163	32	0	32	20%
Begraafrechten werkelijk	174	0	0	0	174	44	0	44	25%
Leges algemene dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening) raming	364	145	0	0	509	174	0	174	34%
Leges algemene dienstverlening (Leges Titel 1 Legesverordening) werkelijk	369	215	0	0	584	192	0	192	33%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening) raming	580	491	0	0	1.071	331	0	331	31%
Leges dienstverlening vallend onder de fysieke leefomgeving/vergunningen (Leges Titel 2 Legesverordening) werkelijk	579	450	0	0	1.029	318	0	318	31%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (Leges Titel 3 Legesverordening) raming	294	79	0	0	373	17	0	17	5%
Leges dienstverlening vallend onder Europese dienstrichtlijn (Leges Titel 3 Legesverordening) werkelijk	244	113	0	0	357	22	0	22	6%
Totaal Leges raming	5.396	904	1.011	581	7.892	6.091	294	6.385	81%
Totaal Leges werkelijk	5.664	967	1.011	581	8.223	6.040	248	6.288	76%

* Exclusief onttrekkingen voorzieningen

Afvalstoffenheffing

De kosten van de inzameling en verwerking van afvalstoffen worden betaald uit de afvalstoffenheffing. In de oorspronkelijke begroting zijn onder andere de geraamde inkomsten PMD (€ 490.000) vanuit de Stichting Afvalfonds verrekend met de kosten voor inzameling en verwerking. In de gecorrigeerde versie zijn deze inkomsten apart zichtbaar gemaakt, dit heeft geen effect op het resultaat.

Rioolheffing

De kosten voor de riolering worden met de rioolheffing verhaald op de gebruikers van woningen en niet-woningen. In 2019 wordt in totaal voor een bedrag van €581.000 toegevoegd aan de egalisatie voorziening riolering en voor een totaal bedrag €151.532 onttrokken uit de voorziening.

d. Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerende zaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Haaksbergen voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2017, 2018 en 2019 weer. De uitgangspunten komen overeen met die van Coelo. Er wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden bij een woning met een gemiddelde woningwaarde in 2019 van € 233.000.

Woonlastenontwikkeling in Haaksbergen

Belastingsoort	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018	Werkelijk 2019	Percentage stijging 2019 tov 2018
Onroerende zaakbelasting	309,00	307,13	312,49	1,7%
Rioolheffing	354,00	354,00	354,00	0,0%
Afvalstoffenheffing	181,92	159,00	162,24	2,0%
Totale woonlasten	844,92	820,13	828,73	1,0%
Landelijk gemiddelde woonlasten	723,00	721,00	740,00	2,6%
Percentage boven landelijk gemiddelde	16,9%	13,7%	12,0%	

Haaksbergen boven landelijk gemiddelde

Uitgaande van gemiddelde waarden van woningen en van een meerpersoonshuishouden liggen de gemiddelde woonlasten in 2019 landelijk op ongeveer € 740 en in Haaksbergen op € 828,73. Haaksbergen zit dus boven het landelijke gemiddelde aan woonlasten. Vooral het tarief voor de rioolheffing is naar verhouding hoog. Dit is met name te wijten aan de kosten van de drukriolering in ons uitgebreide buitengebied.

De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een woning stegen in 2019 met 1%. Voor een huurder van een woning steeg deze met 0,6%, omdat deze geen onroerendezaakbelasting betaalt.

In onderstaand overzicht uit de publicatie over 2019 worden de lokale lasten van de Twentse gemeenten met elkaar vergeleken.

Rangorde Twentse gemeenten naar hoogte van woonlasten meerpersoonshuishoudens

Gemeente	Woonlasten 2018	Woonlasten 2019	stijging in % tov 2018
Rijssen-Holten	€ 602	€ 620	3,0%
Oldenzaal	€ 668	€ 662	-0,9%
Tubbergen	€ 684	€ 692	1,2%
Twenterand	€ 697	€ 745	6,9%
Wierden	€ 764	€ 763	-0,1%
Borne	€ 744	€ 769	3,4%
Dinkelland	€ 774	€ 769	-0,6%
Hof van Twente	€ 790	€ 778	-1,5%
Almelo	€ 781	€ 808	3,5%
Enschede	€ 787	€ 808	2,7%
Hengelo	€ 787	€ 817	3,8%
Losser	€ 806	€ 817	1,4%
Haaksbergen	€ 820	€ 829	1,1%
Hellendoorn	€ 797	€ 836	4,9%
Overijssel	€ 755	€ 743	-1,6%
Nederland	€ 721	€ 740	2,6%

Kwijtscheldingsbeleid

Huishoudens met een inkomen op minimumniveau komen in aanmerking voor kwijtschelding van de onroerende zaakbelastingen, afvalstoffenheffing en rioolheffing. Kwijtschelding wordt verleend op basis van 100% van de bijstandsnorm, waarbij tevens een vermogenstoets plaatsvindt.

Afhankelijk van de inkomens- en vermogenstoets worden de woonlasten voor deze categorie geheel of gedeeltelijk kwijtgescholden.

In 2019 is in totaal voor een bedrag van ca. € 225.000 verleend aan kwijtscheldingen.

Paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf wordt beschreven hoe wij omgaan met risico's en hoe groot het weerstandvermogen moet zijn om eventuele financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Ook worden wijzigingen in beleid en mutaties in risico's gerapporteerd. In deze paragraaf worden tevens vijf kengetallen opgenomen. Dit om de raad meer inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Weerstandcapaciteit

De weerstandscapaciteit geeft aan welke middelen we hebben om eventuele onverwachte grote tegenvallers op te kunnen vangen. De weerstandscapaciteit bestaat uit de reserves, het begroot resultaat van het grondbedrijf, de post onvoorzien, de structurele begrotingsruimte en de onbenutte belastingcapaciteit. Bij de beschikbare weerstandscapaciteit wordt de stille reserve niet meegenomen. Dat geldt ook voor bestemmingsreserves waar verplichtingen aan zijn verbonden.

De beschikbare weerstandscapaciteit ultimo 2019 (bedragen x €1.000)

Omschrijving	2019
Vrij inzetbare Algemene reserve	2.828
Bestemmingsreserves (zonder verplichtingen)	28
Gerealiseerd resultaat	-3.406
Resultaat grondbedrijf	0
Totaal incidentele weerstandscapaciteit	-550
Onvoorzien	40
Structurele exploitatieruimte	-1.257
Onbenutte belastingcapaciteit (structureel)	274
Totaal structurele weerstandscapaciteit	-943
Totaal inc. + str. weerstandscapaciteit	-1.493
Benodigde weerstandscapaciteit	4.324
Ratio	-0,3

Inventarisatie van de risico's

Bij de jaarrekening 2019 zijn alle risico's opnieuw beoordeeld. Voor de inschaling van de kans dat een risico optreedt wordt de volgende indeling gebruikt:

Kans van optreden

Kleiner dan eenmaal per 10 jaar
Tussen de eenmaal per 5 jaar en eenmaal per 10 jaar
Tussen de eenmaal per 2 jaar en eenmaal per 5 jaar
Tussen de eenmaal per 1 jaar en eenmaal per 2 jaar
Groter dan eenmaal per jaar

Risico

10%
30%
50%
70%
90%

Overzicht risico's (bedragen x €1.000)

Omschrijving risico	Financieel gevolg	Kans van optreden	Weerstands-vermogen	Inc/Str.
3. Cultuur en ontspanning				
Kulturhus		70%	0	Inc.
6. Sociaal domein				
Participatie / WSW	100	30%	30	Str.
Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel	500	50%	250	Str.
Aantal jeugdhulptrajecten onzeker	300	50%	150	Str.
Effecten Twents model (Jeugd)	400	50%	200	Str.
Effecten Twents model (Wmo)	400	50%	200	Str.
8. Ruimtelijke ontwikkeling en wonen				
Milieuverontreiniging	500	10%	50	Inc.
Grondexploitatie	1.104	50%	552	Inc.
Diverse programma's				
Algemene uitkering	400	50%	200	Str.
Garantstellingen	1.040	10%	104	Inc.
Afbouwen bovenformatieve medewerkers	136	50%	68	Inc.
Calamiteiten	400	30%	120	Inc.
Claims	400	50%	200	Inc.
Verbonden partijen	1.000	50%	500	Str.
Schadeclaim rood-voor-rood	1.700	100%	1.700	Inc.
Corona		100%	0	Inc.
Totale benodigde weerstandscapaciteit			4.324	

Kulturhus

We hebben twee leningen aan het Kulturhus verstrekt. Voor de eerste lening is zekerheid door een recht van hypotheek op het onderpand verkregen. Het risico van het Kulturhus is opgenomen in een voorziening. Het risico is afgedekt, hierdoor is er geen bedrag opgenomen als risico.

Participatie/Wsw (€30.000)

Het rijksbudget dat wij voor de uitvoering van de Wsw ontvangen neemt de komende jaren stapsgewijs af, terwijl de verplichtingen voor de uitvoering niet in hetzelfde tempo afnemen. De gemeente dient rekening te houden met de geldende CAO voor de sector en de loonkosten van Sw-ers kunnen de komende jaren verder toenemen.

Lagere rijksbijdrage Inkomensdeel (€250.000)

De hoogte van het Inkomensdeel is van veel factoren afhankelijk. Hierdoor dragen gemeenten een financieel risico met betrekking tot de resultaten op het onderdeel bijstand. We kunnen een Vangnetuitkering aanvragen bij het Rijk, waardoor het risico enigszins beperkt wordt, maar toekenning door het Rijk is niet zeker.

Aantallen jeugdhulptrajecten onzeker (€150.000)

Sinds 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor alle vormen van jeugdzorg. Wij monitoren de instroom in jeugdzorg en het gebruik van de individuele vormen van jeugdzorg nauwlettend (zowel ZIN als PGB). Wij zijn steeds beter in staat een schatting te maken van het (jeugd)zorggebruik. Er blijft echter een kans op het moeten leveren van meer dure zorgtrajecten dan in de begroting als kostenpost zijn opgenomen.

Effecten Twents model (Jeugd en Wmo) (€200.000 + €200.000)

Sinds 1 januari 2019 werken wij volgens het (nieuwe) Twents model. Een integrale doorrekening van de budgettaire effecten van het Twents model versus het oude model is niet mogelijk gebleken. Het oude model is gebruikt in de periode 2015 – 2018. De verschillen tussen het oude en nieuwe model zijn daarvoor te groot. De andere manier van werken heeft tot gevolg dat het niet mogelijk is om een goed, compleet en betrouwbaar was-woordt model op te stellen (op productniveau). 2019 was een overgangsjaar waarin we een beperkt beeld hebben gekregen van de effecten van het Twents model. Concreet betekent dit dat wij op dit moment niet weten welke financiële impact het Twents model in 2020 voor Haaksbergen heeft. Vanwege die onzekerheden is het risico benoemd.

Milieuverontreiniging (€50.000)

De gemeente loopt een financieel risico bij verspreiding van gevaarlijke stoffen op gemeentelijk grondgebied bij grootschalige calamiteiten waarbij enige spoed noodzakelijk is. Bijv. vrijkomen asbest en andere gevaarlijke stoffen. De recente stikstofuitspraak van de Raad van State kan ook consequenties hebben voor Haaksbergen. Op dit moment is het nog niet duidelijk wat de aard en omvang van deze consequenties zullen zijn. Daarom is nog geen bedrag voor dit risico opgenomen.

Grondexploitaties (€552.000)

Voor de grondexploitaties wordt een benodigde weerstandscapaciteit opgenomen van € 552.000. Voor een nadere onderbouwing van dit bedrag wordt verwezen naar de paragraaf grondbeleid.

Algemene uitkering (€200.000)

De accresontwikkeling is aan grote fluctuaties onderhevig, waardoor de algemene uitkering niet stabiel is. Daarnaast worden veel maatstaven geactualiseerd, met name voor het sociaal domein, waardoor negatieve effecten kunnen ontstaan.

Garantstellingen (€104.000)

De gemeente Haaksbergen heeft garanties afgegeven op leningen die zijn aangetrokken door instellingen met een maatschappelijk nut zoals sportverenigingen. Er zijn een aantal zekerheden door de instellingen afgegeven, toch blijft er een financieel risico bestaan. Bij sportverenigingen wordt er vaak in samenwerken met het Waarborgfonds Sport (WFS) een garantstelling afgegeven.

In het hierna opgenomen overzicht staan alle leningen vermeld waar de gemeente (deels) garant voor staat. Bij alle genoemde instellingen worden jaarlijks de jaarrekeningen beoordeeld. Er zijn momenteel geen aanwijzingen dat er bij één van de afgegeven garanties grote risico's worden gelopen.

Staat van gegarandeerde geldleningen (bedragen afgerond in euro's)

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen per 31-12-2019	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	Vitens	6.807.000	121.000	meerdere gemeente's
2	St. Verzorgingscentra	0	0	100%, via NWB, afgelost in 2019
3	Tennisclub Buurse	3.000	3.000	100%, via Rabobank
4	St. gem. huis St. Isidorushoeve	57.000	57.000	100%, via BNG
5	St. Accommodatie Buurse	110.000	110.000	100%, via BNG
6	Haaksbergse schutterij	70.000	35.000	50% met WFS
7	ijs- en skeelerclub Haaksbergen	0	0	50% met WFS, afgelost in 2019
8	Stichting APH (HSC)	144.000	144.000	100%, via BNG
9	SV Bon Boys	45.000	23.000	50% met WFS
10	Sportpark de Greune	25.000	13.000	50% met WFS
11	HHC Haackey	30.000	15.000	50% met WFS
12	Twence	2.920.000	111.000	meerdere gemeente's
13	SV Bon Boys	193.000	96.000	50% met WFS
14	HHC Haackey	267.000	134.000	Nieuw, 50% met WFS
15	Museum Buurtspoorweg	350.000	175.000	Nieuw, 50% via BNG
Totaal aan garantstellingen		11.021.000	1.036.000	

Afbouwen bovenformatieve medewerkers (€68.000)

We hebben een aantal medewerkers die niet langer een formatieplek bezetten, maar wel nog op de loonlijst c.q. in de begroting van de gemeente staan (als loonbetalingsverplichting). In de raming van de kosten houden wij er rekening mee dat door het maken van afspraken of het treffen van een regeling, deze lasten niet meer, of korter, in de kosten van bovenformatief personeel opgenomen hoeven te worden. Hiervoor is ook incidenteel geld beschikbaar. Er is een risico, dat de veronderstelde afbouw niet of later wordt gerealiseerd.

Calamiteiten (€120.000)

Diverse risico's ten aanzien van o.a. ongevallen, natuurrampen, storm- en elektriciteitschade, storingen en ziektes waarvoor wij niet zijn verzekerd.

Claims (€200.000)

De gemeente wordt in sommige kwesties gedagvaard tot schadeloosstelling. Als de schadeloosstelling door de rechter toegekend wordt, komt een deel hiervan voor rekening van de gemeente. Niet alles valt onder de dekking van onze aansprakelijkheidspolis. Daarom nemen wij dit bedrag als risico op.

Verbonden partijen (€500.000)

Betreft het risico van alle verbonden partijen tezamen. In de paragraaf verbonden partijen wordt hier meer informatie over gegeven.

Schadeclaim rood-voor-rood (€1.700.000)

In juli 2019 is bekend geworden dat de hoogte van de schadeclaim, waarover al sinds 2013 wordt geprocedeerd, €1.700.000 is. De hoger beroepsprocedure loopt nog. De gemeenteraad is hierover bij brief van 30 oktober 2019 geïnformeerd.

COVID-19

Half maart 2020 werd duidelijk dat de uitbraak van het COVID-19 virus grote impact heeft op de Nederlandse maatschappij en daarmee ook voor de gemeente Haaksbergen. Wat de exacte gevolgen zijn voor de gemeente Haaksbergen is op dit moment onduidelijk. Uit eerste studies blijkt dat de gevolgen voor gemeenten groot zijn, op zowel de inkomsten- als uitgaven kant. Er moet hierbij gedacht worden aan meer uitgaven voor TOZO en BUIG, meer uitgaven voor het sociaal domein, minder inkomsten gemeentefonds en minder eigen inkomsten. Wat de exacte gevolgen (op financieel gebied) voor de gemeente Haaksbergen zijn is op dit moment niet zeker. Hierdoor wordt het risico wel benoemd maar is er geen bedrag voor opgenomen.

Ratio weerstandsvermogen

In 2019 hebben wij een beschikbare weerstandscapaciteit van -€1.493.000. Uit het totaal-overzicht van risico's blijkt dat we een weerstandscapaciteit nodig hebben van minimaal €4.324.000. De ratio voor 2019 komt daarmee uit op -0,3.

Ratio weerstandsvermogen	=	$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$	=	$\frac{-1.493}{4.324}$	=	-0,3
--------------------------	---	---	---	------------------------	---	------

Binnen de overheid wordt de volgende waarderingstabel gebruikt voor het weerstandsvermogen:

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2,0	Uitstekend
B	1,4 – 2,0	Ruim voldoende
C	1,0 – 1,4	Voldoende
D	0,8 – 1,0	Matig
E	0,6 – 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Ons weerstandsvermogen wordt als ruim onvoldoende geclassificeerd. De ratio dient minimaal 0,8 te bedragen.

Kengetallen

Het BBV schrijft voor dat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing – in aanvulling op de ratio weerstandsvermogen – een verplichte set van vijf financiële kengetallen wordt opgenomen. De kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen.

Bij het beoordelen van de hoogte en de ontwikkeling van de risico's moet gekeken worden naar de samenhang tussen de ratio's en ontwikkeling ervan in tijd.

Overzicht kengetallen

Kengetallen	Realisatie 2018	Begroot 2019	Realisatie 2019	Oordeel	Ontwikkeling
Netto schuldquote	87%	102%	99%	Voldoende	Blijft voldoende
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	77%	86%	86%	Voldoende	Blijft voldoende
Solvabiliteitsratio	3,4%	4,0%	-0,2%	Onvoldoende	Blijft onvoldoende
Kengetal grondexploitatie	7,6%	9,0%	8,6%	Voldoende	Blijft voldoende
Kengetal structurele exploitatieruimte	0,1%	0,8%	-2,2%	Onvoldoende	Blijft onvoldoende
Kengetal lokale lasten	113%	112%	112%	Matig	Blijft matig

Netto schuldquote

De hoogte van de schuld die een gemeente kan dragen, hangt af van de hoogte van de inkomsten. De VNG hanteert een norm van 100%. Dus wanneer de totale schuld lager is dan de jaaromzet, wordt dit als voldoende bestempeld. Tussen 100% en 130% is matig en een percentage boven 130% is onvoldoende. Onze netto schuldquote is voldoende.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Voor langlopende leningen is een bedrag van ongeveer € 8,0 miljoen doorgeleend. De doorgeleende gelden betreffen voornamelijk hypotheekleningen aan eigen personeel en twee leningen aan het Kulturhus. Onze netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voldoende.

Solvabiliteit

De solvabiliteitsratio geeft de mate aan waarmee de gemeentelijke bezittingen zijn betaald met eigen middelen. Dit geeft inzicht in de mate waarin onze gemeente in staat is op de langere termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen, hoe gezonder een gemeente is. Onze norm is een solvabiliteit van 20%, dit wordt ook door de VNG geadviseerd. Eens solvabiliteit kleiner dan 15% is onvoldoende. Onze solvabiliteit is onvoldoende.

Kengetal grondexploitatie

Dit kengetal geeft aan hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De norm is een ratio van maximaal 25%. Onze kengetal grondexploitatie is voldoende.

Kengetal structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is structurele tegenvallers op te vangen, dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Wij hanteren de norm van 0,5% van het begrotingstotaal. Dit percentage sluit aan bij de norm die wordt gehanteerd voor artikel 12-gemeenten. Indien de structurele exploitatieruimte ligt tussen de

0% en 0,5%, dat bestempelt als matig. Een ratio kleiner dan 0% is onvoldoende. Onze structurele exploitatieruimte is onvoldoende.

Lokale lasten

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk in onze gemeente zich verhoudt tot het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen, wordt gerelateerd aan de totale woonlasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. Wij hanteren de norm van maximaal 10% boven het landelijk gemiddelde. In 2019 zijn wij 12% boven het landelijke gemiddelde gekomen. Hiermee is dit kengetal matig.

Algeheel oordeel

De onderlinge verhouding van de kengetallen in relatie tot de financiële positie laat een negatief beeld zien. De solvabiliteit en structurele exploitatie ruimte zijn onvoldoende. De lokale lasten zijn matig. De netto schuldquote en grondexploitatie zijn voldoende. Als we de ratio weerstandsvermogen en de bovenstaande kengetallen in samenhang beschouwen, dan constateren we dat het algemene beeld onvoldoende is.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen zijn door de gemeente aangekochte en/of tot stand gebrachte objecten waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In deze paragraaf zijn de volgende kapitaalgoederen opgenomen:

- Openbare verlichting: straatverlichting, inclusief sfeerverlichting en dergelijke
- Wegen: alle verharding, inclusief bruggen en dergelijke
- Begraafplaatsen: onderhoud van twee begraafplaatsen
- Openbaar groen: plantsoenen, bomen, bossen en natuurterreinen
- Riolering: riolen, drukriolen en gemalen
- Water: vijvers, duikers, brandkranen, sloten en wadi's
- Speelvoorzieningen: speelplekken, trapvelden en basketbalvelden
- Gebouwen: in eigendom van de gemeente: theater, gemeentehuis, sporthallen en gymzaal

Achterstanden in het onderhoud kunnen, naast kapitaalvernietiging, in het ergste geval leiden tot onveilige situaties. Het is daarom zinvol op het gebied van het onderhoud van kapitaalgoederen effectief beleid te voeren. In de tabel is te zien welke (beleids)kaders voor de diverse kapitaalgoederen zijn vastgesteld en welke kosten geraamd zijn voor onderhoud van het betreffende kapitaalgoed.

Overzicht beleidsplannen

Kapitaalgoed	Beleidskader	Vastgesteld	Looptijd
Openbare verlichting	Beleidsplan Openbare Verlichting 2017-2026	2016	2026
Wegen	Wegenbeheerplan 2016	2016	2019
Begraafplaatsen	Landelijk beleid	-	-
Openbaar groen	Groenvisie	2012	2021
Riolering	Gemeentelijk Rioleringsplan 2017-2020	2016	2020
Water	Waterplan	2004	2025
Speelvoorzieningen	Haaksbergen speelt verder	2009	2022
Gebouwen	Vastgoedbeleid	2010	-
Buitenkunstwerken	Kunstbeleid	2018	2021

Openbare verlichting

In 2019 is het onderhoud aan de openbare verlichting is op basis van meldingen binnen 4 weken afgehandeld in plaats van via vaste onderhoudsronden. Aan de Albert Cuyplaan, de Alsteedseweg, de Haaksbergerweg en de Westsingel zijn de bestaande armaturen vervangen door LED-armaturen. Uitbreidingen hebben plaatsgevonden op bedrijventerrein Stepelerveld, de Grashof, de Poetengraadshof en de Kemerij.

Wegen

Het reguliere jaarlijkse onderhoud is conform planning uitgevoerd:

- De onderhoudswerkzaamheden zijn volgens het regulier (asfalt)onderhoudsbestek uitgevoerd. Zoals diverse asfaltoverlagingen van de fietspaden langs de Hengelsestraat.
- Groot onderhoud ter plaatse van de rotonde Stepelo.
- Groot asfaltonderhoud langs de Haaksbergerweg.
- Vervangen asfaltverharding van het voetpad Goorsestraat en het brugdek van de Morsinkhofweg.
- Uitvoeren kleinere reparaties, zoals voegvullen, conserveren asfalt met behulp van slijtlagen, blowpatches en plaatselijk asfaltherstel.

- Uitvoeren herstraatwerkzaamheden op gedeelten van de volgende wegen: Mulderstraat, Hazemolenweg, Ramakerstraat en vele kleinschalige locaties.
- Wegmarkeringen zijn hersteld waar nodig.
- Putkoppen zijn hersteld.
- Grasbetonstenen aangebracht of hersteld langs gedeelten van de Haaksbergerweg, Bartelerweg, Buursebeek fietspad, Hanebultweg, Stegenhoekweg, Klaashuisstraat, Porikweg, Oliemolenweg, Mentinksweg, Rosinkweg, Brammeloweg en Westsingel.

Onkruidbestrijding

Onkruidbestrijding is volgens het beleid met alternatieve methoden toegepast (zonder Glyphosaat).

Reconstructies

Aanpassing van het asfalt in de Bartokstraat.

Gladheidsbestrijding

De winter 2018/2019 was gematigd. Daardoor bleven de kosten voor gladheidsbestrijding beperkt.

Bruggen en viaducten

- Conserveren schampranden diverse betonnen bruggen.
- Divers klein herstel en preventief onderhoud aan bruggen en steigers uitgevoerd.

Begraafplaatsen

Het reguliere onderhoud op beide begraafplaatsen is in 2018 aanbesteed. Dit bestek heeft een looptijd van twee jaar. Ook het delven van graven is uitbesteed aan een plaatselijk bedrijf. Op begraafplaats Het Waarveld zijn nabestaanden aangeschreven voor eventuele verlenging van grafrechten. Het gaat hier om de oudste graven die destijds voor een periode van 30 jaar zijn uitgegeven. Veel nabestaanden hebben aangegeven de rechten niet te willen verlengen. In 2019 zijn de betreffende graven (uit 1988) geruimd. Door de droogte van afgelopen twee zomers zijn veel bomen op Het Waarveld aangetast met veel dode takken tot gevolg. Eind 2019 is een inspectie gedaan en bleek dat snoei van diverse bomen noodzakelijk is. Om veiligheidsredenen is deze opdracht gegeven, hoewel er binnen onze begraafplaatsbegroting geen dekking is voor bomensnoei.

Openbaar Groen

Het reguliere onderhoud is in 2019 evenals het voorgaande jaar op basis van gedifferentieerd beheer uitgevoerd. Het werk is op basis van beeldbestek uitgevoerd en beoordeeld. Door de droogte van 2018 was er veel droogteschade aan plantsoenen. Begin 2019 is dit hersteld en is de dode beplanting vervangen.

Uitvoeringsprogramma Groenvisie

Op basis van het 'Uitvoeringsplan Groenvisie' heeft in 2019 verkoop van snippergroen en revitalisering van plantsoenen plaatsgevonden. Net als de afgelopen jaren kwamen er diverse verzoeken om gemeentelijk groen te adopteren. Hierbij wordt eerst het achterstallig onderhoud ingelopen. Revitalisering (verjongen) van groen is een continu proces dat uiteindelijk steeds weer aan de orde komt. In 2019 werden plantsoenen aan de Chopinstraat, dorp Buurse, Holthuiserstraat, Albert Cuyplaan/De Boorne, Dr. vd Sluisstraat en enkele plantsoenen in het centrum gerevitaliseerd. Bij de keuze van de toe te passen beplanting wordt steeds meer rekening gehouden met planten die nectar leveren voor bijen en vlinders en zo bijdragen aan het vergroten van de biodiversiteit.

Groenadoptie

In 2019 zijn twaalf nieuwe groenadoptiecontracten getekend, in totaal is nu ruim 3 hectare plantsoen geadopteerd. In de meeste gevallen werd het groen eerst opnieuw ingericht. In 2019 oversteeg de vraag de beschikbare middelen. Veel inwoners willen best zelf het onderhoud doen, als het oude groen maar wordt verjongd. In 2019 werden onder andere projecten uitgevoerd aan de Raapad deel 2, Dauwnetel, Boterbloem-Distel, Vingerhoedskruid en Sleutelbloem.

Bomenbeheer

Het bomenbeheer is op orde gebracht, de bedoeling is voortaan te werken volgens de principes van Strategisch Bomenbeheer. Op tijd onderhoud plegen aan bomen, zodat grote kosten worden voorkomen. Iedere boom wordt eens per 3 jaar gecontroleerd, waarna de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen worden uitgevoerd. Op dit moment zijn de middelen hiervoor niet toereikend, omdat we een inhaalslag moeten maken.

Riolering

Afvalwater is ingezameld en afgevoerd. Het onderhoud is voor een groot deel volgens planning uitgevoerd. Daarbij is het onderhoud aan de Veldmaterstraat en de kruising Veldmaterstraat/Hengelsestraat uitgesteld in afwachting van de uitwerking van grotere projecten op die locaties. In de Kemerij zijn de nodige maatregelen genomen om de hoge grondwaterstanden onder controle te krijgen. De werkzaamheden hiervoor zijn begin 2019 afgerond.

Bij de Molenstraat worden nog grondwatermetingen uitgevoerd. Zodra het centrumplan helderheid geeft over de benodigde werkzaamheden in het centrum nemen we daarbij de maatregelen om de grondwaterstand in de Molenstraat te reguleren mee.

In de Mulderstraat en de Hazenmolenweg hebben we tegelijk met de herstraatwerkzaamheden een regenwaterriool aangelegd. Voor de Schubertstraat is de voorbereiding gestart om in de toekomst water te kunnen bergen in het middenterrein. Door de slechte staat van het asfalt hebben we de kans gepakt om naast de aanleg van een nieuw wegdek ook direct een regenwater riool aan te leggen.

Water

Het onderhoud is grotendeels uitgevoerd volgens planning.

Speelvoorzieningen

Door andere prioritering zijn in 2019 geen nieuwe speeltoestellen aangeschaft. Het reguliere onderhoud en inspecties hebben wel plaatsgevonden.

Gebouwen

Voor het technisch onderhoud van de gemeentelijke gebouwen en installaties hebben wij meerjarenonderhoudsplanningen opgesteld. Deze zijn, conform de nota vastgoedbeleid, gebaseerd op landelijke normen en gericht op het in standhouden van de gebouwen en de technische installaties. Voor de gebouwen die wij in eigendom willen behouden bekijken wij jaarlijks, aan de hand van de meerjarenonderhoudsplanningen, welke onderhoudswerkzaamheden daadwerkelijk moeten worden uitgevoerd en welke kosten dit met zich meebrengt. Voor gebouwen waarvoor het nog onzeker is of deze in stand blijven in de toekomst, voeren wij alleen noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit om het gebouw in stand te houden. Het onderhoud voor deze panden voeren wij niet uit volgens een actuele meerjarenonderhoudsplanning.

Buitenkunstwerken

Er is in 2019 een overeenkomst gesloten met Stichting Beeldende Kunst voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke kunst. De stichting voert het onderhoud uit volgens het door de gemeente goedgekeurde jaarplan.

Financiële aspecten

De baten en lasten per kapitaalgoed staan in onderstaande tabel weergegeven.

Kapitaalgoed	Lasten			Baten			Totaal saldo
	Begroot	Werkelijk	Saldo	Begroot	Werkelijk	Saldo	
Openbare verlichting	237	256	-19	8	75	67	48
Wegen	3.074	3.403	-329	0	315	315	-14
Begraafplaatsen	162	176	-14	0	2	2	-12
Openbaar groen	1.398	1.454	-56	0	0	0	-56
Riolering & water*	2.699	2.732	-33	0	181	181	148
Speelvoorzieningen	148	113	35	0	0	0	35
Gebouwen	420	403	17	0	0	0	17
Buitenkunstwerken	36	44	-8	0	0	0	-8

**De kapitaalgoederen riolering en water zijn samengevoegd conform de begroting*

Paragraaf Financiering

Inleiding

In deze paragraaf worden de kansen en risico's rond financiering in beeld gebracht. Er wordt gebruik gemaakt van de kaders die in de financiële verordening staan, gebaseerd op de Wet Fido.

Ontwikkeling leningenportefeuille

De afgelopen jaren hebben we flink afgelost op onze leningenportefeuille. Vanaf 2019 nemen de langlopende schulden echter weer toe. Dit komt met name door een aantal grote investeringen, waaronder de nieuwbouw van de Kameleon en investeringen in de riolering.

Overzicht leningenportefeuille (bedragen in euro's)

Lening nr.	Oorspronkelijk bedrag	Naam bank	Opmerkingen	Soort lening	looptijd	rente %	restantbedrag per 1-1-2019	rente	aflossing	restantbedrag per 31-12-2019
174	260.000	BNG	Scholtenhagen	L	2041	5,55%	105.900	5.652	4.600	101.300
188	6.000.000	BNG		fixe	2026	4,21%	6.000.000	252.600	0	6.000.000
189	26.882.363	BNG		L	2036	4,80%	16.129.418	752.661	896.079	15.233.339
197	12.000.000	NWB		fixe	2021	4,06%	12.000.000	487.200	0	12.000.000
198	4.000.000	BNG		fixe	2021	3,07%	4.000.000	122.800	0	4.000.000
302	5.000.000	BNG		fixe	2019	1,35%	5.000.000	16.644	5.000.000	0
304	7.000.000	NWB		fixe	2020	-0,11%	7.000.000	-7.420	0	7.000.000
305	5.000.000	BNG		fixe	2028	1,22%	5.000.000	60.750	0	5.000.000
306	5.000.000	BNG	nieuw	fixe	2029	1,22%	0	23.064	0	5.000.000
307	4.000.000	BNG	nieuw	fixe	2024	-0,16%	0	-2.753	0	4.000.000
Totaal alle geldleningen							55.235.318	1.711.198	5.900.679	58.334.639

Naast de hierboven weergegeven opgenomen leningen, hebben wij ook leningen verstrekt. Het restantbedrag van deze verstrekte leningen is per 31 december 2019 circa €7.900.000. Dit betreffen bijvoorbeeld hypotheekleningen aan eigen personeel en twee leningen aan het Kulturhus. In de toelichting op de balans onder de financiële vaste activa lichten wij de verstrekte leningen nader toe.

Kasgeldlimiet

Als de inkomsten van de gemeente (vanuit de algemene uitkering en de belastingen) niet gelijk lopen met de uitgaven, wordt er zogenaamd kort geld (kasgeldleningen) aangetrokken. Dit zijn geldleningen met een looptijd korter dan één jaar. De hoofdlijn van de financieringsstrategie van Haaksbergen is dat maximaal kortlopend wordt gefinancierd binnen de grenzen van de Wet Fido. De rente op korte schulden is momenteel ruim lager dan de rente op langlopende financiering. Door deze handelwijze worden de rentelasten van de gemeente geminimaliseerd.

Met behulp van liquiditeitsprognoses monitoren we of we binnen de kasgeldlimiet blijven. De kasgeldlimiet mag twee achtereenvolgende kwartalen worden overschreden. In het daaropvolgende kwartaal moet de gemeente weer binnen de limiet uitkomen. Dit betekent dat dan kortlopende leningen moeten worden omgezet naar langlopende leningen. In de Wet Fido is bepaald dat de gemeente gemiddeld maximaal 8,5% van het begrotingstotaal van de lasten aan kortlopende schulden mag hebben. Dit komt voor 2019 neer op een kasgeldlimiet van €4.800.000. In 2019 zijn we binnen de grenzen van de kasgeldlimiet gebleven.

Renterisiconorm

Vanuit de Wet Fido moeten we rapporteren over de renterisiconorm. Deze norm geeft een kader voor de spreiding van de looptijden in de leningenportefeuille. Volgens de renterisiconorm mag in elk jaar maximaal 20% van het begrotingstotaal van de lasten geherfinancierd worden. Op die

manier worden de renterisico's op de vaste schulden over de jaren gespreid. Uit onderstaand overzicht blijkt dat wij in 2019 binnen de renterisiconorm zijn gebleven.

Renterisiconorm (bedragen x €1.000)

Berekening renterisiconorm	2019
1. Begrotingstotaal	56.386
2. Vastgesteld percentage	20%
3. Renterisiconorm (1 x 2)	11.277
4. Herfinanciering bestaande leningen	5.000
5. Aflossingen	896
6. Renterisico (4 + 5)	5.896
7. Ruimte onder renterisiconorm (3 -/- 4)	5.381

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn via het schatkistbankieren verplicht liquiditeitsoverschotten bij het Rijk te stallen. De drempel voor het schatkistbankieren is vastgesteld op gemiddeld 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal. Dit komt voor ons in 2019 neer op €423.000. Onze huisbankier roomt voor ons dagelijks automatisch het rekeningsaldo boven de €0,00 af naar de schatkistrekening. Op deze wijze voldoen we gemiddeld altijd aan de norm, ook bij eenmalige grote fluctuaties als er bijvoorbeeld op een dag na de afroaming een grote ontvangst of uitgave plaatsvindt. Per 31 december 2019 bedraagt het saldo op de schatkistrekening €4.596.000. In onderstaande tabel is in overeenstemming met de BBV het bedrag aan middelen weergegeven dat buiten 's Rijks schatkist is aangehouden.

Kwartaal	Bedrag
1	€ 0
2	€ 0
3	€ 0
4	€ 0

Renteschema

Om inzicht te hebben in de renteberekening en de bepaling van het omslagpercentage is onderstaand renteschema opgenomen. Dit is in overeenstemming met de nieuwe BBV-regels.

	Renteschema (bedragen *€ 1.000)		
a	De externe rentelasten over de korte en lange financiering	1.705	
b	De externe rentebaten verstrekte leningen	-184	
	Totaal door te rekenen externe rente		1.521
c1	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-187	
c2	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	6	
c3	Rentebaat doorverstrekte geldleningen	-6	
	Per saldo		-187
	Saldo door te rekenen externe rente		1.334
d1	Rente over eigen vermogen	0	
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	0	
	Per saldo		0
	De aan taakvelden toe te rekenen rente		1.334
e	Werkelijk aan taakvelden toegerekende rente		1.446
f	Renteresultaat op het taakveld treasury		112

Als we de 'aan taakvelden toe te rekenen rente' uit bovenstaand overzicht delen door het totaal aan investeringen per 1 januari 2019 dan komen we op een omslagpercentage van 2,45%.

$$\begin{array}{r} \text{€ } 1.334.000 \\ \text{-----} \times 100\% = 2,45\% \\ \text{€ } 54.477.000 \end{array}$$

In de begroting is gerekend met een omslagpercentage van 2,50%. Het werkelijke omslagpercentage mag volgens de nieuwe BBV-regels maximaal 25% afwijken van het begrote omslagpercentage. De afwijking mag in 2019 0,63% zijn (25% x 2,5%). Hier voldoen we aan, aangezien de afwijking slechts 0,05% bedraagt.

Haaksbergen heeft, overeenkomstig de nieuwe BBV regels, geen renteresultaat begroot. De rente inkomsten en –uitgaven zijn dus budgettair aan elkaar gelijk. De grondexploitatie wordt ook met dit omslagpercentage belast. De achterliggende gedachte is dat het onder de huidige economische omstandigheden niet verantwoord wordt geacht de "algemene dienst" te bevoordelen of benadelen door het doorbelasten van een afwijkend rentepercentage aan de grondexploitatie. Dit is in lijn met de aangescherpte voorschriften in het kader van de vernieuwing van het BBV.

Risicobeheer

Onder financiële risico's worden rente-, krediet-, liquiditeiten- en koersrisico's verstaan. Een belangrijke eis uit de Wet Fido is dat de uitvoering van de treasuryfunctie uitsluitend de publieke taak dient en dat het beheer prudent (verstandig) dient te zijn. Om de risico's te beperken, hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Wij bezitten aandelenpakketten uitsluitend in het kader van de publieke taak.
- Er wordt zeer terughoudend omgegaan met het verstrekken van leningen. Er zijn momenteel leningen verstrekt aan de Stichting Groot Scholtenhagen en aan het Kulturhus.
- Sinds 2009 is het verstrekken van geldleningen aan gemeentepersoneel niet meer toegestaan. De portefeuille met personeelshypotheek wordt daardoor steeds kleiner.
- Met garanties wordt terughoudend omgegaan. Alleen instellingen met een maatschappelijk nut kunnen in aanmerking komen voor een garantstelling. Vaak zijn dit sportverenigingen die een grote investering doen in een sportveld of gebouw. De risico's die hieruit voortvloeien, zijn opgenomen in de paragraaf weerstandsvermogen.
- Wij nemen een achtervangpositie in bij het Wsw voor verstrekte leningen aan corporaties. De risico's hiervan zijn geschat op nihil, aangezien er momenteel geen aanwijzingen zijn dat het Wsw niet aan haar garantieverplichtingen kan voldoen.
- Wij maken geen gebruik van derivaten.

Aandelen

Haaksbergen heeft een aantal nutsbedrijven aandelen in bezit. Deze zijn uit hoofde van de publieke taak aangetrokken. De aandelen zijn tegen de aankoopprijs gewaardeerd, in overeenstemming met de BBV. De geschatte marktwaarde is het totale eigen vermogen van een bedrijf/het totaal aantal uitstaande aandelen x het aantal aandelen dat de gemeente Haaksbergen bezit.

Aankoopwaarde en de geschatte marktwaarde van onze aandelen (bedragen in euro's)

Kapitaalgoed	Aankoopwaarde	Geschatte marktwaarde 01-01-2019
Bank Nederlandse Gemeenten	81.585	1.900.000
Twence Holding BV	0	4.600.000
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	0	300.000
Enexis NV	4.043	650.000
Twente Milieu NV	561.000	561.000
	646.628	8.011.000

Paragraaf Bedrijfsvoering

Organisatieontwikkeling

We hebben in 2019 besloten de organisatie te ontwikkelen naar een netwerkorganisatie. We hebben ook besloten de adviezen uit het rapport van Rijnconsult over te nemen. De vijf adviezen die we overnemen en waar we aan werken zijn:

1. Versterk de bedrijfsvoering door deze grotendeels te beleggen bij Enschede of Hengelo.
2. Maak op de andere uitvoeringsonderdelen deelplannen om door middel van intensivering van de samenwerking met omliggende gemeenten te komen tot vermindering van de kwetsbaarheid.
3. Ga verder met het professionaliseren van de regievoering.
4. Zorg dat in de organisatie de basis verder op orde komt.
5. Maak in samenspraak tussen raad, college en ambtelijke organisatie een besturingsfilosofie, waarin de drie rollen helder worden beschreven. Gebruik dat als basis om te komen tot een effectief samenspel tussen deze drie gremia. Betrek hierbij ook de lokale samenleving.

Formatie en formatieverloop

Per 1 januari 2019 zijn 2,8 fte overgegaan naar de Omgevingsdienst Twente. Eind 2019 is de taak applicatiebeheer en Wmo Jeugd overgeheveld vanuit de gemeente Hengelo naar Haaksbergen. Er zijn extra middelen beschikbaar gesteld voor uitbreiding van de formatie MO/Noaberpoort in 2019 (€183.000) en voor daarop volgende jaren €260.000. Het aantal medewerkers dat boven de formatie is geplaatst, is afgenomen met bijna 4 fte.

Formatie 2019

Ontwikkeling formatie	Aantal fte
Formatie per 01-01-2019	120,2
Formatie per 31-12-2019	123,2

Bezetting 2019

Bezetting	Aantal fte
Stand per 01-01-2019	115,9
Stand per 31-12-2019	121,5

Bovenformatief 2019

Bovenformatief	Aantal fte
Stand per 01-01-2019	8,7
Stand per 31-12-2019	4,8

Personeelsbeleid

Beleid en regelingen

Het huidige personeelsbeleid en de personele regelingen zijn geactualiseerd. Denk hierbij aan de Wnra, de gesprekscyclus en het strategisch opleidingsplan. Op 1 januari 2020 trad de Wnra in werking en sindsdien valt gemeentepersoneel niet meer onder de CAR-UWO maar onder de Cao Gemeenten.

Digitalisering

De personeels- en salarisadministratie is in 2019 verder gedigitaliseerd. Gerealiseerd zijn: het digitaal invoeren van verzuim, digitaal aanvragen van declaraties, het inzien van persoonsgegevens, de digitale salarisstroom en het digitaal aanvragen van verzoeken in het kader van de WAZO.

Functieomschrijving en functiewaardering

In 2019 is de voorbereiding van de methode HR21 voor het beschrijven, waardering en indelen afgerond. In 2020 wordt uitvoering gegeven aan de verdere uitrol en implementatie hiervan.

Ontwikkeling van medewerkers

In 2019 zien we meer mobiliteit en meer beweging op de arbeidsmarkt ten opzichte van vorig jaar. Haaksbergen investeert op het gebied van vitaliteit door onder ander het Generatiepact. Haaksbergen wil in de toekomst een binding houden met haar medewerkers en personeel behouden. Hierdoor staat goed werkgeverschap hoog in het vaandel. Om mobiliteit in de toekomst nog meer te stimuleren, wordt geïnvesteerd in een positief werkklimaat.

Personeels- en organisatiekosten

Loonkosten	Begroot 2018	Begroot 2018 na wijzigingen	Mutatie 2019	Begroot 2019
1. Loonkosten formatie (incl. vacatures)	9.579	8.698	297	8.995
2. Loonkosten bovenformatieve medewerkers	282	282	-31	251
3. Inhuur implementatie ICT/stagaires	70	99	-70	29
4. Detachering	-50	-50	0	-50
5. Voormalig personeel	90	90	0	90
Totaal	9.971	9.119	196	9.315

1. In de loonkosten hebben we rekening gehouden met de stijging van de pensioenlasten, de verhoging van het salaris en de uitbreiding van de formatie, zoals hierboven aangegeven.
2. Bovenformatieve medewerkers zijn niet meer in de formatie opgenomen. We hebben rekening gehouden met 50% van de verplichting (€251.000), omdat we samen met de medewerkers aan oplossingen werken.
3. Stagiaires huren we in via een bemiddelingsbureau. In het verleden was deze post opgenomen onder de loonkosten. Het betreft een neutrale wijziging.
4. Inkomsten voor detachering van medewerkers bij andere werkgevers.
5. Uitkeringsgelden van voormalig personeelsleden.

Verzuim

Het verzuim is in 2019 gestegen van 5% naar 6,5%. Er is een stijging van het langdurig verzuim.

Ontwikkeling formatie	Percentage
Verzuim per 31-12-2018	5%
Verzuim per 31-12-2019	6,5%

Informatisering & Automatisering

We hebben deelgenomen aan VNG-aanbestedingen gericht op de digitale infrastructuur, waardoor samenwerken tussen gemeenten en andere overheden makkelijker en veiliger wordt. Hierin zijn de volgende stappen ondernomen:

- GGI-Govroam: onze medewerkers beschikken voortaan over veilig toegang tot wifi-netwerken van aangesloten overheidslocaties zonder steeds opnieuw in te loggen.
- GT-Connect: VNG heeft de dienst voor de afhandeling van spraakverkeer (inclusief callcenter) gegund aan een marktpartij. Voor het bepalen van onze vervolgstappen zijn we in afwachting van de resultaten van het onderzoek samenwerking bedrijfsvoering.

- GGI-Netwerk: dienst voor één beveiligd gemeentelijk datanetwerk van gemeenten is door VNG gegund aan een marktpartij. Voor het bepalen van onze vervolgstappen zijn we in afwachting van de resultaten van het onderzoek samenwerking bedrijfsvoering.
- GGI-Veilig: VNG heeft de diensten voor een actieve beveiliging van het dataverkeer over het GGI-Netwerk en bedrijfsnetwerken gegund aan enkele marktpartijen. Wij hebben een eerste offerte-uitvraag gedaan voor verhoging van de informatieveiligheid.

We hebben samen met 11 andere gemeenten deelgenomen aan een aanbesteding van een portal, dat de toegang faciliteert tot elkaars applicaties. Voor het bepalen van onze vervolgstappen zijn we in afwachting van de resultaten van het onderzoek samenwerking bedrijfsvoering.

We zijn een migratie naar Windows 10 gestart voor de onderdelen die door de fabrikant in 2020 niet meer worden ondersteund. Aan de doelstelling om plaats- en tijd ongebonden werken beter mogelijk te maken, is geen invulling gegeven. Het onderzoek naar samenwerking bedrijfsvoering is nog lopende.

Aan de verdere uitbreiding van het centrale zaaksysteem middels implementatie van bestuurlijke besluitvorming en het koppelen van taak-specifieke applicaties aan het centrale zaaksysteem, is in het kader van bezuinigingen geen invulling gegeven.

Aan de beoogde invoering van een regiesysteem voor zorg, jeugd en participatie is in het kader van bezuinigingen geen invulling gegeven.

Informatiebeveiliging

De bestuurlijke doelstelling voor onze informatiebeveiliging was om stappen te zetten richting het conformeren aan de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten). Daar waar mogelijk hebben we stappen gezet ter verhoging van de digitale weerbaarheid. In de praktijk betrof dat met name het verhogen van veiligheidsbewustzijn onder medewerkers alsook de aanscherping van procedures en het treffen van veiligheidsmaatregelen. In 2020 maakt de BIG plaats voor de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid). Daartoe zijn de eerste stappen gezet met als doel dit nieuwe beleid bestuurlijk vast te laten stellen in 2020.

Audits

In het kader van de controlesystematiek ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) heeft het Ministerie vastgesteld dat onze interne beheersmaatregelen voldoen aan de DigiD- en Suwinetnormen 2018.

Beschikbaarheid

Het centrale ICT-netwerk kende over 2019 een hoog beschikbaarheidsniveau (> 99,9%). Er hebben zich enkele kleine beveiligingsincidenten voorgedaan, die conform interne procedures zijn afgehandeld.

Communicatie

Team communicatie denkt actief mee over hoe de organisatieontwikkeling intern en extern voor het voetlicht gebracht wordt. Met concrete adviezen, maar ook in de uitvoering als het gaat om de juiste middelenmix. In de opgestelde concept communicatievisie neemt het naar binnen brengen van de buitenwereld een belangrijke plek in. Dat geldt eveneens voor het onderdeel participatie. Dit concept ligt begin 2020 voor bij het MT, waarna afstemming met het college van B&W op de planning staat.

Juridische zaken

In de eindejaarsrapportage wordt de stand van zaken gegeven ten aanzien van de aanbevelingen van de rekenkamercommissie.

Doelen:

- Zorgvuldig bestuur, ook via juridische kwaliteitszorg.

Prestaties:

- Juridisch advies aan bestuur en organisatie.
- Coördinatie regelgeving.
- Afhandeling bezwaren. Afhandeling klachten is per augustus 2019 niet meer bij juridische zaken belegd.
- Ondersteuning en advies bestuur en organisatie bij beroepschriften.

Indicatoren klachten en bezwaren

Voorziening	2017	2018	2019
Klachten	13	16	14
Bezwaren	76	104	40

Het betreft hier bezwaren die de commissie bezwaarschriften behandelt, uitgezonderd personele zaken en belastingen. Rapportage vindt plaats via het jaarverslag commissie bezwaarschriften.

Facilitair

Huisvesting en facilitaire dienstverlening voor gemeente en huurders verloopt efficiënt en prettig. In 2019 hebben we een nieuw huisvestingsconcept verder vormgegeven voor (een deel van) het gemeentehuis, om te voldoen aan eisen van Arbo, veiligheid, gebruiksvriendelijkheid en nieuwe werkwijzen (atelier).

Door het gerichter inzetten van onze huisvesting en services, nu en in de nabije toekomst, ondersteunen we onze vernieuwde netwerkorganisatie. Naast een aantrekkelijke werkgever en samenwerkingspartner zijn wij ook een interessante huisvestingslocatie voor publieke dienstverleners. De noodzakelijke investeringen als gevolg van renovaties grijpen we aan om gefaseerd te bouwen aan een functioneel huisvestingsplan.

Tot slot

De indicatoren op het gebied van bedrijfsvoering zijn in ontwikkeling. Ten aanzien van personeel zijn de verplichte indicatoren uit de BBV vermeld. Indien verbonden partijen uitvoering geven aan bedrijfsvoeringstaken is dit uitgewerkt in de paragraaf Verbonden partijen.

Paragraaf Verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Haaksbergen een bestuurlijk- en financieel belang heeft. De vastgestelde Nota Verbonden Partijen Haaksbergen 2016 (inclusief addendum) bevat het beleidskader en legt de basis voor de verdere verbetering van de sturing en control van verbonden partijen in het algemeen en het verhelderen van de overwegingen die wij maken bij de sturing, het beheer, de verantwoording en het toezicht op verbonden partijen, kortom de governance.

Onderstaand een overzicht van de verbonden partijen. In dit overzicht geven we aan welke rechtsvorm, zeggenschap, het openbare belang of doel dat er mee is gemoeid. Indien van toepassing staan de (financiële) risico's weergegeven voor de gemeente als deelnemer, het aandelenpercentage wordt daarbij vermeld. Dit percentage geeft ook een beeld van de eventuele financiële risico's. Hoewel de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo geen verbonden partij is volgens de definitie van de BBV, is dezewel in onderstaand overzicht opgenomen.

Het verwachte eigen- en vreemd vermogen inclusief het verwachte resultaat en kengetallen van de verbonden partijen staan weergegeven in de tabel 'Kengetallen verbonden partijen'. Een aantal bedragen zijn niet bekend, alleen de bedragen die door de verbonden partij zijn gepubliceerd staan weergegeven. Daarnaast is er een tabel opgenomen met de financiële bijdrage van de gemeente Haaksbergen.

De verbonden partijen komen in de jaarstukken in meerdere programma's voor. De beleidsontwikkelingen- en verantwoordingen en hoe de verbonden partij heeft bijgedragen aan de doelen zijn in de diverse programma's opgenomen. Relevante risico's zijn vermeld in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. Hoe de verbonden partij heeft bijgedragen aan de beleidsontwikkeling en verantwoording staat weergegeven in de programma's.

Gemeenschappelijke regelingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Regio Twente Enschede	Gemeenschappelijke Regeling van de 14 Twentse gemeenten 1 lid AB (+ plv)	Met de Twentse gemeenten het behartigen van de belangen die verband houden met een evenwichtige en harmonisch ontwikkeling van het rechtsgebied. Van deze belangenbehartiging is sprake op de terreinen publieke gezondheid (GGD-Twente), jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning (OZJT en Samen 14), sociaaleconomische structuurversterking, recreatieve voorzieningen en bovengemeentelijke belangenbehartiging. Bovenstaande geldt als basispakket. De vrijwillige samenwerking bevat het faciliteren, coördineren en afstemmen van gemeentelijke aangelegenheden en bedrijfsvoering.
Financiële risico's	Vanwege een negatief rekeningresultaat over 2018 en de incidentele versterking van de bedrijfsvoering (in het kader van uitvoering AVG) heeft een uitzetting van de gemeentelijke bijdrage plaatsgevonden. De ingezette evaluatie van de regeling en de daaropvolgende bestuursopdracht en transitie kennen en door (tijdelijke) extra kosten. In 2020 komt hierover meer duidelijkheid.	

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Veiligheidsregio Twente (VRT) Enschede	Gemeenschappelijke regeling tussen de 14 Twentse gemeenten Burgemeester lid AB	Wet Veiligheidsregio, Wet geneeskundige hulpverlening en Wet rampen en zware ongevallen schrijven deze gemeenschappelijke regeling voor. Doel is het bereiken van een adequaat veiligheidsniveau voor de bevolking. De brandweerzorg is volledig geregionaliseerd.
Financiële risico's	De weerstandsratio is ruim boven de norm, waardoor risico's zijn afgedekt. Toekomstige risico's na 2020 zijn hierin niet meegenomen, zoals invoering Omgevingswet in 2021. Deelnemende gemeenten zijn bij overschrijding van de begroting risicodragers voor de tekorten. De tekorten worden dan naar rato verdeeld over de deelnemende gemeenten.	
Stadsbank Oost Nederland (SON) Enschede	Gemeenschappelijke regeling met 21 andere gemeenten Lid AB	Op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze voorzien in behoefte van geldkredieten, regelen van schulden van personen die in financiële moeilijkheden zijn geraakt, budgetbeheer voeren en voorlichting en advisering over al deze aangelegenheden. Daarnaast voeren zij beschermingsbewind uit en maken zij verzoekschriften Wsnp.
Financiële risico's	Volumebeleid gemeenten: indien gemeenten besluiten tot een ingrijpende beperking van het gebruik van diensten van de Stadsbank, heeft dit mogelijk consequenties voor de inkomsten van de bank. De bank kan namelijk niet haar bedrijfsvoering ingrijpend aanpassen. Een substantiële daling van meer dan 20% heeft een negatief gevolg voor de resultaten en brengt een herschikking van de formatie met zich mee.	
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente (GBTwente) Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Hengelo, Enschede, Borne, Losser, Almelo, Oldenzaal en Twenterand 1 bestuurder lid AB, Lid DB delen met Borne, Oldenzaal en Losser.	Heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de WOZ.
Financiële risico's	Het GBT heeft geen buffers om grote financiële tegenvallers op te kunnen vangen. Eventuele tegenvallers worden naar rato verdeeld over de gemeenten. Uit de risicoanalyse blijkt dat de financiële risico's beperkt zijn.	
Openbaar Lichaam Crematoria Twente (OLCT) Enschede	Gemeenschappelijke regeling van 13 gemeenten met een BV als onderdeel Lid AB	Gemeenschappelijke regeling, met openbaar lichaam gevestigd te Enschede. In stand houden en exploiteren van crematoria in Enschede, Almelo, Borne en Oldenzaal. In verband met goede resultaten is een aparte BV opgericht om dividenduitkering mogelijk te maken.
Financiële risico's	Conform de meerjarenstrategie werd in 2019 verder gewerkt aan de renovatie van het crematorium Enschede in Usselo. Jaarlijks werd een basisdividend uitgekeerd, dat jaarlijks als opbrengst wordt verantwoord. Door een negatief exploitatieresultaat in 2018 is besloten geen basisdividend uit te keren. In 2019 ontving de gemeente geen dividenduitkering. Geraamd was een dividend van €16.500. Er zijn 180 Haaksbergenaren gecremeerd.	

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Omgevingsdienst Twente (ODT) Voorheen: Regionale Uitvoeringsdienst (RUD)	Gemeenschappelijke Regeling met de 14 Twentse gemeenten en de provincie Overijssel _____ Lid AB (+ plv)	Uitvoering verplichte basistaken op grond van artikel 5.4 (eerste lid) en 5.5 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, verplichte basistaken. Het betreft in hoofdzaak de activiteiten op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving milieu. Bij de uitvoering van deze werkzaamheden dient voldaan te worden aan vastgestelde normen (de kwaliteitscriteria 2.1.).
Financiële risico's	Voor de eerste drie jaren is er sprake van inputfinanciering. Vanaf 2022 moet betaald worden voor afgenomen werk.	
Euregio Enschede/Gronau	Samenwerkingverband van 104 Duitse en 26 Nederlandse gemeenten _____ Burgemeester is voorzitter; 1 raadslid in AB, deze vertegenwoordiging is politiek gerelateerd	Het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking van haar leden. De ambities zijn gericht op de doelstelling: een sterke deelregio, één verzorgingsgebied, geïntegreerd en krachtig woon- en werkgebied waarin de grens niet langer een scheidende en belemmerende uitwerking heeft. Een belangrijke taak is het regionaal beheer van het EU-subsidieprogramma INTERREG.
Financiële risico's	N.v.t.	

Vennootschappen en coöperaties

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Twence Holding BV <i>Hengelo</i>	Besloten Vennootschap als onderdeel van een holding _____ Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 3,77%	Het vanuit de zorgtaak van beheren en exploiteren van milieuvoorzieningen en het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing, voornamelijk het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval in het bijzonder. Het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen.
Financiële risico's	De verwachting over het resultaat over 2019 is nog steeds zeer positief.	
Twente Milieu NV <i>Hengelo</i>	Naamloze Vennootschap _____ Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 6%	Op grond van wetgeving is er voor de gemeente de wettelijk zorgplicht voor inzameling van huishoudelijke afvalstoffen. Deze taak wordt per 1-1-2019 uitgevoerd door Twente Milieu. Samen met de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Hengelo, Hof van Twente, Losser en Oldenzaal is Haaksbergen 100% aandeelhouder. Kerntaken zijn het beheer van de openbare ruimte en de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen.
Financiële risico's	Uit het jaarverslag 2018 blijkt dat op basis van de risico-inschatting de grootste impact te verwachten is van de zogenaamde operationele risico's, zoals de	

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
	effecten van stijgende olieprijsen voor de bedrijfsvoering en de mogelijk oplopende pensioenlasten. Ook de duurzame inzetbaarheid van de oudere medewerkers is daarbij een belangrijk aandachtspunt. De verwachting is dat voldoende middelen aanwezig zijn om mogelijk risico's op te kunnen vangen. Het renterisico is evenwel beperkt voor de komende jaren omdat de beide langlopende leningen tegen een vaste lage rente voor een langere periode zijn vastgelegd.	
Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) <i>'s-Gravenhage</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,065%	Bank voor overheden en instellingen die maatschappelijk belang behartigen. Met gespecialiseerde dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Klanten van de BNG zijn overheden en instellingen op het gebied van volkshuisvesting, gezondheidszorg, onderwijs en nut.
Financiële risico's	N.v.t.	
Enexis Holding NV <i>'s-Hertogenbosch</i>	Naamloze Vennootschap Aandeelhouderschap Percentage aandelen: 0,014%	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. De netbeheerderstaak is een publiek belang, wettelijk geregeld met onder andere toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Het belang van deelneming is het behartigen van het publieke belang van een betrouwbaar en continue transport van nutsvoorziening tegen de laagst mogelijke prijs. Er zijn 6 provinciale partijen en 130 gemeentelijke aandeelhouders.
Financiële risico's	De aandeelhouders lopen een zeer gering risico. Enexis opereert in een gereguleerde (energie)markt, onder toezicht van de Energiekamer en vanwege de (intrinsieke) waarde van Enexis Holding N.V. is dit risico zeer gering.	
DataLand Gouda	Besloten Vennootschap/ Stichting Aandeelhouderschap Percentage certificaten: 0,1608%	De missie van Dataland was het realiseren van een landelijke voorziening die leidt tot het breed toegankelijk en beschikbaar maken van gebouwgegevens uit het informatiedomein van de gemeenten voor de publieke en private markt. De verzamelde informatie dient als input voor de VNG-site waarstaatjegemeente.nl De dienstverlening op het gebied van gegevensuitwisseling en datalevering is per medio 2019 ondergebracht bij het Kadaster. Voor het overige zijn de diensten ondergebracht bij de VNG. Hiermee is DataLand opgeheven.
Financiële risico's	N.v.t.	

Stichtingen en verenigingen

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Groot Scholtenhagen Haaksbergen	Stichting Collegelid is voorzitter	Sport en recreatiepark Groot Scholtenhagen is ontstaan dankzij textielfabrikant Jordaan door een schenking van een gedeelte van zijn grondbezit aan de gemeenschap van Haaksbergen. Het dient bij te dragen aan de mogelijkheden tot ontspanning en recreatie voor de bevolking van Haaksbergen. De Stichting Groot Scholtenhagen is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van het gehele sport- en recreatiepark, dat onder meer bestaat uit sportvelden, fiets- en wandelpaden, park- en bosplantsoenen, kinderboerderij en monumenten. De Stichting draagt op deze wijze bij aan de realisatie van beleidsdoelen op verschillende beleidsterreinen zoals sport, kunst en cultuur en recreatie en toerisme.
Financiële risico's	Het park is middels een legaat aan de gemeente geschonken. Voor het beheer daarvan is de Stichting Groot Scholtenhagen opgericht. Indien de leden van de Stichting stoppen en/of de stichting het beheer niet meer op zorgvuldige wijze kan uitvoeren, valt de verantwoordelijkheid voor het beheer terug naar de gemeente.	
Stichting Wsw Haaksbergen	Stichting Gemeentesecretaris is bestuurslid.	Doelstelling is het namens de gemeente Haaksbergen bieden van formeel werkgeverschap aan: a. werknemers als bedoeld in artikel 2, eerste lid van de Wet sociale werkvoorziening (de "Wsw-medewerkers") die in de gemeente Haaksbergen wonen en geen andere formele werkgever dan het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland hebben; b. Wsw-medewerkers die niet in de gemeente Haaksbergen wonen en geen andere formele werkgever dan het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland hebben en op grond van het besluit van het dagelijks bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam Hameland van 13 mei 2016 aan de gemeente Haaksbergen zijn toegewezen. Voor de uitvoering van de Wet sociale werkvoorziening is een overeenkomst met een door de gemeente aangewezen SW-bedrijf (SWB te Hengelo) gesloten.
Financiële risico's	N.v.t.	

Overige regelingen/samenwerkingsverbanden

Verbonden partij	Vorm/zeggenschap	Openbaar belang/doel (incl. eventuele veranderingen)
Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo	Gemeenschappelijke regeling met Borne en Hengelo, waarbij Hengelo als centrumgemeente is aangewezen Portefeuillehouders-overleg (1x per kwartaal)	Namens de colleges van Borne en Haaksbergen is de, als centrumgemeente aangewezen, gemeente Hengelo de Uitvoeringsorganisatie van de bevoegdheden van de Participatiewet en aanverwante wetten en regelgeving. Met uitzondering van de (beleidsmatige) bevoegdheden. Laatstgenoemde bevoegdheden blijven aan de afzonderlijke raden en colleges. Exacte omschrijving uitvoeringsbevoegdheden opgenomen in vastgestelde Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo. Exacte omschrijving werkzaamheden die centrumgemeente Hengelo voor Haaksbergen uitvoert zijn omschreven in vastgestelde Dienstverleningsovereenkomst Hengelo-Haaksbergen.
Financiële risico's	De Uitvoeringsorganisatie rapporteert maandelijks over de resultaten en geeft een prognose over de bestandsontwikkeling. Elk kwartaal vindt er bestuurlijk overleg plaats over beleid en uitvoering. Toename van het aantal bijstandsgerechtigden is een risico dat financiële gevolgen heeft.	

Kengetallen verbonden partijen

bedragen x €1.000

Naam verbonden partij	Eigen Vermogen 01-01-2019	Vreemd Vermogen 01-01-2019	Eigen Vermogen 31-12-2019	Vreemd Vermogen 31-12-2019	Resultaat 2018	Resultaat 2019
Regio Twente	10.034	10.019	10.019	12.460	-390	-15
Veiligheidsregio Twente	1.319	55.048	1.597	53.356	-383	278
Stadsbank Oost Nederland	1.081	15.042	1.081	14.797	-6	0
Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente	323	16.838	348	5.000	60	25
Openbaar Lichaam Crematoria Twente	1.591	87	1.591	0	362	0
Euregio	1.607	34.244	1.652	34.199	273	45
Twence Holding BV	133.000	174.000	138.000	174.000	14.500	11.800
Twente Milieu NV	9.636	17.847	9.636	17.847	55	n.n.b.
Bank Nederlandse Gemeenten	4.991.000	132.518.000	4.843.000	153.738.000	337.000	163.000
Enexis NV	4.024.000	3.691.000	4.112.000	4.146.000	243.000	210.000
Stichting Groot Scholtenhagen	335	236	n.n.b.	n.n.b.	20	n.n.b.
Dataland	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.	n.n.b.
Stichting WSW	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente (ODT)	0	0	1.125	1.787	0	1.125

Opmerkingen op basis van bovenstaande tabel:

- Regio Twente: heeft veel bestemmingsreserves, maar een lage algemene reserve.
- Gemeentelijk Belasting Kantoor Twente: vreemd vermogen was per 1 januari 2019 hoog omdat afstorting aan gemeenten nog niet hadden plaatsgevonden.
- Omgevingsdienst Twente: als uitvoeringsorganisatie actief sinds 1 januari 2019.

Bijdragen aan verbonden partijen

bedragen x €1.000

Naam verbonden partij	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019
Regio Twente	1.117	1.171	1.231
Veiligheidsregio Twente	1.416	1.510	1.510
Stadsbank Oost Nederland	160	175	136
Gemeentelijk Belasting Kantoor (GBT)	402	441	475
Euregio	7	7	7
Stichting Groot Scholtenhagen	309	293	298
Stichting WSW	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Omgevingsdienst Twente (ODT)	n.v.t.	462	462
Totaal	3.411	4.059	4.119

Paragraaf Grondbeleid

Algemeen

De basis voor het gemeentelijk grondbeleid is omschreven in de 'Nota Grondbeleid 2012' en de nota 'Grondprijsbeleid gemeente Haaksbergen'.

In het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten staat benoemd welke gegevens vermeld moeten worden in de paragraaf grondbeleid. Daarnaast heeft de rekenkamercommissie in het rapport 'Bezint eer ge begint' het grondbeleid van de gemeente Haaksbergen een aantal aanbevelingen gedaan om de informatiewaarde te verbeteren. Dit hebben wij ook in de paragraaf grondbeleid opgenomen.

Overzicht complexen

In 2019 telt het grondbedrijf vijf actuele complexen. De bouwgrondexploitaties worden onderscheiden in de exploitatie genomen gronden en de niet in exploitatie genomen gronden.

In exploitatie genomen gronden

- Vregelinkshoek (woningbouw; looptijd tot en met 2020)
- Buurse Zuid (woningbouw; looptijd tot en met 2023)
- Marktplan (centrumontwikkeling; looptijd tot en met 2022)
- Wissinkbrink (woningbouw; looptijd tot en met 2023)
- Stepelerveld fase 1 (bedrijventerrein; looptijd tot en met 2025)

Niet in exploitatie genomen gronden

Wij hebben geen niet in exploitatie genomen gronden.

Publiek-Private Samenwerking (PPS)

Wij nemen niet deel aan publiek-private samenwerking bij gebiedsontwikkeling.

Huidige stand van zaken

Vregelinkshoek

In 2019 hebben wij de laatste woningbouwkaavel in eigendom overgedragen en de koopprijs ontvangen. Resteert nog de verkoop van de omliggende agrarische grond. Het woonrijp maken hadden wij al afgerond.

Burse Zuid

In 2019 hebben wij geen woningbouwkaavels verkocht, in afwachting van reparatie van het bestemmingsplan. Er zijn nog vier kavels niet verkocht. Wij hebben met de belangengemeenschap Buurse gesproken over het omzetten van een kavel voor een 2-onder-1-kapwoning naar een kavel voor een rij van 3 woningen. Na verkoop van de kavels zullen wij het gebied woonrijp maken.

Marktplan

In 2019 hebben wij de koopprijs ontvangen voor de grond aan de Molenstraat. De heer Ben Roerink en Nordwick B.V. hebben gezamenlijk een plan ontwikkeld voor het zogenaamde 'gat in de markt', inclusief het terrein van de Bron, het pand Konings en de omliggende openbare ruimte. Zodra dit plan verder is uitgewerkt kunnen we op basis van deze gegevens de grondexploitatie actualiseren. Momenteel zijn alleen de boekingen over 2019 verwerkt.

Wissinkbrink

Deze grondexploitatie is eind 2017 geopend. Basis voor deze grondexploitatie is de startnotitie ontwikkeling strategische voorraad Wissinkbrink. In deze grondexploitatie zijn in 2019 nog geen

opbrengsten ontvangen. Wel hebben we kosten gemaakt voor het opstellen van het bestemmingsplan. Het ontwerp bestemmingsplan heeft in 2019 ter inzage gelegen. Wij zijn bezig de zienswijzen te beoordelen.

Stepelerveld fase 1

In 2019 hebben wij geen kavel verkocht, wel zijn we met verschillende partijen verregaand in gesprek om tot verkoop te komen. Op basis van het concept duurzaamheid en innovatie hebben wij voorbereidingen getroffen voor het bouwrijp maken van fase 1.

Financieel kader

Verloop boekwaarde per complex (bedragen x €1.000)

Complex	Boekwaarde 01-01-2019 incl. voorziening	Kosten	Opbrengsten	Toevoeging voorziening grond-exploitaties	Winstrealisatie 2019	Boekwaarde 31-12-2019 incl. voorziening
Marktplan	305	143	304	-9		153
Wissinkbrink	405	21	6	0		420
Stepelerveld	3.672	469	0	0		4.141
Buurse Zuid	86	73	1	0		158
Vregelinkshoek	297	41	212	0		126
Boekwaarde verloop	4.765	747	523	-9	0	4.998

Nadere specificatie kosten en opbrengsten exclusief verliesvoorziening (bedragen x €1.000)

KOSTEN		OPBRENGSTEN	
Kostenpost	Mutaties 2019	Opbrengsten- post	Mutaties 2019
Verwervingen/ schadeloosstelling		Grondverkoppen woningbouw	6
Sloop en sanering		Grondverkoppen niet-woningbouw	516
Bouwrijp maken	257	Overige opbrengsten	1
Woonrijp maken	2		0
Plankosten	297		0
Beheerskosten	3		0
Rente	187		0
Winstnemingen POC			0
Totaal Generaal	747	Totaal Generaal	523

Verwachte resultaten per complex (bedragen x €1.000)

Complex	Einddatum exploitatie	Boekwaarde 31-12-2019	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Verwacht expl. resultaat op einddatum	Contant expl. resultaat per 31-12-2019	Voorziening	resultaat per 31-12-2019 incl. voorziening
Marktplan	31-12-2022	2.120	808	841	-2.087	-1.930	1.967	37
Wissinkbrink	31-12-2023	420	692	1.707	595	536	0	536
Stepelerveld	31-12-2025	4.141	3.804	9.299	1.354	1.158	0	1.158
Buurse Zuid	31-12-2023	158	159	404	87	78	0	78
Vregelinkshoek	31-12-2020	478	49	167	-360	-351	352	1
In exploitatie genomen complexen		7.317	5.511	12.417	-411	-509	2.319	1.810

Specificatie nog te maken kosten en opbrengsten per complex (bedragen x €1.000)

Specificatie nog te maken kosten en opbrengsten meerjarenperspectief	Marktplan	Wissinkbrink	Stepelerveld	Buurse Zuid	Vregelinks-hoek	TOTAAL
Verwervingen en schadeloosstellingen	11	10	60	0	0	81
Sloopwerken	25	0	0	0	0	25
Bouwrijpmaken	27	375	1.407	0	0	1.808
Woonrijpmaken	216	0	1.351	104	0	1.672
Plankosten	310	162	390	53	22	938
Planstructurele elementen	0	0	9	0	0	9
Bijdragen uit exploitatie	0	0	0	0	0	0
Beheerskosten	12	80	10	0	14	117
Kostenstijging	18	11	75	4	0	108
Rente	189	54	501	-3	13	754
TOTAAL KOSTEN	808	692	3.804	159	49	5.511
Woningbouw	0	1.615	0	300	0	1.915
Niet-woningbouw	800	0	8.738	98	165	9.801
Bijdragen in exploitatie	0	1	0	0	0	1
Opbrengstenstijging	41	91	560	6	2	700
TOTAAL OPBRENGSTEN	841	1.707	9.299	404	167	12.417

Risico's

Vanuit het Ministerie van Binnenlandse Zaken is de IFLO-norm opgesteld. Met deze norm kan de minimaal noodzakelijke weerstandscapaciteit bij het grondbedrijf worden bepaald. De IFLO-norm relateert de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit aan de boekwaarden van de grondexploitaties (10%), de nog te maken kosten (10%) en de opgenomen voorziening. De verwachtingswaarde is 50% omdat niet alle risico's zich gelijktijdig voor zullen doen.

Benodigde weerstandscapaciteit (bedragen x €1.000)

Complex	Boekwaarde complex 31-12-2019	Nog te maken kosten	Voorziening	Totaal voor risico	Risico obv IFLO-norm (10% totaal)	Weerstand-capaciteit (50% IFLO)
Marktplan	2.120	808	1.967	961	96	48
Wissinkbrink strategische gronden	420	692	0	1.112	111	56
Stepelerveld	4.141	3.804	0	7.945	794	397
Buurse Zuid	158	159	0	317	32	16
Vregelinkshoek	478	49	352	175	17	9
Totaal In exploitatie genomen	7.317	5.511	2.319	10.509	1.051	525

De noodzakelijke weerstandscapaciteit per 31-12-2019 van € 525.000 is in lijn met het bedrag van € 538.000 waar we in de begroting vanuit zijn gegaan.

Toelichting uitgangspunten en wijze van berekening van het geraamde eindresultaat

In de grondexploitatie rekenen wij met de volgende uitgangspunten:

Renteparameter kosten: 2,64%

Renteparameter opbrengsten: 2,64%

Kostenstijging: 2,00 %

Opbrengstenstijging: 2,00%

Disconteringsvoet voor het bepalen van de omvang van verliesvoorzieningen: 2%

Tussentijdse winstneming

Op basis van de POC-methode zijn gemeenten verplicht tussentijds winst te nemen naar rato van de voortgang van het project. Wij hebben voor alle exploitaties de POC berekend. Conclusie hieruit is dat wij in 2019 geen winst nemen.

Paragraaf Taakstellingen

Taakstellingen

Met de begroting 2015 is een pakket maatregelen uit het financieel herstelplan vastgesteld. In de jaren daarna zijn deze ingevuld. De laatste taakstelling die hieruit nog openstond betrof een bedrag van €249.000 structureel. Wij hebben deze laatste taakstelling ingevuld door een deel van het structurele voordeel, dat is ontstaan bij de verkoop van de werf en de aansluiting bij Twente Milieu, hiervoor in te zetten. Daarmee is de laatste taakstelling gerealiseerd.

Ruimte voor nieuw beleid

In het kader van reserveringen brengen wij de (structurele) ruimte voor nieuw beleid en het bijstellen van bestaand beleid in beeld zoals we die nu in de programma's hebben opgenomen. Wij maken onderscheid in de 2 soorten budgetten: bijstelling van bestaand/nieuw beleid en stelposten.

Bijstelling van bestaand/nieuw beleid (bedragen x €1.000)

Omschrijving	Begroot 2019	Realisatie 2019	Resultaat 2019
Nieuw beleid	0	0	0
Innovatie Jeugd	40	47	0
Innovatie Wmo	25	24	0
Totale ruimte voor beleid	65	71	0

Toelichting

Met ingang van de begroting 2019 is er (structurele) ruimte in de begroting aanwezig voor nieuw beleid. In de financiële administratie zijn voor innovaties een tweetal stelposten opgenomen. Deze twee stelposten hadden in 2019 nader toegewezen moeten worden. Er hebben uitgaven plaatsgevonden. Deze uitgaven hebben onder andere, betrekking op het treffen van:

- Voorbereidingen invoering was- en strijkservice.
- Implementatie managementinformatiesysteem Sociaal Domein.
- Innovaties op het gebied van vroegsignalering schulden.

Stelposten (bedragen x €1.000)

Omschrijving	Begroot 2019	Realisatie 2019	Resultaat 2019
Onvoorzien	40	0	0
Inflatie	52	0	0
Niet geplande vervangingen	0	0	0
Loonruimte	186	0	0
Totale ruimte voor risico's	278	0	0

Toelichting stelposten

De post voor onvoorziene uitgaven, inflatie, niet geplande vervangingen en loonruimte is in 2019 niet ingezet.

Paragraaf Duurzaamheid

Ondanks de beperkte gemeentelijke capaciteit hebben wij in 2019 de nodige stappen gemaakt om Haaksbergen verder te verduurzamen.

Ster in samen duurzaam

In 2019 hebben we samen met provincie Overijssel, Natuur en Milieu Overijssel, parkmanagement en bedrijvenvereniging en enkele enthousiaste bedrijven gewerkt aan het platform Ster in samen duurzaam. Het platform is bedoeld voor bedrijven, inwoners en de energiecoöperatie.

Bedrijven vinden er alle informatie om hun bedrijf te verduurzamen. Voor verschillende soorten duurzaamheidsmaatregelen staan er 'menukaarten' op de website. Ook kunnen initiatiefnemers voor informatie terecht bij andere Haaksbergse bedrijven, die dergelijke duurzaamheidsmaatregelen al hebben genomen.

Energiecoöperatie Haaksbergen

Tijdens de lancering van het platform Ster in samen duurzaam is ook de energiecoöperatie Haaksbergen opgericht. Het bestuur van de energiecoöperatie telt 7 leden en is een mooie afspiegeling van de Haaksbergse samenleving. Er hebben inwoners uit de verschillende kerkdorpen, vertegenwoordiger van het bedrijfsleven en LTO zitting in het bestuur. Daarnaast zijn er werkgroepen waarin nog eens 10 inwoners zitting hebben. De Energiecoöperatie Haaksbergen is druk doende om een eerste project (postcoderoos) van de grond te krijgen. De Energiecoöperatie gaat een belangrijke bijdrage leveren bij de energiebesparing en de energieopwek in Haaksbergen.

Klimaatakkoord

Op 28 juni 2019 heeft het kabinet het Klimaatakkoord gepresenteerd. De decentrale overheden, koepels VNG, IPO en UvW, hebben aangeboden, als onderdeel van het klimaatakkoord, om via Regionale Energiestrategieën (RES) de nationale opgave voor de Gebouwde Omgeving (met name de warmtetransitie) en de opwek van hernieuwbare energie op land te organiseren. In de extra algemene ledenvergadering VNG op 29 november 2019 is de VNG akkoord gegaan met het Klimaatakkoord. De gemeenten stellen drie randvoorwaarden aan het Klimaatakkoord: haalbaarheid en betaalbaarheid voor de samenleving, voldoende bevoegdheden en tegemoetkoming uitvoeringslasten. Op deze randvoorwaarden heeft het bestuur van de VNG belangrijke aanvullende afspraken met het kabinet gemaakt over woonlastenneutraliteit, warmte ordening, regionale energiestrategieën en toereikende financiële middelen op basis van artikel 2 Financiële verhoudingswet.

Regionale Energie Strategie

In Twente werken we samen met de Twentse gemeenten, de provincie Overijssel, de waterschappen en de netbeheerders om te komen tot de Regionale Energie Strategie Twente. Alle regio's moeten in oktober 2020 een concept RES opleveren met daarin hun beoogde bijdrage aan de nationale klimaatopgave. Indien de nationale doelstelling van 35 TeraWattuur (TWh) van weersafhankelijke 'hernieuwbare energieopwekking op land' niet wordt gehaald, zullen de decentrale overheden de restopgave onderling verdelen op basis van een door hen zelf vastgestelde systematiek. De RES-gebieden hebben dan tot 1 juli 2021 de tijd om, aanvullend op de concept-RES, de versie 1.0 van de RES, inclusief de restopgave, vast te stellen. In de loop van 2021 wordt het merendeel van deze RES-en verwerkt in het omgevingsbeleid. Begin april 2019 is de concept startnota Regionale Energie Strategie Twente voor instemming aan de Twentse colleges aangeboden. Na ondertekening van het Klimaatakkoord in november 2019 is de definitieve startnota RES – Twente ter besluitvorming aan de Twentse raden aangeboden. In de raadsvergadering van januari 2020 is de startnota RES – Twente door de gemeenteraad vastgesteld.

In 2019 hebben verschillende werkgroepen aan de bouwstenen voor de thematafels Elektriciteit en Gebouwde Omgeving (warmte) gewerkt. De resultaten van de bouwstenen worden vanaf maart 2020 aan de Twentse colleges en gemeenteraden voorgelegd.

Transitievisie warmte

Gemeenten maken met betrokkenheid van stakeholders uiterlijk 31 december 2021 een transitievisie warmte, waarin ze het tijdspad vastleggen waarop wijken van het aardgas gaan. Voor wijken die voor 2030 aardgasvrij worden, geven gemeenten per wijk aan:

- hoeveel woningen en andere gebouwen geïsoleerd en/of aardgasvrij worden gemaakt;
- welke alternatieve betaalbare, betrouwbare en duurzame energie infrastructuur potentieel beschikbaar zijn;
- welk van die alternatieven de laagste maatschappelijke kosten heeft;
- waarbij de kosten voor de eindgebruiker ook een factor is.

In november 2019 hebben we samen met de provincie Overijssel, de netbeheerders, de waterschappen, woningcorporatie Domijn een tweedaagse sprintsessie Warmtetransitievise gehad. De resultaten van deze sprintsessie worden als onderlegger voor het opstellen van een Warmtetransitievise gebruikt.

Routekaart Energieneutraal Haaksbergen 2050

De concept Routekaart Energieneutraal Haaksbergen 2050 hebben we in 2019 samen met inwoners, ondernemers en strategische partners verder vormgegeven. In de Routekaart worden naast het einddoel voor 2050 tevens de tussendoelen van 2023, 2030 en 2040 beschreven. In de Routekaart is niet alleen de verdeling van besparings- en opwekmogelijkheden opgenomen en welke partijen hieraan een bijdrage gaan leveren, maar ook een concreet uitvoeringsprogramma hoe we deze doelstellingen willen bereiken. De concept Routekaart Energieneutraal Haaksbergen 2050 hebben we in januari 2020 aan de commissie Ruimte voor wensen en bedenkingen aangeboden en wordt ter inzage gelegd voor inspraak.

Jaarrekening

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening

bedragen x €1.000

PROGRAMMA		Raming begrotingsjaar vóór wijzigingen			Raming begrotingsjaar na wijzigingen			Realisatie begrotingsjaar na wijzigingen			Verschil	
		LASTEN basis	BATEN basis	SALDO basis	LASTEN totaal	BATEN totaal	SALDO totaal	LASTEN werkelijk	BATEN werkelijk	SALDO werkelijk	begroot/ werkelijk	
1. Exploitatie	0	Bestuur en ondersteuning	3.250	40.631	37.381	3.045	40.568	37.523	3.752	40.929	37.177	-346
	1	Veiligheid	2.453	0	-2.453	2.539	0	-2.539	2.539	12	-2.527	12
	2	Verkeer, vervoer en waterstaat	3.816	69	-3.747	3.814	80	-3.734	3.879	164	-3.715	19
	3	Economie	430	341	-89	668	425	-243	624	412	-212	31
	4	Onderwijs	1.879	219	-1.660	1.903	219	-1.684	2.069	346	-1.723	-39
	5	Sport, cultuur en recreatie	4.416	554	-3.862	4.608	530	-4.078	5.268	576	-4.692	-614
	6	Sociaal domein	24.121	7.258	-16.863	24.832	6.333	-18.499	24.781	6.188	-18.593	-94
	7	Volksgesondheid & milieu	5.665	6.124	459	5.885	6.078	193	5.758	6.052	294	101
	8	Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	2.342	977	-1.365	2.284	801	-1.483	3.011	1.677	-1.334	149
		Totaal	48.372	56.173	7.801	49.575	55.035	5.460	51.678	56.357	4.679	-781
2. Overhead		Overhead	7.454	274	-7.180	8.138	295	-7.843	7.993	349	-7.644	199
3. VPB		Vennootschapsbelasting	0	0	0	-31	0	31	2	0	-2	-33
4. Onvoorzien		Algemene dekkingsmiddelen	163	0	-163	163	0	-163	-72	0	72	235
Totaal saldo baten en lasten			55.989	56.447	458	57.845	55.330	-2.515	59.601	56.706	-2.895	-380
5. Reserves		Reserves	397	5	-392	616	5	-611	748	237	-511	100
Totaal gerealiseerde resultaat			56.386	56.452	66	58.461	55.335	-3.126	60.349	56.943	-3.406	-280

Toelichting overzicht van baten en lasten

We sluiten het jaar met een negatief resultaat van €3.406.000. In de eindejaarsrapportage werd een verlies geraamd van €3.126.000. Ten opzichte van het geschetste beeld bij de eindejaarsrapportage is dit een resultaatverslechtering van €280.000.

Algemene toelichting:

- de baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waar op zij betrekking hebben.
- positieve resultaten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd.
- dividendopbrengsten van deelnemingen worden als bate genomen op het moment waar op het dividend betaalbaar wordt gesteld.
- duurzame middelen met een verkrijgingsprijs van minder dan €5.000 worden ineens ten laste van het resultaat gebracht. Uitgezonderd van gronden, die worden altijd geactiveerd.

Verklaring verschillen begroot en werkelijk

Hier geven we een gedetailleerd inzicht in de herkomst en oorzaak van de verschillen tussen de begroting 2019 (na wijzigingen) en de werkelijke cijfers. Wij verklaren hier alleen de verschillen op het saldo per taakveld die afgerond de €15.000 overstijgen. Als er grote verschillen zijn op afzonderlijk lasten en baten (> €100.000) die elkaar opheffen in het netto saldo, dan lichten wij die ook toe. Indien er op een taakveld geen verschillen te verklaren zijn, wordt dit taakveld niet in de tekst benoemd. Alle bedragen in de tabellen zijn x €1.000. In de tabellen staat per programma een totaaloverzicht van de verschillen op de taakvelden van dat programma.

Programma Bestuur en ondersteuning

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
0.1	Bestuur	-681	6	-675
0.2	Burgerzaken	-28	45	17
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-12	-18	-30
0.4	Overhead	145	54	199
0.5	Treasury	70	-162	-92
0.61	OZB woningen	0	19	19
0.62	OZB niet-woningen	0	49	49
0.63	Parkeerbelasting	0	1	1
0.64	Belastingen overig	-11	-44	-55
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	464	464
0.8	Overige baten en lasten	157	1	158
0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	0	0	0
0.10	Mutaties reserves	-132	232	100
Totaal		-492	647	155

Bestuur

Toelichting op het saldo van €675.000 nadeel

Wij hebben €595.000 bij moeten storten in de voorziening Pensioenen wethouders. Daarnaast waren de salariskosten voor de burgemeester €58.000 hoger dan begroot. De meerjarenbegroting 2020-2023 is hier al op aangepast. Ook de vergoedingen aan de raadsleden zijn €26.000 hoger dan begroot. De overige verschillen waren per saldo €4.000 voordelig.

Burgerzaken

Toelichting op het saldo van €17.000 voordeel

De opbrengsten uit leges voor rijbewijzen, paspoorten en identiteitskaarten waren €43.000 hoger dan begroot. Hier staan ook hogere uitgaven, zoals afdrachten aan Rijksleges, tegenover van €14.000. De overige verschillen waren per saldo €12.000 voordelig.

Beheer overige gebouwen en gronden

Toelichting op het saldo van €30.000 nadeel

De huuropbrengsten van het gemeentehuis waren lager dan begroot (€ 9.000 nadeel). De onderhoudskosten aan het gemeentehuis waren hoger dan begroot (€11.000).

Overhead

Toelichting op het saldo van €199.000 voordeel

Dit betreft het voordeel van €70.000 als gevolg van het vrijvallen van een deel van de personeelsvoorziening (zie ook toelichting op de balans). Het overige voordeel van €129.000 is relatief zeer gering op het begrotingstotaal van ruim €7.000.000 van dit taakveld (minder dan 2%). Het wordt veroorzaakt door een aantal verschillen waaronder de vacatureruimte.

Treasury

Toelichting op het saldo van €92.000 nadeel

Wij hebben minder rente ontvangen uit gemeentehypotheek en uitgezette geldleningen (€186.000 nadeel). Door de lage marktrente hebben veel ambtenaren hun hypotheek overgesloten. De betaalde rente door de gemeente is ook lager dan begroot door de lage marktrente (€90.000 voordeel). De overige verschillen waren per saldo €4.000 voordelig.

OZB woningen

Toelichting op het saldo van €19.000 voordeel

De opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting woningen was €19.000 hoger dan begroot (0,6%).

OZB niet-woningen

Toelichting op het saldo van €49.000 voordeel

De opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting niet-woningen was €49.000 hoger dan begroot (2,5%).

Belastingen overig

Toelichting op het saldo van €55.000 nadeel

Bij de eindejaarsrapportage is op dit taakveld een extra opbrengst van €50.000 geraamd, maar dit is niet gerealiseerd. De overige verschillen waren per saldo €5.000 nadelig.

Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds

Toelichting op het saldo van €464.000 voordeel

De decembercirculaire 2019 had enkele positieve effecten voor de gemeente: klimaatmiddelen (€237.000), suppletie-uitkering integratie sociaal domein (€147.000) en de verdeelreserve 2019 (€44.000). Daarnaast waren de afrekening 2017 en 2018 €26.000 voordeliger dan begroot. Het overige voordelige verschil van €10.000 komt door ontwikkelingen van de uitkeringsbasis en kleine taakmutaties.

Overige baten en lasten

Toelichting op het saldo van €158.000 voordeel

Op dit taakveld stond nu wijziging aan kosten voor adviezen en een stelpost ruim €200.000 begroot. Hiervan is per saldo €86.000 niet besteed. Daarnaast is hier een transitorische post uit 2018 van €72.000 geboekt, maar de lasten komen niet meer, betreft de overnamekosten van Twentemilieu.

Mutaties reserves

Toelichting op het saldo van €100.000 voordeel

In plaats van de bij de eindejaarsrapportage geraamde budgetoverheveling van €450.000 is uiteindelijk €350.000 overgeheveld.

Programma Veiligheid

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	2	0	2
1.2	Openbare orde en veiligheid	-2	12	10
Totaal		0	12	12

Op de taakvelden in het programma Veiligheid zijn geen verschillen van meer dan €15.000 te verklaren.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
2.1	Verkeer en vervoer	-65	81	16
2.2	Parkeren	0	1	1
2.3	Recreatieve havens	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	0	0	0
2.5	Openbaar vervoer	0	2	2
Totaal		-65	84	19

Verkeer en vervoer

Toelichting op het saldo van €16.000 voordeel

De uitgaven voor verkeersveiligheid (zoals voorlichting en advisering) waren hoger dan begroot (€14.000). Ook waren de uitgaven aan straatreiniging hoger (€14.000). Bij verlichting was een voordeel door een hoge ontvangst aan schade-uitkeringen van het Nederlands Licht Instituut (per saldo een voordeel van €48.000 op het taakveld verlichting). De overige kleine verschillen waren per saldo €4.000 nadelig.

Toelichting op het afzonderlijk saldo lasten/baten

Het grote saldo op afzonderlijk lasten en baten wordt veroorzaakt door de wegwerkzaamheden die budgetneutraal zijn gedekt door een onttrekking aan de voorziening wegenfonds.

Programma Economie

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
3.1	Economische ontwikkeling	21	2	23
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	23	1	24
3.4	Economische promotie	0	-16	-16
Totaal		44	-13	31

Economische ontwikkeling

Toelichting op het saldo van €23.000 voordeel

De uitgaven aan adviezen en diensten van derden waren €26.000 lager dan begroot. De overige verschillen waren per saldo €3.000 nadelig.

Bedrijvenloket en bedrijfsregeling

Toelichting op het saldo van €24.000 voordeel

Bij de eindejaarsrapportage is al €85.000 overgeheveld voor het actieplan centrum. Daarnaast is van de eerder budgetoverheveling van 2018 naar 2019 van €53.000 uiteindelijk €18.000 niet uitgegeven in 2019. De overige kleine verschillen op dit taakveld zijn €6.000 voordelig.

Economische promotie

Toelichting op het saldo van €16.000 nadeel

De baten aan toeristenbelasting waren €19.000 lager dan begroot. De overige kleine verschillen waren per saldo €3.000 voordelig.

Programma Onderwijs

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
4.1	Openbaar basisonderwijs	0	0	0
4.2	Onderwijshuisvesting	1	-11	-10
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-167	138	-29
Totaal		-166	127	-39

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Toelichting op het saldo van €29.000 nadeel

De uitgaven van het aangepast en openbaar leerlingenvervoer waren €23.000 hoger dan begroot. De overige verschillen waren per saldo €6.000 nadelig.

Toelichting op het afzonderlijk saldo lasten/baten

Het saldo van lasten en baten wordt veroorzaakt door ontvangsten van het Rijk met betrekking tot het onderwijsachterstandenbeleid, waar ook uitgaven tegenover staan.

Programma Sport, cultuur en recreatie

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
5.1	Sportbeleid en activering	75	-76	-1
5.2	Sportaccommodaties	-46	97	51
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-712	20	-692
5.4	Musea	0	0	0
5.5	Cultureel erfgoed	8	7	15
5.6	Media	-1	0	-1
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	16	-2	14
Totaal		-660	46	-614

Sportaccommodaties

Toelichting op het saldo van €51.000 voordeel

De huuropbrengsten van alle sportaccommodaties was hoger dan begroot. Daarnaast wordt op dit taakveld de Specifieke uitkering sportaccommodaties (als vervanger van het vervallen recht op btw-aftrek op sportaccommodaties) ontvangen. Deze is nog niet begroot, hoewel hier ook hogere lasten tegenover staan (btw is nu kostenverhogend). Per saldo zien we een voordelig resultaat van €51.000.

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Toelichting op het saldo van €692.000 nadeel

Op het Kulturhus hebben wij een verliesvoorziening van €508.000 genomen voor risico's en verplichtingen (voor een nadere toelichting zie elders in deze jaarstukken). Daarnaast hebben wij, zoals al in de eindejaarrapportage als verwachting opgenomen, geen huur ontvangen van de stichting Kulturhus voor de gebruik van het theater (€169.000 nadeel). De overige verschillen waren per saldo €15.000 nadelig.

Cultureel erfgoed

Toelichting op het saldo van €15.000 voordeel

Op dit taakveld zien we kleine verschillen van per saldo net iets onder de €15.000 voordelig.

Programma Sociaal domein

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	48	2	50
6.2	Wijkteams	25	0	25
6.3	Inkomensregelingen	634	-756	-122
6.4	Begeleide participatie	64	9	73
6.5	Arbeidsparticipatie	26	1	27
6.6	Maatwerkvoorzieningen (Wmo)	-55	7	-48
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	41	0	41
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-308	-68	-376
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	-350	660	310
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	-74	0	-74
Totaal		51	-145	-94

Samenkracht en burgerparticipatie

Toelichting op het saldo van €50.000 voordeel

Op een totale begroting van bijna €2.000.000 is er voordeel ten opzichte van de begroting van €50.000.

Wijkteams

Toelichting op het saldo van €25.000 voordeel

De ophoging van de begrote lasten bij de eindejaarsrapportage (€20.000) had achteraf binnen het totale budget voor het taakveld Wijkteams opgevangen kunnen worden. De overige verschillen waren per saldo €5.000 voordelig.

Inkomensregeling, Begeleide participatie en Arbeidsparticipatie

Toelichting op het saldo van €22.000 nadeel (€122.000 nadeel, €73.000 en €27.000 voordeel)

Het Rijk financiert de Bijstand voor zelfstandigen (Bbz) voor. De gemeente moet hiervan volgens een vastgestelde regeling (maximaal) 75% terugbetalen. Deze terugbetaling loopt over meerdere jaren. De verrekening verliep altijd via de exploitatie, maar vanaf 2020 wordt de 75% terug te betalen bedragen als 'nog te betalen' op de balans gezet. Voor het saldo van de debiteuren BBZ per 31 december 2019 (ter waarde van € 640.000) hebben we ook een 'nog te betalen' bedrag moeten opnemen van € 480.000. Als gevolg hiervan hebben wij de bodemvoorziening P-wet en BBZ kunnen laten vervallen (voordeel van € 205.000). Per saldo ontstaat een nadeel van € 275.000. Door de gunstige conjunctuur zien we in de uitvoering een financieel voordeel op de Participatie-taakvelden van cumulatief €253.000. Per saldo is het nadeel daarmee € 22.000.

Maatwerkvoorzieningen en Maatwerkdienstverlening 18+

Toelichting op het saldo van €7.000 nadeel (€48.000 nadeel en €41.000 voordeel)

Op de Wmo-voorzieningen waaronder mobiliteitsvoorzieningen, woonvoorzieningen, huishoudelijke ondersteuning, begeleiding en dagbesteding is een (relatief) klein nadeel gerealiseerd van per saldo €7.000 op een totale begroting van €5.300.000.

Maatwerkdienstverlening 18- en geëscaleerde zorg 18-

Toelichting op het saldo van €450.000 nadeel (€376.000 en €74.000 nadeel)

Ten opzichte van 2018 zijn de kosten voor Jeugd gestegen met meer dan €1.000.000. Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2019 is het nadeel €450.000.

Geëscaleerde zorg 18+

Toelichting op het saldo van €269.000 voordeel

Er is afgesproken dat de gemeente Enschede, centrumgemeente beschermd wonen, jaarlijks het bedrag boven de reserve uitbetaald aan de gemeenten in het werkgebied. We hebben zowel het bedrag dat over 2018, als het bedrag dat we over 2019 hebben ontvangen opgenomen. Het bedrag over 2019 (€278.000) was niet begroot. Daarnaast worden op dit taakveld de eigen bijdragen verantwoord. De eigen bijdragen voor de regiotaxi werden voorheen gesaldeerd met de kosten (op het taakveld Maatwerkvoorziening), maar vanaf heden worden de lasten en baten apart verantwoord. In de begroting 2019 was hier nog geen rekening mee gehouden. Dit leidt nu tot een budgetneutraal voordeel van € 42.000 op dit taakveld (niet begrote baten), maar ook tot € 42.000 hogere lasten onder Maatwerkvoorzieningen Wmo (omdat de baten niet meer gesaldeerd worden).

Programma Volksgezondheid en milieu

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
7.1	Volksgezondheid	-38	0	-38
7.2	Riolering	-13	68	55
7.3	Afval	146	-110	36
7.4	Milieubeheer	45	3	48
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-13	13	0
Totaal		127	-26	101

Volksgezondheid

Toelichting op het saldo van €38.000 nadeel

Een deel van de budgetsubsidie aan de GGD Twente (Jeugdgezondheidszorg) ter hoogte van €38.000 is niet in de begroting opgenomen.

Riolering

Toelichting op het afzonderlijk €55.000 voordeel

Het saldo van de baten en lasten waarop de kostendekkende rioolheffing betrekking heeft bedroeg € 152.000. Dit bedrag is geëgaliseerd met een onttrekking uit de rioolvoorziening. Op het taakveld riolering resteert een voordeel van € 55.000. Dit voordeel is op de totale exploitatie budgetneutraal omdat deze dient ter dekking van lasten voor waterbeheer die op een ander programma (sport, cultuur en recreatie) worden verantwoord, maar wel via de rioolheffing gedekt worden.

Afval

Toelichting op het saldo van €36.000 voordeel

Het nadelig saldo op afval is ten opzichte van de eindejaarsrapportage verder opgelopen. De stand van de voorziening was na de begrote onttrekking nog €108.000 (zie eindejaarsrapportage). Het saldo van de voorziening is ter dekking van het tekort volledig onttrokken ten gunste van de exploitatie. Na deze onttrekking resteert nog steeds een voordelig saldo in de exploitatie van €36.000.

Milieubeheer

Toelichting op het saldo van €48.000 voordeel

De begrote bijdrage aan de Omgevingsdienst Twente is bij de eerste bestuursrapportage 2019 bijgesteld. Op het taakveld Milieubeheer zijn de werkelijke uitgaven nu lager (€39.000 voordeel). De overige verschillen waren per saldo €9.000 voordelig.

Programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening

Nr.	Omschrijving taakveld	Saldo lasten	Saldo baten	Saldo
8.1	Ruimtelijke ordening	48	-22	26
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijven terreinen)	-838	896	58
8.3	Wonen en bouwen	63	2	65
Totaal		-727	876	149

Ruimtelijke ordening

Toelichting op het saldo van €26.000 voordeel

De kosten voor adviezen en diensten van derden ten behoeve van ruimtelijke ordening (bestemmingsplannen, anterieure overeenkomsten, ruimtelijke ontwikkeling) waren € 21.000 lager dan begroot. De overige verschillen waren per saldo €5.000 voordelig

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Toelichting op het saldo van €58.000 voordeel

Bij de eindejaarsrapportage is ingeschat dat de verliesvoorziening voor de grondexploitaties 'Marktplan' en 'Vregelinkshoek' met in totaal €48.000 opgehoogd moest worden. Uit de actualisatie bij de jaarrekening is echter gebleken dat deze dotatie niet meer nodig is en dat wij juist €10.000 hebben kunnen onttrekken uit de verliesvoorziening 'Marktplan'.

Wonen en bouwen

Toelichting op het saldo van €65.000 voordeel

Op dit taakveld stonden nog kapitaallasten begroot voor de herinrichting centrum waar geen werkelijke kapitaallasten tegenover staan (€32.000 voordeel). De jaarlijkse onderhoudskosten voor gemeentelijke panden waren €23.000 lager dan begroot. De overige verschillen waren per saldo €10.000 voordelig.

Balans

Balans per 31 december 2019 in duizend tallen		
ACTIVA	31-12-2018	31-12-2019
Immateriële vaste activa	2.097	1.873
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden	2.097	1.873
Materiële vaste activa	51.694	49.371
- Investerings met een economisch nut	23.340	23.216
<i>Waarvan activa bedrijfsgeb. nog in ontwikkeling</i>	1.221	1.294
<i>Waarvan in erfpacht uitgegeven gronden</i>	35	35
- Investerings met een economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	10.154	8.686
- Investerings in de openbare ruimte met uitsluitend een maatschappelijk nut	18.200	17.469
Financiële vaste activa	9.647	8.582
- Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	651	646
- Kapitaalverstrekking aan gemeenschappelijke regelingen	36	36
- Leningen aan:		
- Deelnemingen	49	0
- Overige verbonden partijen	428	316
- Overige langlopende leningen u/g	8.483	7.584
Totaal vaste activa	63.438	59.826
Voorraden	4.766	4.999
- Onderhanden werk: bouwgronden in exploitatie	4.766	4.999
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	8.329	10.429
- Vorderingen op openbare lichamen	3.506	3.702
- Overige vorderingen	2.075	1.914
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een looptijd ≤ 1 jaar	1.688	4.596
- Rekeningcourant-verhoudingen met niet-financiële instellingen	1.060	217
Liquide middelen	3.141	211
- Kassaldi	21	11
- Bank- en giroaldi	3.120	200
Overlopende activa	797	883
- Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	238	139
- Overige nog te ontvangen- en vooruitbetaalde bedragen	559	744
Totaal vlottende activa	17.033	16.522
Totaal activa	80.471	76.348

Balans per 31 december 2019 in duizend tallen		
PASSIVA	31-12-2018	31-12-2019
Eigen vermogen	2.696	-198
- Algemene reserve	2.173	3.180
<i>Vrij inzetbaar</i>	1.941	2.828
<i>Bestemd voor budgetoverheveling</i>	232	352
- Bestemmingsreserves		
- Overige bestemmingsreserves	87	28
- Gerealiseerd resultaat	436	-3.406
Voorzieningen	8.694	6.973
- Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.094	3.716
- Door derden bekleemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	3.872	2.598
- Onderhoudsegalisatie voorzieningen	1.728	659
Vaste schulden met een rentetypische looptijd van 1 jaar of langer	55.235	58.334
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en ov fin. Instelling	55.235	58.334
Totaal vaste passiva	66.625	65.109
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan 1 jaar	10.733	5.252
- Overige Kasgeldleningen	6.000	0
- Bank- en giroaldi (s)	0	0
- Overige schulden	4.733	5.252
Overlopende passiva	3.113	5.987
- Nog te betalen bedragen	2.504	2.744
- Vooruitontvangen van Europese- en Nederlandse overheidslichamen	465	3.243
- Overige vooruitontvangen bedragen	144	0
Totaal vlottende passiva	13.846	11.239
Totaal passiva	80.471	76.348

Gewaarborgde geldleningen

€ 15.430 € 16.028

Toelichting op de balans

Algemene grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

- De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de financiële verordening, waarin door de raad de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.
- Afschrijvingstermijnen van activa zijn in bijlage 6 opgenomen.
- Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.
- De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het betreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.
- Vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.
- Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.
- Bij schattingen wordt vermeld op grond van welke uitgangspunten deze schattingen zijn gemaakt en welke onzekerheden van toepassing zijn. De schattingen worden jaarlijks herzien waarbij de waardering in het komende jaar zowel positief als negatief kan uitvallen.

Gebeurtenissen na balansdatum

In maart 2020 werd duidelijk dat de uitbraak van het COVID-19 virus een grote impact heeft op de Nederlandse maatschappij. Uit de eerste onderzoeken blijkt dat de gevolgen voor de gemeenten groot zijn in 2020, zowel op de inkomsten- als de uitgaven kant. Hierbij moet gedacht worden aan uitgaven voor TOZO en BUIG, meer uitgaven binnen het sociaal domein, minder inkomsten vanuit het gemeentefonds en minder eigen inkomsten. Wat de financiële gevolgen zijn voor de gemeente Haaksbergen is vooralsnog onduidelijk.

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen en duurzame waardeverminderingen. Kosten in verband met geldleningen, kosten van ontwikkeling en bijdragen aan activa in eigendom van derden kunnen als immateriële vaste activa worden opgenomen. De opgenomen bijdragen betreffen bijdragen aan medeoverheden en particulieren. Hiermee worden initiatieven ondersteund, die bijdragen aan het welzijn in brede zin van onze inwoners. Deze bijdragen worden afgeschreven in een termijn, die overeenkomt met de afschrijvingstermijn die gehanteerd zou worden als de gemeente zelf eigenaar van het actief zou zijn.

Boekwaardeverloop immateriële vaste activa (bedragen x € 1.000)

Soort immaterieel activum	Boekwaarde 01-01-2019	Investe- ringen	Desin- vesteringen	Bedrag Afschrijving	Bijdragen van derden	Afwaar- deringen	Boekwaarde 31-12-2019
Bijdrage activa derden	2.097			224	0	0	1.873
Totaal	2.097	0	0	224	0	0	1.873

In het verleden is bijgedragen in sportaccommodaties, gemeenschapshuizen, de schaatsbaan, het IVN-gebouw, de Pancratiuskerk en ontwikkelings-/voorbereidingskosten voor de afwaardering van de oude N18.

Materiële vaste activa

Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs of vervaardigingsprijs, verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd

zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en (indien van toepassing) afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Hierbij worden de nieuwe BBV regels gehanteerd.

Er wordt afgeschreven over de waarde met ingang van het jaar volgend op de ingebruikname. De afschrijvingen vinden plaats op basis van de lineaire methode en zijn gebaseerd op de economische levensduur, conform de bijlage afschrijvingsbeleid bij artikel 8 van de financiële verordening die is opgenomen in bijlage 7. De levensduur van gronden en terreinen is bepaald als oneindig, hierop wordt niet afgeschreven (met uitzondering van renovatie sportvelden).

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Lagere taxatiewaarden dan de boekwaarden van onroerende zaken zijn hierbij als duurzame waardedaling in aanmerking genomen. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Verloopoverzicht materiële vaste activa (bedragen x € 1.000)

Omschrijving groep	Boekwaarde 01-01-2019	Investerings	Groeps wijziging	Des investering	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-2019
Gronden en terreinen	2.648	0	0	0	62	0	2.586
In erfpacht uitgegeven gronden	35	0	0	0	0	0	35
Woonruimten	152	0	0	0	13	0	139
Bedrijfsgebouwen	18.104	1.291	0	9	1.002	0	18.384
Machines, apparaten en installaties	2.095	206	0	0	496	0	1.805
Vervoermiddelen	253	40	0	0	76	0	217
Overige materiële vaste activa	53	0	0	0	3	0	50
Materiële vaste activa met economisch nut	23.340	1.537	0	9	1.652	0	23.216
Afval	189	0	0	0	21	0	168
Riolering	9.965	728	0	0	2.175	0	8.518
Materiële vaste activa met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	10.154	728	0	0	2.196	0	8.686
Gronden en terreinen	101	0	0	0	9	0	92
Waterbouwkundige werken	0	0	0	0	0	0	0
Wegenbouwkundige werken	17.558	518	0	0	1.107	229	16.742
Straatverlichting en meubilair	480	151	0	0	54	0	578
Overige materiële vaste activa	61	0	0	0	4	0	57
Materiële vaste activa met maatschappelijk nut	18.200	669	0	0	1.174	229	17.469
<i>Waarvan investering MVA maatschappelijk nut voor 01-01-2017</i>	<i>12.846</i>	<i>15</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>1.054</i>	<i>0</i>	<i>11.807</i>
Totaal materiële vaste activa	51.694	2.934	0	9	5.022	229	49.371

De activa worden onderscheiden naar activa met een economisch nut of activa in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut. Bij activa met een maatschappelijk nut wordt tevens een verdeling gemaakt in de investeringen van voor 1 januari 2017 en investeringen van na 1 januari 2017, dit in overeenstemming met de aangepaste BBV-regels. Als voor de categorie activa met economisch nut heffingen of rechten gevraagd kunnen worden, is er sprake van een derde categorie: economisch nut met heffing.

Materiële vaste activa met economisch nut

Bedrijfsgebouwen

De investeringen in bedrijfsgebouwen betreft o.a. de nieuwbouw van basisschool de Kameleon die nog in ontwikkeling is per balansdatum.

Machines, apparaten en installaties

In 2019 is ter vervanging van hard- en software € 180.208 geïnvesteerd.

Vervoersmiddelen

Er is voor €40.000 geïnvesteerd in scootmobielen en rolstoelen.

Materiële vaste activa met economische nut waarvoor een heffing kan worden geheven

De investeringen in de riolering betreffen allen investeringen conform het geldende GRP.

Materiële vaste activa met maatschappelijk nut

Wegenbouwkundige werken

De investeringen van €518.000 en de bijdragen van €229.000 betreffen voornamelijk aansluitingen op de N18 en kantverharding van 3 wegen binnen Haaksbergen.

Straatverlichting en meubilair

Op basis van het areaalbestand (energie slurpende lampen) voor de openbare verlichting en de leeftijd van materialen wordt er geïnvesteerd in energiezuinige LED-verlichting.

Financiële vaste activa

Overzicht financiële vaste activa (bedragen x €1.000)

Omschrijving groep	Boekwaarde 31-12-2018	Investe- ringen	Afschrij- ving	Aflossing	Boekwaarde 31-12-2019
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	651	0	0	5	646
Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regeling	36	0	0	0	36
Leningen aan deelnemingen	49	0	0	49	0
Leningen aan overige verbonden partijen	428	0	0	112	316
Personeelshypotheken	6.843	0	0	847	5.996
Overige langlopende leningen	1.640	0	0	52	1.588
Totaal financiële vaste activa	9.647	0	0	1.065	8.582

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

We bezitten aandelen in de Bank Nederlandse Gemeenten, Enexis Holding NV en Twente Milieu. Door verplichte waardering tegen verkrijgingsprijs ontstaat een stille reserve, omdat de waarde in het economisch verkeer vele malen hoger ligt dan de verkrijgingsprijs (zie verder paragraaf financieringen).

Kapitaalverstrekking gemeenschappelijke regeling

Het betreft een verstrekking aan de Intergemeentelijke kredietbank (IKB). In de IKB nemen 33 regionale gemeenten deel. De IKB voorziet op maatschappelijk en zakelijk verantwoorde wijze in kredieten en bemiddelt in regeling van schulden voor personen die in financiële moeilijkheden verkeren.

Leningen aan deelnemingen

Het betreft een vordering op Enexis in verband met de verkoop van aandelen Essent, de vordering is in 2019 afgerond.

Leningen aan overige verbonden partijen

Betreft een geldlening aan Vitens en een lening aan Scholtenhagen. De geldlening aan Vitens is ontstaan, doordat een aandeelhoudersuitkering na fusie van Vitens met Hydron in 2006 niet is uitbetaald. Deze is omgezet in een rentedragende achtergestelde geldlening, die door Vitens in jaarlijkse termijnen wordt afgelost.

Personeelshypotheken

De leningen zijn verstrekt op grond van de woningfinancieringsregeling gemeentepersoneel (hypotheekrecht als onderpand). Vanaf 2009 worden er geen nieuwe hypotheekleningen meer verstrekt, waardoor het totaal aan uitstaande leningen jaarlijks afneemt. Vanwege de lage marktrente worden hypotheekleningen steeds vaker overgesloten en bij de gemeente afgelost.

Overige langlopende leningen

De overige leningen bestaat uit een tweetal leningen aan het Kulturhus, die eind 2019 samen een restschuld van €1.338.000 betreffen. De werkelijke aflossing van de leningen heeft in 2019 (nog) niet plaatsgevonden. De achterstallige betaling is vanwege de onzekerheid van betaling opgenomen in de voorziening dubieuze debiteuren. Aan het Stimuleringsfonds is een lening verstrekt van € 250.000. Dit bedrag heeft het Stimuleringsfonds als kapitaal voor de verstrekking van startersleningen gebruikt. Dit bedrag is geheel ingezet in de vorm van startersleningen.

Flottende activa

Voorraden

De gepresenteerde voorraden betreffen onderhanden werken en voorraden in verband met de grondexploitatie, te onderscheiden in "in exploitatie genomen complexen". Voor meer informatie verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid en de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing. In onderstaand overzicht is het verloop van de boekwaarden van de complexen over 2019 weergegeven. In dit overzicht zijn de gevormde voorzieningen verwerkt. Daarmee sluit dit overzicht aan bij de waardering op de balans. Daarna volgt een overzicht met de bruto waarden conform de individuele grondexploitaties en de gevormde voorziening. Voor de toelichting verwijzen wij naar de paragraaf grondbeleid. Op advies van de rekenkamercommissie is de informatie over de grondexploitatie daar bij elkaar gebracht voor een beter totaaloverzicht.

Verloopoverzicht boekwaarden grondexploitatie (bedragen x €1.000)

Complex	Boekwaarde 01-01-2019 incl. voorziening	Kosten	Opbrengsten	Toevoeging voorziening grond- exploitaties	Winst realisatie 2019	Boekwaarde 31-12-2019 incl. voorziening
Marktplan	305	143	304	-9		153
Wissinkbrink	405	21	6	0		420
Stepelerveld	3.672	470	0	0		4.142
Buurse Zuid	86	73	1	0		158
Vregelinkshoek	297	41	212	0		126
Boekwaarde verloop	4.765	748	523	-9	0	4.999

Verloopoverzicht voorzieningen (bedragen x €1.000)

Complex	Voorziening 01-01-2019	Bijstelling	Voorziening 31-12-2019
Marktplan	1.976	-9	1.967
Vregelinkshoek	352	0	352
Totaal voorziening	2.328	-9	2.319

Vorderingen

Vorderingen op openbare lichamen

De vorderingen bestaan voornamelijk uit €90.000 openstaande nota's aan andere gemeenten voor de verrekening van de kosten voor Twents waterNet en een aantal detacheringsofbrengsten. Verder is er nog een openstaande verrekening voor de omzetbelasting van €79.000. Daarnaast bestaat er een vordering op de belastingdienst met betrekking tot het BTW compensatiefonds (BCF) uit hoofde van compensabele BTW van €3.454.000.

Overzicht vorderingen openbare lichamen (bedragen x € 1.000)

Jaar vordering	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
Debiteuren overheden	311	169
Vordering belastingdienst (BCF)	3.195	3.454
Totaal vorderingen openbare lichamen	3.506	3.623

Overige vorderingen

Debiteurenpositie na onttrekking van de publiekrechtelijke lichamen staan in onderstaande tabel gepresenteerd.

bedragen x € 1.000

Soort vordering	Boekwaarde 31-12-2018	Boekwaarde 31-12-2019
1. Debiteuren algemeen	392	552
2. Debiteuren belastingen	446	273
3. Debiteuren bijstand	1.131	1.165
Totaal debiteuren	1.969	1.990
4. Overige vorderingen	106	3
Totaal overige vorderingen	2.075	1.993

De debiteuren zijn in de volgende tabel naar ouderdom verdeeld.

bedragen x € 1.000

Jaar vordering	Saldo 31-12-2019 totaal	In voorziening dubieuze debiteuren	Per saldo
2011	0	0	0
2012	0	0	0
2013	0	0	0
2014	0	0	0
2015	0	0	0
2016	21	21	0
2017	1	1	0
2018	12	7	5
2019	832	285	547
Totaal debiteuren algemeen	866	314	552
Totaal debiteuren belastingen	273	0	273
Totaal debiteuren bijstand	2.055	890	1.165
Totaal debiteuren excl. openb. lichamen	3.194	1.204	1.990

Debiteuren algemeen

In 2019 heeft een afboeking van € 24.000 plaatsgevonden. Deze afboeking betrof oude vorderingen die niet meer invorderbaar blijken. Verder is een toevoeging aan de voorziening gedaan van €285.000. Deze bestaat uit onzekere huuropbrengsten 2019 van het Kulturhus en door de gemeente in rekening gebrachte lasten 2019 voor een tweetal leningen aan het Kulturhus. Per 1 mei 2020 staat nog €325.000 aan debiteuren open, waarvan €314.000 is opgenomen in de voorziening dubieuze debiteuren.

Debiteuren belastingen

De belastingen zijn opgelegd en worden geïnd door het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT) te Hengelo.

Debiteuren bijstand

De debiteuren bijstand zijn ontstaan uit het verstrekken van krediethypotheke, leenbijstand, terugvordering en verhaal. Deze vorderingen zijn volledig opgenomen. Dit geeft meer inzicht in de omvang van de debiteurenpositie in zijn geheel. Binnen de Participatie wordt uitgegaan van een hogere oninbaarheid dan bij vorderingen in het algemeen. Deze doelgroep heeft minder financiële

draagkracht en biedt minder zekere verhaalsmogelijkheden. Dit resulteert in een hoge vaststelling van de voorziening voor deze debiteuren. Deze werkwijze voorkomt dat de resultaten positief beïnvloed worden door het opnemen van te hoge vorderingen. Tevens is rekening gehouden met een terugbetaalverplichting aan het Rijk, als bepaalde vorderingen tegen de verwachting in alsnog worden geïnd.

Vorderingen P-wet en Bbz (bedragen x €1.000)

Vorderingen per 31 december 2019 op grond van P-wet en Bbz	Debiteuren	Voorziening Debiteuren	Saldo
Krediet hypotheek	101	30	71
Bijzondere bijstand / leenbijstand	160	13	146
Minimabeleid	1	1	0
Re-integratie			0
Verhaal	3		3
Terugvordering	230	88	142
Terugvordering IOAW/IOAZ	3		3
Fraude PW	299	171	128
Loonkostensubsidie	12	1	11
Fraude IOA	10	2	8
Boete	31	17	15
Bbz	1.207	567	640
Totalen	2.055	890	1.165

Schatkistbankieren

Gemeenten zijn via het schatkistbankieren verplicht liquiditeitsoverschotten bij het Rijk te stallen. De drempel voor het schatkistbankieren is vastgesteld op gemiddeld 0,75% van het jaarlijkse begrotingstotaal. Dit komt voor ons in 2019 neer op € 423.000. Onze huisbankier roomt voor ons dagelijks automatisch het rekeningssaldo boven de € 0,00 af naar de schatkistrekening. Op deze wijze voldoen we gemiddeld altijd aan de norm, ook bij eenmalige grote fluctuaties als er bijvoorbeeld op een dag na de afrekening een grote ontvangst of uitgave plaatsvindt. Per 31 december 2019 bedraagt het saldo op de schatkistrekening € 4.596.000.

Rekeningcourant verhoudingen met niet-financiële instellingen

De bijstandsadministratie is belegd bij de Uitvoeringsorganisatie Hengelo, Borne en Haaksbergen (UO). De bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ) is belegd bij het ROZ. Voor de bijstandsadministratie en BBZ bestaat een rekeningcourantverhouding met de gemeente Hengelo. Er is ook een rekeningcourantverhouding met het gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT).

Overzicht rekeningcourant verhouding met niet-financiële instellingen (bedragen x € 1.000)

Soort rekeningcourant	31-12-2018	31-12-2019
Rekeningcourant bijstandsadministratie en BBZ	218	88
Rekeningcourant GBT	842	129
Totaal rekeningcourant verhouding met niet financiële instellingen.	1.060	217

Het saldo van GBT is te verklaren doordat de afrekening van de betaalde debiteurenvorderingen van december 2019 € 129.000 nog niet was ontvangen per ultimo 2019. Deze afrekening heeft overigens in januari 2020 plaatsgevonden.

Liquide middelen

De liquide middelen betreffen uitsluitend kassaldi en positieve banksaldi. Negatieve banksaldi worden onder de vlottende passiva opgenomen.

Overzicht liquide middelen (bedragen x €1.000)

Rubriek	31-12-2018	31-12-2019
Kassaldi	21	11
Banksaldi	3.120	200
Totaal liquide middelen	3.141	211

Overlopende activa

De overlopende activa zijn te onderscheiden in onderstaande posten.

Overzicht overlopende activa (bedragen x €1.000)

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2019
Subsidie Natura 2000	238	0
Algemene Uitkering gemeentefonds	0	139
Nog te ontvangen van Europese overheidslichamen	238	139
Toeristenbelasting	30	0
Huishoudelijk afval	25	0
Afvalfonds 2019	78	187
Beschermd wonen	23	279
Eigen bijdrage vervoer	33	0
Uitvoeringsorganisatie	189	0
Afrekening uitvoeringskosten inkomensregelingen	0	162
Bijdrage Bbz	133	0
Afrekening WSW	0	64
Overige nog te ontvangen bedragen	48	52
Overige nog te ontvangen bedragen	559	744
Totalen	797	883

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

De mutaties in het eigen vermogen staan hieronder weergegeven.

Overzicht mutaties eigen vermogen (bedragen x €1.000)

Aard van de reserve	Saldo per 1-1-2019	Bestemming resultaat vorig boekjaar	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo per 31-12-2019
Algemene reserve: vrij inzetbaar	1.941	490	397		2.828
Algemene reserve: bestemd voor budgetoverheveling	232	-232	352		352
Totaal algemene reserve	2.173	258	749	0	3.180
Bestemmingsreserves					
- Aankoop kunstwerken	13				13
- Gemeentelijke monumenten	20			5	15
- Inzet Essentgelden	54	-54			0
Totaal bestemmingsreserves	87	-54	0	5	28
Totaal van de reserves	2.260	204	749	5	3.208
Bestemmingen resultaat en reserves					
- Resultaat 2019 onttrekken aan algemene reserve	436	-436			3.406
Totaal Eigen vermogen	2.696	-232			-198

Toelichting aard en mutaties reserves

Algemene reserve vrij inzetbaar

Het resultaat over 2018 bedroeg € 436.000 en is toegevoegd aan de algemene reserve. Tevens is de bestemmingsreserve Essentgelden van €54.000 opgeheven en toegevoegd aan de algemene reserve en er is een toevoeging conform de primitieve begroting gedaan van €397.000.

Algemene reserve budgetoverheveling

Eind 2018 heeft de raad besloten voor een totaal van € 232.000 aan budgetten over te hevelen van 2018 naar 2019. Dit loopt via de algemene reserve: in het af te sluiten jaar wordt het totale bedrag toegevoegd aan de algemene reserve waar het in het volgende jaar weer uitgehaald wordt. Omdat dit deel van de algemene reserve niet vrij besteedbaar is, maken we dat voortaan in de jaarrekening inzichtelijk. Daarnaast wordt conform het raadsbesluit bij de eindejaarsrapportage 2019 €352.000 overgeheveld naar 2020. In de eindejaarsrapportage was begroot dat €451.000 overgehield zou worden. In realiteit was €352.000 nodig.

Bestemmingsreserves

De bestemmingsreserves zijn reserves, die door de raad speciaal in het leven zijn geroepen om een bepaald doel te dienen. De raad kan deze bestemmingen wijzigen/opheffen.

Bestemmingsreserve aankoop kunstvoorwerpen

In 2019 is deze bestemmingsreserve niet ingezet voor dit doel.

Bestemmingsreserve gemeentelijke monumenten

De reserve heeft als doel het jaarlijks kunnen verlenen van bijdragen aan derden voor het in stand houden van gemeentelijke monumenten. De incidentele uitgaven aan monumentenrenovaties worden ten laste van de reserve gebracht. In 2019 is conform begroting een bedrag van € 5.000 aan de reserve onttrokken.

Bestemmingsreserve inzet Essentgelden

Deze reserve is in de jaarrekening 2018 opgeheven en toegevoegd aan de algemene reserve.

Voorzieningen

Specificatie verloop voorzieningen (bedragen x €1.000)

Aard van de voorziening	Saldo per 01-01-2019	Toevoeging	Vrijval	Aanwendingen	Saldo per 31-12-2019
Pensioenen wethouders	1.898	671	0	67	2.502
Voormalig personeel	31	0	0	1	30
Personeel	418	0	70	238	110
Afwikkeling infrastructuur Frankenhuis	204	0	0	28	176
Afwikkeling De Veldmaat	170	0	0	139	31
Sanering gemeentewerf	263	0	0	0	263
De Greune	110	0	0	14	96
Kulturhus	0	508	0	0	508
Voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's	3.094	1.179	70	487	3.716
Egalisatie afvalstoffen	164	0	0	164	0
Egalisatie riolering	3.708	0	0	1.110	2.598
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	3.872	0	0	1.274	2.598
Onderhoud gemeentelijke panden	453	301	0	224	530
Speelvoorzieningen	0	65			65
Wegenfonds	1.275	379	0	1.590	64
Voorzieningen ten behoeve van gelijkmatige verdeling van lasten over begotingsjaren	1.728	745	0	1.814	659
Totaal voorzieningen	8.694	1.924	70	3.575	6.973

Binnen de onderhanden werken/grondcomplexen worden indien noodzakelijk voorzieningen getroffen. Deze worden aan de debetzijde van de balans (rubriek voorraden) gepresenteerd en daar ook toegelicht.

Toelichting aard en mutaties voorzieningen

Voorziening pensioenen wethouders

Het doel van deze voorziening is op elk moment te kunnen voldoen aan de verplichting tot het uitbetalen van toekomstige aanspraken van wethouders op ouderdomspensioen bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd, bij pensioenoverdracht of bij het tot stand komen van een externe (landelijke) pensioenregeling voor alle wethouders. De aanwendungen betreffen voor een bedrag van € 67.000 pensioenbetalingen aan gepensioneerden. Deze gaan rechtstreeks ten laste van de voorziening. Er wordt jaarlijks € 77.000 uit de exploitatie toegevoegd aan de voorziening. Vanwege de extreem lage rente is in 2019 een extra toevoeging van €595.000 noodzakelijk om de voorziening op het vereiste niveau te houden.

Voorziening voormalig personeel

Het doel van deze voorziening is te voorzien in kosten voor personeel dat niet meer in actieve dienst werkzaam is. Het betreft een oude afvloeiingsregeling. Er is nog één ex-medewerker opgenomen, waarvoor verplichtingen bestaan tot uiterlijk 2023.

Voorziening personeel

De voorziening personeel dekt de verplichtingen die gepaard gaan met de gerealiseerde bezuiniging van 33 fte en met de ontwikkeling van de organisatie. Er is in 2019 een bedrag van € 238.000 aangewend voor dit doel. Inmiddels kan een bedrag van €70.000 vrijvallen.

Voorziening Infra Frankenhuis

Naar verwachting wordt dit project in 2021 afgerond, in 2019 is € 28.000 aangewend voor gemaakte kosten.

Voorziening Afwikkeling De Veldmaat

Dit betreft een voorziening voor de nog te maken kosten voor het afronden van het woonrijp maken van de afgesloten Grondexploitatie De Veldmaat. De verwachting is dat dit in 2020 zal worden afgerond.

Voorziening sanering gemeentewerf

Bij de verkoop van de gemeentewerf is afgesproken dat de aanwezige bodemverontreiniging (zout) door de gemeente wordt gesaneerd. Hiervoor is in de Begroting 2018 geld opgenomen. In 2018 zijn de benodigde onderzoeken uitgevoerd. Twente Milieu gebruikte in de winter 2018/2019 nog de zoutloods, waardoor de sanerings-werkzaamheden nog niet uitgevoerd konden worden. Naar verwachting kan de voorziening in 2020 afgewikkeld worden.

De Greune

Voor de afwikkeling van de inrichting van De Greune, Stepelo en Hoeve is in 2018 een voorziening gevormd.

Voorziening egalisatie afvalstoffen

Egalisatievoorziening afvalstoffen Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de afvalstoffen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Verder wordt het jaarlijks resultaat op de exploitatie van de afvalstoffenheffing aan deze voorziening toegevoegd (bij een voordeel) of onttrokken (bij een nadeel). In 2019 hebben we meer kosten gemaakt dan was begroot door hogere kosten van inzameling huis-aan-huis afval door een andere inzamelaar, hogere afvalstoffenheffing in combinatie met minder opbrengsten van grondstoffen en kosten inhuur vanwege personeelstekort. Het volledig tekort van 164.000 is daarom aan de voorziening onttrokken.

Voorziening egalisatie riolering

Egalisatievoorziening rioolbeheer Het doel van deze voorziening is al te grote schommelingen binnen de jaarlijkse exploitatie van de rioleringen te voorkomen, waardoor een stabiel tarievenbeleid kan worden gevoerd. Vanuit de regelgeving, transparantie en periodieke bijstelling van het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) is het van belang, dat in de voorziening egalisatie riolering inzicht kan worden verkregen in het onderscheid tussen onderhoud en spaarcomponent vervangingsinvesteringen.

Egalisatie, onderhoud en spaarcomponent (bedragen x €1.000)

Onderdeel voorziening	1-1-2019	Toevoeging	Onttrekking	31-12-2019
Egalisatie	453		83	370
Groot onderhoud	629		207	422
Spaarcomponent	2.626		820	1.806
Totaal	3.708	0	1.110	2.598

Voorziening Onderhoud gemeentelijke panden

Toevoeging aan de voorziening is zoals geraamd in de begroting 2019 en conform het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. Ook de onttrekkingen zijn gebaseerd op het onderhoudsplan.

Speelvoorzieningen

In 2019 is een voorziening gevormd voor het onderhoud van speelvoorzieningen. Toevoeging aan de voorziening is zoals geraamd in de begroting 2019 en conform het onderhoudsplan gemeentelijke gebouwen. Ook de onttrekkingen zijn gebaseerd op het onderhoudsplan.

Voorziening wegenfonds

Het wegenfonds is ingesteld om te anticiperen op komende grote investeringen in onderhoud. Conform de begroting is € 379.000 aan de voorziening toegevoegd.

Vaste schulden

Vaste schulden met een rente typische looptijd langer dan een jaar (bedragen x € 1.000)

Soort lening	Saldo 01-01-2019	Vermeer- deringen	Aflossingen	Saldo 31-12-2019
Onderhandse leningen van:				
- Binnenlandse banken en financiële instellingen	55.235	9.000	5.901	58.334
Totaal	55.235	9.000	5.901	58.334

De balanspositie geeft ultimo 2019 de werkelijke waarde van de schulden op dat moment aan. In 2019 zijn 2 nieuwe lening aangetrokken van samen € 9 mln., terwijl er voor een bedrag van € 5,9 mln. aan bestaande leningen is afgelost. Over de langlopende leningen is in totaal € 1.711.000 aan rente betaald.

Vlottende passiva

Vlottende schulden

Overzicht vlottende schulden (bedragen x €1.000)

Rubriek	01-12-2019	31-12-2019
Schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar	10.733	5.252
Overlopende passiva	3.113	5.987
Totaal vlottende passiva	13.846	11.239

Schulden met een rente typische looptijd korter dan 1 jaar

Specificatie schulden rentetypische looptijd < 1 jaar (bedragen x € 1.000)

Rubriek	01-01-2019	31-12-2019
Crediteuren	3.813	4.088
Kasgeldleningen	6.000	0
Bank- en girosaldi	0	0
Overige schulden	920	1.164
Totaal kortlopende schulden	10.733	5.252

Per 1 mei 2020 zijn alle crediteuren voldaan. In 2019 zijn diverse korte kasgeldleningen afgesloten. Per 31-12-2019 zijn alle kasgeldleningen afgelost. De balanspositie overige schulden per 31-12-2019 is verder gespecificeerd in de onderstaande tabel.

Overige schulden (bedragen x €1.000)

Rubricering overige schulden	01-01-2019	31-12-2019
Verplichtingen uitkeringsadministratie	258	499
Sociale lasten, pensioenen en loonbelasting	661	664
Overige kortlopende schulden	1	1
Totaal overige schulden	920	1.164

Overlopende passiva

Overzicht overlopende passiva (bedragen x €1.000)

Omschrijving	31-12-2018	31-12-2019
Jeugdhulp ondersteuning zelfstandig leven	745	527
WMO huishoudelijke ondersteuning	158	
WMO begeleiding	123	
WMO maatwerkdienstverlening		251
WMO maatwerkvoorzieningen		31
Samenkracht en burgerparticipatie (nieuwkomers, regio inzet taskforce, etc.)		48
Onderwijsbeleid (RMC)		43
Sport en cultuur		13
Re-integratie SWB + flankerend beleid	77	84
Terug te betalen BBZ aan Rijk over realisatie 2019		114
Terug te betalen BBZ aan Rijk over stand debiteuren per 31-12-2019		480
Werkcoaches	37	
GBTwente en regio Twente doorgeschoven BTW 2019		115
Regio Twente DVO 2018 pers. en sal. Administratie	46	
Regio Twente kwaliteitsslag salaris adm. en e-HRM	35	
Energiekosten o.a. Greenchoice	11	
Rente leningen	725	688
Twentemilieu	168	143
Renoveren putten en rioolstrengen	88	
Belastingdienst WKR 2019	35	41
Frictiekosten BOR	79	
Vennootschapsbelasting	31	34
Overige nog te betalen	146	132
Nog te betalen bedragen	2.504	2.744
Subsidie loket energiebesparing	15	
Onderwijsachterstandenbeleid		39
Provinciale subsidie BAS		421
Provinciale subsidie N18		329
Provinciale subsidie Stadsarrangement		7
Rijkswaterstaat Oost Nederland (afwaardering N18)	450	2.447
Vooruitontv. bedragen van overige Nederlandse overheidslichamen	465	3.243
Zwerfafvalvergoeding	144	
Overige vooruitontvangen bedragen	144	0
Totalen	3.113	5.987

Niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen

Volgens het BBV moet in de toelichting op de balans een item worden opgenomen over de belangrijke financiële verplichtingen waaraan de gemeente in de toekomstige jaren is gebonden maar die niet uit de balans zelf blijken. Het gaat daarbij om garantstellingen, maar ook om verplichtingen die in de komende jaren leiden tot een te betalen bedrag, waarbij het te betalen bedrag niet afhankelijk is van de mate van de nog te leveren prestatie. U kunt dan denken aan onder andere langlopende huur- of leaseverplichtingen, lumpsum contracten, meerjarige rentelasten uit langlopende geldleningen en wachtgeldverplichtingen.

Hoewel de meerjarige contractuele verplichtingen in beginsel zijn opgenomen in onze meerjarenbegroting, beperken deze verplichtingen de beleidsvrijheid van de gemeenteraad en dat is voornaamste reden dat ze in deze toelichting zijn opgenomen.

De staat van langlopende geldleningen met daarop van toepassing zijnde rentepercentages is opgenomen in de paragraaf Financiering. Hieronder vermelden wij de overige niet uit de balans blijken verplichtingen met een waarde van meer dan € 25.000.

Gewaarborgde geldleningen

De gemeente kent gewaarborgde geldleningen. Deze zijn verstrekt aan verenigingen en stichtingen, die een investering doen die past binnen de beleidsdoelen van de gemeente en die zelf onvoldoende garantievermogen bezitten om middelen aan te trekken. Voor deze leningen staat de gemeente in de eerste lijn garant.

De gemeente staat tevens garant voor leningen die de woningbouwstichtingen hebben aangetrokken. De gemeente heeft een achtervangfunctie voor het geval het waarborgfonds sociale woningbouw (Wsw) onvermogen wordt. We spreken hier van een tweedelijns borgstelling. De verstrekte waarborgen staan hieronder gespecificeerd.

Staat van gegarandeerde geldleningen (bedragen x € 1.000)

Nr.	Naam van de geldnemer	Restant leningen per 31-12-2018	Door gemeente gewaarborgd	Restant leningen per 31-12-2019	Door gemeente gewaarborgd	Toelichting
1	Vitens	€ 6.806.703	€ 121.447	€ 6.806.703	€ 120.734	meerdere gemeente's
2	St. Verzorgingscentra	€ 39.706	€ 39.706	€ -	€ -	100%, via NWB
3	Tennisclub Buurse	€ 4.500	€ 4.500	€ 3.375	€ 3.375	100%, via Rabobank
4	St. gem. huis St. Isidorushoeve	€ 67.003	€ 67.003	€ 57.152	€ 57.152	100%, via BNG
5	St. Accommodatie Buurse	€ 121.143	€ 121.143	€ 110.336	€ 110.336	100%, via BNG
6	Haaksbergse schutterij	€ 75.000	€ 37.500	€ 70.000	€ 35.000	50% met WFS
7	ijs- en skeelerclub Haaksbergen	€ 11.201	€ 5.600	€ -	€ -	50% met WFS
8	Stichting APH (HSC)	€ 153.000	€ 153.000	€ 144.000	€ 144.000	100%, via BNG
9	SV Bon Boys	€ 50.000	€ 25.000	€ 45.000	€ 22.500	50% met WFS
10	Sportpark de Greune	€ 33.336	€ 16.668	€ 25.002	€ 12.501	50% met WFS
11	HHC Haackey	€ 46.000	€ 23.000	€ 30.000	€ 15.000	50% met WFS
12	Twence	€ 5.317.039	€ 200.503	€ 2.919.576	€ 110.944	meerdere gemeente's
13	SV Bon Boys	€ 210.000	€ 105.000	€ 192.500	€ 96.250	50% met WFS
14	HHC Haackey	€ -	€ -	€ 267.000	€ 133.500	Nieuw, 50% met WFS
15	Museum Buurtspoorweg	€ -	€ -	€ 350.000	€ 175.000	Nieuw, 50% via BNG
Totaal	garantstelling eerste in borgrangorde	€ 12.934.631	€ 920.070	€ 11.020.644	€ 1.036.292	
16	Woningbouwverenigingen via WSW	€ 29.020.000	€ 14.510.000	€ 29.983.000	€ 14.991.500	50% met Rijk
Totaal	garantstelling tweede in borgrangorde	€ 29.020.000	€ 14.510.000	€ 29.983.000	€ 14.991.500	
Totaal	garantstelling	€ 41.954.631	€ 15.430.070	€ 41.003.644	€ 16.027.792	

Tot en met het boekjaar 2019 zijn geen bedragen betaald wegens verleende borgstellingen.

Contractuele verplichtingen

Per 31-12-2019 waren de meerjarige contractuele verplichtingen die doorlopen in 2020 en verder:

Soort verplichting	Leverancier	Looptijd contract	Jaarlijkse verplichting ca.
Brandverzekering	Willis Towers Watson	2023	€ 91.000
Aansprakelijkheids- en ongevallenverzekering	Melior	2020	€ 49.000
Schoonmaak gemeentehuis	Visschedijk Facilitair	2020	€ 60.000
Vastgoedbeheer	Homij	2028	€ 42.000
Exploitatie zwembad "de Wilder"	Optisport Haaksbergen	2024	€ 358.000
Afvalinzameling	TwenteMilieu	2023	€ 587.000

Uitkerings- en wachtgeldverplichtingen

Er is sprake van uitkeringsverplichtingen aan vertrokken medewerkers en wachtgeldverplichtingen aan een teruggetreden burgemeester en voormalige wethouders. Hieruit zijn kosten te verwachten. Onderstaande kosten zijn gebaseerd op de verwachte kosten. De kosten zijn/worden in het meerjarenperspectief opgenomen.

Uitkerings-, uitbestedings- en wachtgeldverplichtingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving groep	2019	2020	2021	2022	2023-2024	2025-2030
Ambtenaren/medewerkers	159	159	135	135	9	26
Wethouders	212	138	138	0	0	0
Burgemeester	82	82	82	82	164	0
Totaal	453	379	355	217	173	26

Bijlage 1. Kredietenlijst

bedragen x €1.000

Kredietnummer	Jaar aanvraag	Omschrijving krediet	Restant krediet 31-12-2018	Verstrekt krediet in 2019	Berap 2019 verstrekt krediet	Uitgaven in 2019	Restant krediet 31-12-2019	Vervaldatum krediet	Opmerkingen
71000047	2012	Aansluiting Kolenbranderweg op N18	891		-631	0	260	31-12-2020	
71000089	2014	Gebiedsontwikkeling centrum	485			-15	470	31-12-2020	
71000112	2015	Herschikking schoollocaties	183			-38	145	31-12-2020	
71000118	2015	Extreme buien 2015 - 2017	1766			-33	1733	31-12-2020	
71000173	2017	Nieuwbouw basisschool De Kameleon	1508			-1233	275	31-12-2020	
71000176	2017	Opwaardering Kerkweg 2017 - 2018	178	-30		0	148	31-12-2020	
71000178	2017	Afwaardering N18	2451	-401			2050	31-12-2020	Wijziging krediet
71000179	2017	GRP 2017 - 2020 kredietjaar 2017	1208			-339	869	31-12-2020	
71000185	2017	Vervanging speelvoorzieningen 2017	23			-26	-3	31-12-2019	Afgerond
71000187	2018	Vervanging hard en software	119			-119	0	31-12-2019	Afgerond
71000191	2018	GRP 2017 - 2020 kredietjaar 2018	1717			-23	1694	31-12-2020	
71000193	2018	Bewegwijzering 2018	33			-33	0	31-12-2019	Afgerond
71000194	2018	Vervanging en renovatie openbare verlichting 2018	12			-12	0	31-12-2019	Afgerond
71000195	2018	Rotonde Hengelsestraat / Veldmaterstraat	498			-17	481	31-12-2020	
71000196	2018	Aanpassing Noordsingel ter hoogte van Stepelo	6			-8	-2	31-12-2019	Afgerond
71000197	2018	Aanpassing Veldmaterstraat	245			-19	226	31-12-2020	
71000198	2018	Aanpak Eibergsestraat	37			-37	0	31-12-2019	Afgerond
71000199	2018	Realisatie milieu eilanden	240			0	240	31-12-2019	
71000202	2018	Nieuwbouw Assink	27	100		-12	115	31-12-2020	
71000203	2018	Parkeerplaatsen fietscrossvereniging DVO	20			-16	4	31-12-2020	
71000206	2019	Vervanging en renovatie openbare verlichting 2019	0	150		-139	11	31-12-2020	
71000207	2019	Vervangingen WMO 2019	0	50		-40	10	31-12-2019	Afgerond/vrijval
71000208	2019	Vervanging hard- en software 2019	0	330		-61	269	31-12-2020	
71000209	2019	Kantverharding 3 wegen 2019	0	90		-104	-14	1-12-2019	Afgerond
71000210	2019	Fietsverbinding (Overbeekweg-Kattendamsweg)	0	15	-15	0	0	31-12-2019	Vrijval
71000211	2019	Parkeerterrein Hibberstraat	0	34		-43	-9	31-12-2019	Afgerond
71000213	2019	GRP 2017 - 2020 kredietjaar 2019	0	1774		-333	1441	31-12-2020	

Bijlage 2. Financiële overzichten

1. Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In onderstaande tabel hebben wij de mutaties in de reserves opgenomen en aangegeven aan welk programma de reserve is gerelateerd.

bedragen x €1.000

Programma	Raming mutaties 2019 na wijziging				Realisatie reserves 2019			
	Baten (Onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel	Baten (Onttrekking reserve)	Waarvan structureel	Lasten (toevoeging reserve)	Waarvan structureel
0. Bestuur en ondersteuning								
Algemene reserve	232		848		232		748	
1. Veiligheid								
Algemene reserve								
2. Verkeer, vervoer en waterstaat								
Algemene reserve/bestemmingsreserve	5	5			5	5		
3. Economie								
Algemene reserve								
4. Onderwijs								
Algemene reserve								
5. Sport, cultuur en recreatie								
Algemene reserve								
6. Sociaal domein								
Algemene reserve								
7. Volksgezondheid en milieu								
Algemene reserve								
8. Volkshuisvesting en RO								
Algemene reserve								
Totaal	237	5	848	0	237	5	748	0

2. Overzicht aanwending onvoorzien

Aanwending van de post onvoorzien is aan de orde als voldaan wordt aan de eisen van de drie O's: de geplande uitgave moet onvoorzienbaar, onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. In 2019 is deze post onvoorzien niet aangewend, dit leidt tot een voordeel van € 40.000.

bedragen x € 1.000

Soort algemeen dekkingsmiddel	Begroot			Werkelijk	Saldo
	Primitief	Begrotings- wijziging	Begroot na wijziging 2019	Werkelijk 2019	Begroot- werkelijk
Onvoorzien	40	0	0	0	40
Totaal onvoorzien	40	0	0	0	40

3. Analyse begrotingsrechtmatigheid

In het kader van de begrotingsrechtmatigheid geven wij bij de jaarrekening inzicht in de begrotingsoverschrijdingen. Een begrotingsoverschrijding is een overschrijding van het lastentotaal van een programma. Overschrijdingen zijn op programmaniveau in ieder geval rechtmatig, indien de overschrijding minder dan 1% van de totaal geraamde uitgaven is. Bij een begrotingsoverschrijding wordt dus alleen de lastenkant van een programma bekeken, eventuele extra inkomsten worden niet meegenomen. Het bepalen welke begrotingsoverschrijdingen al dan niet verwijtbaar zijn, is voorbehouden aan de raad.

De commissie BBV geeft via de kadernota rechtmatigheid haar visie over de invulling van het begrip rechtmatigheid in de controleverklaring van de decentrale overheden. In die kadernota staat de volgende richtlijn:

1. Kostenoverschrijding die geheel of grotendeels wordt gecompenseerd door direct gerelateerde inkomsten. *Rechtmatig.*

2. Kostenoverschrijding bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding. *Rechtmatig.*
3. Kostenoverschrijding die past binnen het bestaande beleid, maar die ten onrechte niet tijdig is gesignaleerd, en waarvoor geen begrotingswijziging heeft plaatsgevonden. *Onrechtmatig.*
4. Kostenoverschrijding van activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. *Onrechtmatig.*
5. Kostenoverschrijding die betrekking hebben op activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd, omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt. *Afhankelijk of de constatering tijdens (onrechtmatig) of ná (rechtmatig) het verantwoordingsjaar plaatsvindt.*
6. Kostenoverschrijding op activeerbare activiteiten (investeringen) waarvan de gevolgen voornamelijk pas in latere jaren via hogere afschrijving- en financieringslasten zichtbaar worden. *Onrechtmatig in jaar van investeren en rechtmatig voor kapitaallasten in latere jaren.*

In onderstaande tabel worden de soorten overschrijdingen op onze begroting weergegeven. In deze tabel staan geen onrechtmatigheden.

Overzicht per programma van de overschrijdingen (bedragen x € 1.000)

Omschrijving programma	Begroot	Werkelijk	Saldo	Overschrijding
Bestuur en ondersteuning	11.928	12.420	-492	1
Veiligheid	2.539	2.539	0	n.v.t.
Verkeer, vervoer en waterstaat	3.814	3.879	-65	1
Economie	668	624	44	n.v.t.
Onderwijs	1.903	2.069	-166	1
Sport, cultuur en recreatie	4.608	5.268	-660	2
Sociaal domein	24.832	24.781	51	n.v.t.
Volksgesondheid en milieu	5.885	5.758	127	n.v.t.
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	2.284	3.011	-727	1
Totaal	58.461	60.349	1.888	

Toelichting

Programma Bestuur en ondersteuning (totale overschreiding €492.000)

De overschreiding heeft voornamelijk te maken met een extra storting in de voorziening Pensioenen wethouders (€595.000) binnen het taakveld bestuur. Daarnaast hebben zich bij de overige taakvelden mee- en tegenvallers voorgedaan, waardoor de totale overschreiding op €492.000 uitkomt.

Programma Verkeer, vervoer en waterstaat (totale overschreiding €65.000)

De overschreiding komt voornamelijk door het taakveld verkeer en vervoer waar een overschreiding van €65.000 heeft plaatsgevonden. De overschreiding komt door wegwerkzaamheden. Door een kleine meevaller op het taakveld parkeren, komt de totale overschreiding voor dit taakveld op € 65.000.

Programma Onderwijs (totale overschreiding €166.000)

De overschreiding is het gevolg van niet voorziene uitgaven op het taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken. Door een kleine meevaller op het taakveld Onderhuisvesting komt de totale overschreiding op €166.000.

Programma Sport, cultuur en recreatie (totale overschreiding €660.000)

De overschreiding heeft voornamelijk te maken met het Kulturhus. Hier is een verliesvoorziening voor opgenomen en is er minder huur ontvangen dan begroot. Hierdoor is er op het taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie een nadeel ontstaan van €712.000. Door

kleine mee- en tegenvallers op de overige taakvelden is er een totale overschreiding van €660.000 ontstaan.

Programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening (totale overschreiding €727.000)

De overschreiding komt voornamelijk door een overschreiding op het taakveld grondexploitaties van €838.000. De overige taakvelden hadden een kleine meevaller, waardoor de totale overschreiding op €727.000 komt.

Wet normering topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Haaksbergen van toepassing zijnde regelgeving: het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de gemeente Haaksbergen is € 194.000. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Overzicht bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking (bedragen in euro's)

Gegevens 2019 (bedragen in euro's)	M. Kragting-de Groot	G. Raaben
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2019	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	110.633	85.719
Beloningen betaalbaar op termijn	17.985	14.485
<i>Subtotaal</i>	<i>128.618</i>	<i>100.204</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	194.000	194.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	128.618	100.204
Gegevens 2018 (bedragen in euro's)	M. Kragting-de Groot	G. Raaben
Functiegegevens	Gemeentesecretaris	Griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	101.886	84.265
Beloningen betaalbaar op termijn	16.209	13.598
<i>Subtotaal</i>	<i>118.095</i>	<i>97.864</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	189.000	189.000
Totale bezoldiging	118.095	97.864

- Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking of toezichthoudende topfunctionarissen, die in het kader van de WNT moeten worden vermeld.
- Er zijn geen onverschuldigde betalingen gedaan aan topfunctionarissen binnen de gemeente. Hierdoor is er geen balanspost voor een vordering opgenomen en gemotiveerd.
- De topfunctionarissen binnen de gemeente Haaksbergen hebben geen uitkeringen ontvangen wegens beëindiging van het dienstverband.
- Er zijn in 2019 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld.

- Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2019 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

Incidentele baten en lasten per programma

In onderstaande tabel hebben wij de incidentele baten en lasten per programma samengevat. Voor het beoordelen van de incidentele baten en lasten volgen we de notitie van de commissie BBV. Het aanmerken van voor- en nadelen, die uiteindelijk bepalend zijn voor het berekenen van het structurele begrotingssaldo, zijn aan deze regels gebonden.

Incidentele lasten en baten per programma (bedragen x €1.000)

Omschrijving programma	Primitieve begroting 2019	Begroting na wijziging 2019	Jaarrekening 2019
Baten			
Bestuur en ondersteuning		-42	791
Veiligheid		0	12
Verkeer, vervoer en waterstaat		11	95
Economie		85	72
Onderwijs		0	127
Sport, cultuur en recreatie		-24	22
Sociaal domein	283	-354	-499
Volksgezondheid en milieu		-46	-72
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	100	-77	799
Totaal incidentele baten	383	-447	1.347
Lasten			
Bestuur en ondersteuning	673	1.269	1.851
Veiligheid		20	20
Verkeer, vervoer en waterstaat		13	78
Economie		53	9
Onderwijs		24	190
Sport, cultuur en recreatie	90	282	942
Sociaal domein		100	-313
Volksgezondheid en milieu		12	-115
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	40	103	830
Totaal incidentele lasten	803	1.876	3.492
Totaal incidenteel saldo	-420	-2.322	-2.144
Totaal structureel saldo	486	-804	-1.262
Totaal saldo rekening 2018	66	-3.126	-3.406

Bijlage 3. Algemene uitkering gemeentefonds

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht / %	Uitkering
1c Waarde niet-woningen eigenaren	3.699.500,00	-0,1569	-580.451,55
1f Waarde niet-woningen gebruikers (onder aftrek amendement De Pater)	3.115.000,00	-0,1265	-394.047,50
1a Waarde woningen eigenaren	18.684.000,00	-0,1	-1.868.400,00
Subtotaal			-2.842.899,05

Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Gewicht	Bedrag in basis
1e OZB waarde niet-woningen	369,95	380,70	140.839,97
8a Bijstandsonvangers (vanaf UJR 2016)	352,33	2.132,68	751.414,25
3a Eén-ouder-huishoudens	575,00	835,35	480.326,25
2 Inwoners	24.277,00	160,07	3.886.019,39
5 Inwoners: ouderen boven 64 jaar	5.760,00	100,55	579.168,00
5a Inwoners: ouderen 75 t/m 84 jaar	1.989,00	26,44	52.589,16
7 Lage inkomens	2.974,00	30,59	90.974,66
7c-2 Lage inkomens (drempel) (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	1.897,80	686,83	1.303.465,97
12 Minderheden	960,00	321,78	308.908,80
11a Uitkeringsontvangers (vanaf UJR 2016)	1.486,33	85,82	127.557,13
3b Huishoudens	10.527,00	90,53	953.009,31
3c Eenpersoonshuishoudens	2.964,00	51,24	151.875,36
8b Loonkostensubsidie	27,00	1.941,10	52.409,70
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	4.688,00	731,61	3.429.787,68
7g-2 Jeugdigen in gezinnen met armoederisico	421,92	245,66	103.648,87
7h-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens	6.616,35	-125,25	-828.697,84
7i-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen huishoudens met kinderen	1.710,72	-490,17	-838.543,62
3h Ouders met (langdurig) psychisch medische gebruik	73,55	3.616,63	266.018,12
3g Eenouderhuishoudens met 2 of meer kinderen	235,00	1.279,81	300.755,35
8c-2 Bijstandshuishoudens met minderjarige kinderen	92,33	659,95	60.935,38
8d Bijstandsonvangers eenouderhuishoudens	67,67	1.748,26	118.298,93
11b-2 Uitkeringsontvangers minus bijstandsonvangers	1.134,00	1.076,99	1.221.306,66
11c-2 Wajong	311,00	858,71	267.058,81
3i-2 Medische gebruik met drempel	3.954,80	370,01	1.463.315,31
8e Re-integratie klassiek	0,644	334.628,82	215.500,96
4b Inwoners jonger dan 65 jaar	18.517,00	4,03	74.623,51
5b Inwoners: ouderen 65 t/m 74 jaar	3.175,00	0,18	571,50
5c Inwoners: ouderen 85 jaar en ouder	596,00	0,18	107,28
3d Eenpersoonshuishoudens 65 t/m 74 jaar	592,00	15,69	9.288,48
3e Eenpersoonshuishoudens 75 t/m 84 jaar	586,00	62,77	36.783,22
3f Eenpersoonshuishoudens 85 jaar en ouder	278,00	109,82	30.529,96
7d-2 Huishoudens met laag inkomen 65 t/m 74 jaar	338,58	122,86	41.597,69
7e-2 Huishoudens met laag inkomen 75 t/m 84 jaar	229,42	491,05	112.657,59
7f-2 Huishoudens met laag inkomen 85 jaar en ouder	70,18	858,18	60.230,84
7j-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (65 t/m 74 jaar)	908,74	112,06	101.832,96
7k-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (75 t/m 84 jaar)	615,76	448,31	276.052,85
7l-2 Gemiddeld gestandaardiseerd inkomen (85 jaar en ouder)	188,37	784,53	147.784,58
3j Bedden	26.592,00	0,81	21.539,52
13 Klantenpotentieel lokaal	23.710,00	45,97	1.089.948,70
14 Klantenpotentieel regionaal	18.280,00	23,54	430.311,20
15e Leerlingen VO	1.184,80	370,50	438.968,40
15j Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 0,3	29,00	-1.632,89	-47.353,81
15k Basisonderwijsleerlingen met leerlingengewicht 1,2	22,00	-2.563,65	-56.400,30
38 Bedrijfsvestigingen	2.555,00	75,58	193.106,90
31a ISV (a) stadsvernieuwing	0,00033804	6.133.771,60	2.073,47
31b ISV (b) herstructurering	0,00024524	3.764.536,49	923,21
36 Kernen	6,00	9.070,21	54.421,26
37 Kernen * bodemfactor buitengebied	6,00	14.877,08	89.262,48
36a Kernen met 500 of meer adressen	1,00	60.233,38	60.233,38
34 Oeverlengte * bodemfactor gemeente	1.816,00	11,72	21.283,52
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	4.178,87	5,82	24.321,00
32b-2 Omgevingsadressendichtheid (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	11.041,81	58,58	646.829,35
23 Oppervlakte bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	97,00	1.524,90	147.915,30
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	159,00	3.089,24	491.189,16
21 Oppervlakte bebouwing	256,00	595,42	152.427,52
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	97,00	1.936,54	187.844,38
22a Oppervlakte bebouwing woonkernen	159,00	2.302,40	366.081,60

19 Oppervlakte binnenwater	77,00	38,02	2.927,54
16 Oppervlakte land	10.473,00	41,18	431.278,14
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	10.473,00	26,89	281.618,97
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	10.762,00	57,54	619.245,48
25b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016) * bodemfactor woonkernen	10.762,00	50,79	546.601,98
39 Vast bedrag	1,00	249.784,90	249.784,90
Subtotaal			21.996.386,26

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Uitkeringsfactor	1,5370
Subtotaal (B x C (=uf))	33.808.445,68

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
56d Suppletie-uitkering integratie sociaal domein	166.865,00	166.865,00
56b Cumulatierегeling gemeentefonds (SU)	-5.961,00	-5.961,00
61 Suppletierегeling OZB	13.972,00	13.972,00
56f Suppletie-uitkering WMO 2015	-2.157,00	-2.157,00
Subtotaal		172.719,00

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
71 Brede impuls combinatiefuncties/buurtsportcoaches (DU)	84.633,00	84.633,00
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	40.860,00	40.860,00
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	40.269,00	40.269,00
215 Bonus beschut Werken (DU)	18.000,00	18.000,00
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	78.159,00	78.159,00
262 Schulden en armoede (DU)	16.910,00	16.910,00
266 Maatschappelijke begeleiding statushouders (DU)	11.850,00	11.850,00
320 Verhoging taalniveau statushouders (DU)	28.276,00	28.276,00
325 Kerkenvisies (DU)	25.000,00	25.000,00
359 Klimaatmiddelen Transitievisie warmte (DU)	202.101,00	202.101,00
360 Klimaatmiddelen Wijkplanpak (DU)	9.997,00	9.997,00
361 Klimaatmiddelen Energieloketten (DU)	25.000,00	25.000,00
Subtotaal		581.055,00

Onderdeel F - 3 D&C's in het sociaal domein

Maatstaf	Berekende Aantallen	Uitkering
260 Participatie (IU)	2.396.071,00	2.396.071,00
261 Voogdij/18+ (IU)	269.187,00	269.187,00
Subtotaal		2.665.258,00

Onderdeel G - Aanvullingen van de gebruiker

Aanvullingen van de gebruiker	Opgave	Uitkering
Subtotaal		0,00

Totaal uitkering 2019:	34.384.578,63
-------------------------------	----------------------

*de klimaatmiddelen (359, 360 en 361) zijn in het resultaat gevallen.

Bijlage 4. SiSa 2019

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 27 januari 2020							
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)		
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03		
		Gemeenten	€ 122.209	€ 0	€ 0		
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06		
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeentebel 2019	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
		Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05
			€ 4.488.898	€ 49.336	€ 234.169	€ 2.563	€ 90.858
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11
			€ 29.226	€ 0	€ 0	€ 234.715	€ 11.665
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeentebel 2019	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05
			€ 41.988	€ 78.041	€ 4.230	€ 233.002	€ 13.299
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee		
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09		
			€ 0	€ 0	Ja		
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
			1	€ 91.181	632808	€ 83.051	€ 42.361
			Kopie projectnaam / nummer	Totale besteding (Jaar T) per project ten lasten van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Percentage besteed (Jaar T) per project ten opzichte van aanvraag ten laste van Rijksmiddelen (automatische berekening)	Toelichting	Overig (Jaar T) ten opzichte van ontvangen Rijksbijdrage - automatisch ingevuld
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 07	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 08	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 10	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 11
			1	632808	83051	91,08%	€ 8.130

Bijlage 5. Portefeuillehouders verdeling

	Omschrijving taakveld	Portefeuillehouder
0	Programma Bestuur en ondersteuning	
0.1	Bestuur	mr. drs. R.G. Welten
0.2	Burgerzaken	mr. drs. R.G. Welten
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	A.B.G.M. Koopman/ mr. drs. R.G. Welten
0.4	Overhead	mr. drs. R.G. Welten
0.5	Treasury	A.B.G.M. Koopman
0.61	OZB woningen	A.B.G.M. Koopman
0.62	OZB niet-woningen	A.B.G.M. Koopman
0.63	Parkeerbelasting	A.B.G.M. Koopman
0.64	Belastingen overig	A.B.G.M. Koopman
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	A.B.G.M. Koopman
0.8	Overige baten en lasten	A.B.G.M. Koopman
0.9	Vennootschapsbelasting (vpb)	A.B.G.M. Koopman
0.10	Mutaties reserves	A.B.G.M. Koopman
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	A.B.G.M. Koopman
1	Programma Veiligheid	
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	mr. drs. R.G. Welten
1.2	Openbare orde en veiligheid	mr. drs. R.G. Welten
2.	Programma Verkeer, vervoer en waterstaat	
2.1	Verkeer en vervoer	drs. J. H. Scholten
2.2	Parkeren	drs. J. H. Scholten
2.3	Recreatieve havens	n.v.t.
2.4	Economische havens en waterwegen	n.v.t.
2.5	Openbaar vervoer	drs. J. H. Scholten
3.	Programma Economie	
3.1	Economische ontwikkeling	A.B.G.M. Koopman
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	A.B.G.M. Koopman
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	A.B.G.M. Koopman
3.4	Economische promotie	A.B.G.M. Koopman
4.	Programma Onderwijs	
4.1	Openbaar basisonderwijs	A.R. Peppelman
4.2	Onderwijshuisvesting	drs. J. H. Scholten
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	A.R. Peppelman
5.	Programma Sport, cultuur en recreatie	
5.1	Sportbeleid en activering	A.R. Peppelman
5.2	Sportaccomodaties	drs. J. H. Scholten
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	A.R. Peppelman/ A.B.G.M. Koopman
5.4	Musea	A.R. Peppelman
5.5	Cultureel erfgoed	A.R. Peppelman
5.6	Media	A.R. Peppelman
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	drs. J. H. Scholten/ A.B.G.M. Koopman
6.	Programma Sociaal domein	
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	A.R. Peppelman
6.2	Wijkteams	A.R. Peppelman
6.3	Inkomensregelingen	A.R. Peppelman
6.4	Begeleide participatie	A.R. Peppelman
6.5	Arbeidsparticipatie	A.R. Peppelman
6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	A.R. Peppelman
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	A.R. Peppelman
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	A.R. Peppelman
6.81	Geëscaleerde zorg 18+	A.R. Peppelman
6.82	Geëscaleerde zorg 18-	A.R. Peppelman
7.	Programma Volksgezondheid en milieu	
7.1	Volksgezondheid	A.R. Peppelman
7.2	Riolering	drs. J. H. Scholten
7.3	Afval	A.B.G.M. Koopman
7.4	Milieubeheer	A.B.G.M. Koopman
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	mr. drs. R.G. Welten
8.	Programma Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening	
8.1	Ruimtelijke ordening	drs. J. H. Scholten
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	drs. J. H. Scholten
8.3	Wonen en bouwen	drs. J. H. Scholten

Bijlage 6. Afschrijvingstermijnen

Het afschrijvingsbeleid staat beschreven in de Financiële verordening Haaksbergen (9.1c). De immateriële- en materiële vaste activa worden afgeschreven zoals hieronder weergegeven.

Afschrijvingsbeleid immateriële vaste activa

De volgende immateriële vaste activa worden lineair afgeschreven in:

- a. maximaal 40 jaar: bijdragen aan activa in eigendom van derden
- b. 5 jaar: kosten voor onderzoek en ontwikkeling
- c. 5 jaar: computerapplicaties

Afschrijvingsbeleid materiële vaste activa

Materiële vaste activa zijn investeringen met een meerjarig economisch nut of met een meerjarig maatschappelijk nut.

Economisch nut

Activa met economisch nut en een verkrijgingsprijs van minder dan € 5.000 worden niet geactiveerd, uitgezonderd gronden en terreinen. Gronden en terreinen worden namelijk altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven. De volgende materiële vaste activa met economisch nut worden lineair afgeschreven in:

- a. maximaal 60 jaar: rioleringen
- b. 10 jaar: aanleg tijdelijke terreinwerken
- c. 40 jaar: nieuwbouw woonruimten en schoolgebouwen
- d. 40 jaar: nieuwbouw kantoren en bedrijfsgebouwen
- e. 15 jaar: nieuwbouw tijdelijke woonruimten en tijdelijke bedrijfsgebouwen
- f. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten, en schoolgebouwen
- g. 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop kantoren en bedrijfsgebouwen
- h. 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen
- i. 10 jaar: veiligheidsvoorzieningen bedrijfsgebouwen
- j. 10 jaar: telefooninstallaties
- k. 5 jaar: automatiseringsapparatuur
- l. 10 jaar: kantoormeubilair en schoolmeubilair
- m. 8 jaar: motorvoertuigen
- n. 8 jaar: zware transportmiddelen en schuiten
- o. 8 jaar: aanhangwagens, personenauto's en lichte motorvoertuigen
- p. 10 jaar: aanleg kunstgrasvelden

Maatschappelijk nut

De volgende materiële vaste activa met maatschappelijk nut worden lineair afgeschreven in:

- a. 10 jaar: parken, sportvelden en groenvoorzieningen
- b. 25 jaar: wegen, straten, pleinen en rotondes
- c. 25 jaar: tunnels, viaducten en bruggen
- d. 25 jaar: geluidswallen
- e. 15 jaar: openbare verlichting
- f. 10 jaar: belijningen en bebordingen, straatmeubilair en rijwielstallingen
- g. 25 jaar: waterwegen, waterbergingen, kades, sluizen, waterkeringen en walbeschoeiing
- h. 15 jaar: pompen en gemalen
- i. 25 jaar: fiets- en wandel/voetpaden
- j. 25 jaar: parkeerplaatsen en verkeersafremmende voorzieningen
- k. 15 jaar: verkeersregelininstallaties
- l. 10 jaar: speeltoestellen

Bijlage 7. Afkortingenlijst

A

AB	-	Algemeen Bestuur
Appa	-	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
AR	-	Algemene reserve
AVG	-	Algemene Verordening Gegevensbescherming

B

BOA	-	Buitengewoon Opsporingsambtenaar
BBV	-	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BCF	-	Btw-compensatiefonds
BUIG	-	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten
BOR	-	Beheer Openbare Ruimte
BNG	-	Bank Nederlandse Gemeenten
Btw	-	Belasting toegevoegde waarde

C

COELO	-	Centrum Onderzoek Economie Lagere Overheden
-------	---	---

D

E

E-HRM	-	Electronic Human-Resource-Management
-------	---	--------------------------------------

F

Fido	-	Wet financiering decentrale overheden
Fte	-	Fulltime equivalent

G

GBT	-	Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
GGD	-	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GOAB	-	Gemeentelijke Onderwijsachterstandenbeleid
GRP	-	Gemeentelijk Rioleringsplan
GVVP	-	Gemeentelijke Verkeers- en Vervoersplan

H

HOV	-	Haaksbergse Ondernemers Vereniging
-----	---	------------------------------------

I

IKC	-	Integraal Kindcentrum
IVP	-	Integraal Veiligheidsplan

J

K

KGO	-	Kwaliteitsimpuls Groene Omgeving
-----	---	----------------------------------

L

LEADER	-	Europees subsidieprogramma voor plattelandontwikkeling
LED	-	Light Emitting Diode
LSA	-	Lokale Samenwerkingsagenda
LETS	-	Lokaal Economisch Transactie Systeem

M**N**

NMO - Natuur en Milieu Overijssel

O

ODT - Omgevingsdienst Twente
OLCT - Openbaar Lichaam Crematoria Twente
OZB - Onroerende zaakbelastingen
OZJT - Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp Twente

P

P&O - Personeel & Organisatie
PGB - Persoonsgebonden budget
POC - Percentage of completion

Q**R**

RIEC - Regionaal Informatie en Expertisecentrum

S

SON - Stadsbank Oost-Nederland
SPUK - Regeling specifieke uitkering stimuleren sport
SWB - Sociaal Werkvoorzieningsbedrijf

T

TOZO - Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers

U**V**

VAB - Vrijkomende Agrarische Bebouwing
VNG - Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRT - Veiligheidsregio Twente
VTT - Veilig Thuis Twente
VVE - Voorschoolse- en Vroegschoolse Educatie

W

WAK - Week van de Amateurkunst
WAZO - Wet arbeid en zorg
Wlz - Wet langdurige zorg
Wmo - Wet maatschappelijke ondersteuning
Wnra - Wet normalisering rechtspositie ambtenaren
WOZ - Waardering onroerende zaken
Wsnp - Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen
Wsw - Wet sociale werkvoorziening

X**Y****Z**

ZIN - Zorg in Natura